विकासाकडे वाटचाल

कार्यविषयक टिप्पणी

२००२ - २००३

सार्वजनिक बांधकाम विभाग
मंत्रालय

सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय.

कार्यविषयक टिप्पणी २००२-२००३

अ नु क्र म णि का

अ.क्र.	विषय	पृष्ठ क्रमांक	
		पासून	पर्यंत
१.	कार्यक्षेत्र.	१	८
२.	रचना.	८	११
३.	कार्यभार.	१२	१५
४.	रस्ते विकास योजना १९८१ - २००१.	१६	२१
५.	अर्थसंकल्पात समाविष्ट कामे.	२१	२२
६.	नविन डांबरीकरण व खेडी जोडणे कार्यक्रम.	२२	२३
७.	खेडी बारमाही रस्त्याने जोडणे.	२४	२५
८.	विशेष घटक योजना.	२६	२६
९.	रोजगार हमी योजनाअंतर्गत कामे.	२६	२६
१०.	बि. आर. ओ. मार्फत रस्ते व पुलांची कामे.	२७	२८
११.	कोकण विकासाचा कालबध्द कार्यक्रम.	२८	२९
१२.	विकासाचा अनुशेष.	२९	३५
१३.	नागपूर प्रादेशिक विभागाअंतर्गत कालबध्द कार्यक्रमांचा गोषवारा.	३५	३६
१४.	मराठवाडा विकासाचा कालबध्द कार्यक्रम.	३७	३८
१५.	वैधानिक विकास मंडळ कामे.	३९	४५
१६.	आर्टेरिअल नेटवर्क (थेट रस्ते सुधारणा)	४५	४६
१७.	नाबार्ड अर्थसहाय्य कामे.	४६	४९
१८.	हुडको अर्थसहाय्य कामे.	५०	५०
१९.	प्रधानमंत्री ग्राम सडक योजना कार्यक्रम.	५१	५४
२०.	केंद्रीय रस्ते निधीतील कामे (सी. आर. एफ).	५५	५५
२१.	राष्ट्रीय महामार्गावरील कामे.	५५	५९
२२.	खाजगीकरणांतर्गत कामे.	५९	६०
२३.	सागरी महामार्ग.	६०	६१
२४.	पालखी मार्ग.	६२	६२
२५.	इमारतीचे बांधकाम.	६३	७०

१.० कार्यक्षेत्र -

सा. बां. विभाग हे मागील जवळपास १५० वर्षापासून जनतेस उपयोगी व विकासाभिमुख अशी विविध कामे पार पाडत आहे. सुरूवातीला पाटबंधारे, रस्ते, पुल आणि इमारतींची कामे पार पाडण्याची जबाबदारी या विभागाकडे होती. १९६० मध्ये महाराष्ट्र राज्याची स्थापना झाली व त्यावेळी सा. बां. विभागाची पुर्नरचना होऊन इमारती व दळणवळण विभाग आणि पाटबंधारे असे स्वतंत्र विभाग स्थापित झाले व सद्या अस्तित्वात असलेला सा. बां. विभाग १९८० मध्ये प्रस्थापित झाला.

विभागाचे कार्यक्षेत्र हे खालील ७ प्रादेशिक विभागात विभागण्यात आले आहे.

अ.क्र.	प्रादेशिक विभाग	स्थापना	अंतर्गत जिल्हे
१.	मुंबई	१५.४.१९७६	मुंबई शहर जिल्हा, मुंबई उपनगर जिल्हा, ठाणे, रायगड सिंधुदूर्ग.
२.	पुणे	१.६.१९७६	पुणे, सातारा, सांगली, सोलापूर कोल्हापूर.
३.	नाशिक	१.४.१९९०	नाशिक, धुळे, नंदूरबार, जळगाव, अहमदनगर.
४.	औरंगाबाद	३१.५.१९७६	औरंगाबाद, नांदेड, परभणी, बीड, उस्मानाबाद लातूर.
५.	नागपूर	१५.४.१९७६	नागपूर, भंडारा, गोंदिया, वर्धा, चंद्रपूर, गडचिरोली.
६.	अमरावती	१९.६.१९९०	अमरावती, अकोला, वाशिम, बुलढाणा यवतमाळ.
७.	विशेष प्रकल्प, मुंबई	१.१०.१९८५	मुंबई, मुंबई उपनगर, ठाणे, रायगड, पुणे, अहमदनगर, औरंगाबाद, जालना.

ह्या व्यतिरिक्त खालील आस्थापना सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या अखत्यारित येतात.

१) मुख्य अभियंता, राष्ट्रीय महामार्ग, कोकण भवन, नवी मुंबई.
२) मुख्य अभियंता (विद्युत), सा. बां. विभाग, मुंबई.
३) मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, सा. बां. विभाग, मुंबई.
४) संचालक, उपवने व उद्यान, मुंबई.
५) अधीक्षक अभियंता, संकल्पचित्र मंडळ (पूल / इमारती), कोकण भवन, नवी मुंबई.
६) अधीक्षक अभियंता, संकल्पचित्र मंडळ (पूल), नागपूर.
७) अधीक्षक अभियंता (यांत्रिकी), सा. बां. विभाग, कोकण भवन, नवी मुंबई.

या आस्थापनांची कार्यक्षेत्रे खालीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	कार्यालय	स्थापना	कार्यक्षेत्र
१.	मुख्य अभियंता, राष्ट्रीय महामार्ग, कोकण भवन, नवी मुंबई.	२३.०२.१९९४	राष्ट्रीय महामार्ग क्र. ८ ची सुधारणा जागतिक बँकेच्या अर्थसहाय्याने करणे.
२.	मुख्य अभियंता (विद्युत), सा. बां. विभाग, मुंबई.	१७.१०.१९६८१	महाराष्ट्र राज्यातील सर्व जिल्हे.
३.	मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, सा. बां. विभाग, मुंबई.	सन १९९४ पूर्वी पासून	महाराष्ट्र राज्यातील सर्व जिल्हे.
४.	संचालक, उपवने व उद्यान, मुंबई.	२०.०५.१९४७	मुंबई शहर जिल्हा, मुंबई उपनगर, पुणे, नाशिक, नागपूर, कोल्हापूर, औरंगाबाद, अमरावती.
५.	अधीक्षक अभियंता, संकल्पचित्र मंडळ (पूल / इमारती), कोकण भवन, नवी मुंबई.	सन १९५८	**इमारती -** सर्व जिल्हे. **पूल -** पूणे, मुंबई, नाशिक, प्रादेशिक विभागातील जिल्हे.
६.	अधीक्षक अभियंता, संकल्पचित्र मंडळ (पूल), नागपूर.	१६.०१.१९९७	नागपूर, अमरावती, औरंगाबाद, या प्रादेशिक विभागातील जिल्हे.
७.	अधीक्षक अभियंता (यांत्रिकी), सा. बां. विभाग, कोकण भवन, नवी मुंबई.	१७.११.१९८०	महाराष्ट्र राज्यातील सर्व जिल्हे.

१.१ मुख्य अभियंता (विद्युत), सा. बां. विभाग, मुंबई या कार्यालयाची सविस्तर माहिती -

सार्वजनिक बांधकाम विभागात विद्युत विभाग १९१० च्या आधीपासून कार्यरत आहे. विद्युत विभागाचे प्रमुख ह्यांना १९१० ते १९६० पर्यंत मुंबई शासनाचे इलेक्ट्रीकल इंजिनिअर असे संबोधले जात होते. दिनांक १/५/१९६० ला महाराष्ट्र राज्याची निमिर्ती झाल्यावर हे पदनाम महाराष्ट्र शासनाचे इलेक्ट्रीकल इंजिनिअर असे करण्यात आले. दिनांक १७/१०/१९६८ पासून हे पदनाम बदलून मुख्य अभियंता (विद्युत) असे करण्यात आले ते आजपर्यंत तसे आहे.

सन १९८३ पर्यंत मुख्य अभियंता यांचे अधिपत्याखालील केवळ २ मंडळ कार्यालये मुंबईतच कार्यरत होती व दिनांक १/८/१९८३ रोजी त्यात नविन मंडळे कार्यालये व २ विभागाची वाढ झाली. व ही कार्यालये प्रादेशिक विद्युत म्हणून मुंबई, पुणे, औरंगाबाद व नागपूर कार्यरत झाली. १९९० मध्ये भारत सरकारचे दर्जा नियंत्रण आदेश १९८१, १९८९ चे प्रशासनासाठी मुंबई येथे दिनांक २२/९/१९८९ रोजी दर्जा नियंत्रण मंडळ नव्याने उद्योग, ऊर्जा व कामगार खात्यातर्फे निर्माण करण्यात येऊन त्याचे प्रशासन मुख्य अभियंता (विद्युत) यांच्याकडे सोपविण्यात आले. सध्या हे मंडळ ठाणे येथे कार्यरत आहे. मुख्य अभियंता, विद्युत हे विद्युत

विभागाचे प्रमुख असून सार्वजनिक बांधकाम विभाग आणि ऊद्योग ऊर्जा व कामगार विभाग यांच्या नियंत्रणाखाली या विभागाचे काम चालते. मुख्य अभियंता (विद्युत) यांचे अधिपत्याखाली ५ मंडळ कार्यालये असून ते खालीलप्रमाणे आहेत.

			कार्यक्षेत्र
१)	अधीक्षक अभियंता, प्रादेशिक विद्युत मंडळ, मुंबई.	:	मुंबई व उपनगरे.
२)	अधीक्षक अभियंता, प्रादेशिक विद्युत मंडळ, पुणे.	:	पुणे व कोकण प्रादेशिक विभाग.
३)	अधीक्षक अभियंता, प्रादेशिक विद्युत मंडळ, औरंगाबाद.	:	औरंगाबाद व नाशिक प्रादेशिक विभाग.
४)	अधीक्षक अभियंता, प्रादेशिक विद्युत मंडळ, नागपूर.	:	नागपूर व अमरावती प्रादेशिक विभाग.
५)	अधीक्षक अभियंता, दक्षता व गुण नियंत्रण मंडळ, ठाणे.	:	संपूर्ण महाराष्ट्र राज्य.

सार्वजनिक बांधकाम विभागाअंतर्गत कार्यकारी विभाग १२ असून ४६ उप विभाग कार्यरत आहेत. तसेच निरिक्षण विभाग १५ असून त्यात ४८ कक्ष (यूनिट्स) कार्यरत आहेत. आणि दर्जा नियंत्रण या मंडळाअंतर्गत २ कार्यकारी अभियंता कार्यरत आहेत. सार्वजनिक बांधकाम विभागांअंतर्गत विद्युत विभागाकडे शासनाचे अनिवासी व निवासी इमारतींचे विद्युतीकरणाचे संकल्पचित्र, आरेखन, डिझाइन व काम करून घेणे व त्याची निगा राखणे ही जबाबदारी आहेत. विद्युत संच मांडणीमध्ये अंतर्गत संच मांडणी जसे, वायरींग व उपकरणे, वातानुकुल यंत्रे, मध्यवर्ती वातानुकुलीत यंत्रणा, उद्वाहने. विद्युत यंत्रसामुग्री बाह्य विद्युत संच मांडणी जसे. ट्रॉन्सफार्मर, ओव्हरहेड लाईन, केबल व स्ट्रीट लाईटींग इत्यादी तसेच अग्नीशमन यंत्रणा, अग्नीसूचक यंत्रणा, ध्वनीक्षेपण यंत्रणा व काही प्रासंगीक स्वरूपाची विद्युत संच मांडणी इत्यादी कामाचा समावेश आहे.

विद्युत निरीक्षण विभागाचे १ अधीक्षक अभियंता व १७ विभागाकडे उद्योग ऊर्जा विभागाची कामे आहेत. प्रादेशिक विद्युत मंडळाचे ४ अधीक्षक अभियंता यांचेकडे सार्वजनिक बांधकाम विभाग व ऊर्जा विभाग ह्या दोन्हीही विभागाची विद्युत विषयक तांत्रिक व प्रशासनाची जबाबदारी आहे. विद्युत निरिक्षण कार्यलये १३ असून त्यांचे मार्फत विद्युत संच मांडणीचे निरीक्षणाचे काम भारतीय विद्युत कायदा १९१० व भारतीय विद्युत नियमावली १९५६ च्या अन्वये सुरक्षिततेच्या दृष्टीकोणातून निरीक्षणे व उच्चदाब संच मांडणीची परवानगी, उंच इमारतीतील विद्युत संच मांडणीची निरीक्षणे व त्याचे ना- हरकत पत्र देणे, मुंबई विद्युत शुल्क कायदा १९५८ अंतर्गत विज कर शुल्कांची वसूली ही कामे केली जातात.

उद्वाहन निरीक्षकाच्या विभागांमार्फत मुंबई लिफ्ट कायदा १९३८ व नियम १९५८ च्या प्रशासनांतर्गत निरीक्षणे व उद्वाहने चालविण्याची परवानगी देणे ही कामे केली जातात.

सचिव, अनुज्ञापक मंडळ विभागातर्फे भारतीय विज नियम, १९५६ मधील नियम ४५ अन्वये सक्षमता प्रमाणपत्र देण्याविषयीचे नियम व शर्तीच्या नियम ९ अनुसार अनुज्ञापन मंडळ विद्युत पर्यवेक्षक आणि तारतंत्री यांच्या परिक्षा घेण्यात येतात, अथवा सूट देऊन त्यांना क्षमता प्रमाणपत्र देणे, विद्युत ठेकेदारकाचे प्रमाणपत्र देणे इत्यादी कामे केली जातात.

दर्जा नियंत्रण मंडळाकडे केंद्रीय शासनाचे दर्जा नियंत्रण आदेश १९८१, १९८९, १९९३ व २००३ ह्या आदेशाचे प्रशासकीय नियंत्रण असून त्या अन्वये एकूण ३३ विद्युत उपकरणांचे उत्पादक प्रमाणपत्र देणे तसेच त्याचा साठा व विक्री ह्यावर नियंत्रण आहे.

मुख्य अभियंता (विद्युत) प्रशासनाअंतर्गत सार्वजनिक बांधकाम विभागाची २५३ व ऊर्जा विभागाची ४४४ अशी एकूण तांत्रिक पदे ६९७ मंजूर आहेत.

१.२ मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, सा. बां. विभाग, मुंबई या कार्यालयाची सविस्तर माहिती -

मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, महाराष्ट्र राज्य, यांचे कार्यालय हे सार्वजनिक बांधकाम विभागाची एक शाखा असून या कार्यालयामार्फत शासनास सर्व प्रकारच्या वास्तुशास्त्रीय बाबींसंबंधी सल्ला देणे ही कामे केली जातात.

मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, महाराष्ट्र राज्य, यांना वरीलप्रमाणे आपले कामकाज बघता यावे, म्हणून त्यांचे अधिपत्याखाली पुणे, नागपूर व औरंगाबाद येथे उप मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञांची विभागीय कार्यालये दिलेली आहेत. मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ यांच्या अधिपत्याखाली काम करणा-या तांत्रिक अधिकारी / कर्मचारी वर्गाची पद रचना पुढील प्रमाणे आहे.

मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ - वर्ग -१ विभाग प्रमुख
उप मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ - वर्ग -१ प्रादेशिक कार्यालय प्रमुख.
वरिष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ - वर्ग - १ - पथक प्रमुख
वास्तुशास्त्रज्ञ - वर्ग -१
कनिष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ - वर्ग - ३
वास्तुशास्त्रीय आरेखक - वर्ग - ३

इमारतींच्या प्रकल्पांविषयी सर्वसाधारण स्वरुपाचे प्रश्न सर्व वास्तुशास्त्रीय प्रक्रिया, जागांची निवड इत्यांदीबाबत जेव्हा सल्ला देण्यास सांगण्यात येईल तेव्हा, शासनाला तसेच सर्व स्थानिक अधिका-यांना सल्ला देणे आणि शासनाने ज्या इमारती बांधावयाचे ठरविले असेल अशा इमारतींचे जे नकाशे व नगररचना योजना तज्ञाचा सल्ला घेण्यासाठी म्हणून त्यांच्याकडे पाठविण्यात येतील अशा नकाशांची व योजनांची तांत्रिकदृष्टया छाननी करणे ही या अधिका-यांची कर्तव्ये आहेत. तसे, त्यास विशेषकरुन, ग्रामीण गृहनिर्माणाची व सामूहिक इमारतींची नमुना अभिकल्पनाचित्रेही तयार करावी लागतात. वास्तुशास्त्रज्ञाला, शासनाने भाडेपट्याने दिलेल्या जमिनीवर बांधावयाच्या इमारतीचे प्रस्ताव विनिर्दिष्ट तपशील इत्यादींना मंजुरी देण्याचे प्राधिकारही देण्यात आलेले आहेत. (बांधकामाच्या) आरेखनांची व विनिर्दिष्ट तपशिलाची योग्य प्रकारे अर्थउकल व्हावी आणि बांधकामाच्या वस्तूंबाबत अचूक मत व्यक्त केले जावे यासाठी मुंबई, पुणे, नागपूर, अमरावती व औरंगाबाद येथील शासन परिपत्रक क्र.बीडीजी-१०८८/सीआर-२५३/इमारती-२, दि.१६ में १९८९ नुसार रु.२५ लाखाहून अधिक खर्च येणा-या महत्वाच्या इमारतींच्या बांधकामाच्या निविदांची कागदपत्रे त्यांच्यामार्फत पाठवली जाणे आवश्यक असते. जागेची निवड करण्यासाठी व महत्वाच्या इमारतींमध्ये कोणत्या प्रकारची विद्युत उपकरणे बसवावयाची हे ठरवण्यासाठी सल्ला घेणे.

१) एकाच प्रकारच्या इमारतीसाठी नमुना नकाशे तयार करणे परंतु त्यामुळे येणारा व सारखेपणा टाळण्याकरिता प्रत्येक प्रकारासाठी ४/७ वेगवेगळया प्रकारचे टाईप प्लॅन करुन प्रत्येक ठिकाणी इमारतीच्या एलिव्हेशनमध्ये वैविधता आणणे.
२) इमारती प्रस्तांवाना महानगरपालिका, नगरपालिका, स्थानिक प्राधिकरणे इत्यादींची मान्यता घेणे.
३) परिसर विकास योजनेबाबत वने, उपवने विभागाला सल्ला देणे.

४) पूल, रस्ते इत्यादींसाठी सौदर्यीकरणाबाबत सल्ला देणे व त्याबाबतचे नकाशे तयार करणे.
५) निरनिराळया समित्या, मंडळे इत्यादींवर शासनाच्या पूर्वमान्यतेनंतर शासकीय प्रतिनिधी म्हणून काम करणे.
६) पुतळे व अर्धपुतळे यांच्या आकारमानानुसार आणि तो उभारण्यासाठी निवडलेल्या जागेच्या प्रमाणानुसार चबुत-याचे आकारमान, स्वरुप काय असावे, याबाबतच्या प्रस्तावाची छाननी करुन त्यास मंजूरी देणे.
७) इमारतीच्या अंतर्गत सजावटीबाबत मार्गदर्शन सल्ला आणि नकाशे तयार करणे व आवश्यकतेनुसार कामांची पाहणी करुन मार्गदर्शन करणे.
८) इमारतीमध्ये कोणत्या प्रकारची विद्युत उपकरणे वातानुकुलित यंत्रणा, ध्वनी नियंत्रण यंत्रणा बसावावयाची आहे, याबाबत मार्गदर्शन करणे.
९) बांधकाम प्रगतीपथावर असताना वास्तुशास्त्रज्ञाने सुचवलेल्या व त्यानुसार सक्षम स्तरावर मान्यता / मंजूरी प्रदान झालेल्या बांधकाम विनिर्देश व आराखडयात कोणताही बदल शासनाचे वास्तुशास्त्रज्ञ यांचे पूर्व मंजूरीशिवाय करता येत नाही.
१०) भाडेपट्टीनुसार दिलेल्या शासकीय मालकीच्या जमिनीवरील खाजगी इमारतींचे प्रस्ताव विनिर्दिष्ट तपशील छाननी करुन त्यास मंजूरी देणे.
११) महत्वाच्या इमारतींच्या प्रारुप निविदांची निविदांपूर्व तपासणी करणे.
१२) बांधकाम प्रगतीपथावर असताना बांधकाम विनिर्देश व आराखडयात कोणताही बदल शासनाचे वास्तुशास्त्रज्ञ, यांचे मंजूरीशिवाय करता येत नाही.
१३) बांधकामाची विविध स्तरावर पहाणी करुन निर्णय देणे.
१४)इमारती पूर्ण झाल्यावर ती संबंधित खात्याच्या ताब्यात देण्यापूर्वी वास्तुशास्त्रज्ञांकडून बांधकाम वास्तुशास्त्रीयदृष्टया समाधानकारक झाले आहे असे प्रमाणपत्र घेणे आवश्यक आहे.

१.३ संचालक, उपवने व उद्यान, मुंबई - या कार्यालयाची सविस्तर माहिती -

उपवने व उद्याने हा स्वतंत्र विभाग म्हणून पॉलीटिकल ॲन्ड सर्व्हीसेस विभागाच्या दि. २०/५/१९४७ च्या शासन निर्णयानुसार स्थापन करण्यांत आला. सद्यस्थितीत हा स्वतंत्र विभाग न ठेवता प्रशासकीय सोईसाठी सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या अधिपत्याखाली कार्यरत आहे. उपवने व उद्याने हया कार्यालयाचे काम संचालक, उपवने व उद्याने यांच्या अधिकाराखाली असून मुख्य कार्यालय मुंबई येथे आहे. संचालक, उपवने व उद्याने यांचेकडे उपवने, सार्वजनिक बागा, उद्याने, महत्वाच्या शासकीय इमारतीचा परिसर (निवासस्थानांचा व शासकीय कार्यालयांचा) तसेच शासकीय रुग्णालये व शासकीय शैक्षणिक संस्था, शासकीय रोपमळे इत्यादीचे परिरक्षण व गुणणवाढ करण्याचे काम सोपविले आहे. संचालक, उपवने व उद्याने, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे अधिपत्याखाली पुणे, नागपूर, औरंगाबाद, कोल्हापूर, अमरावती, नाशिक या ठिकाणी उप विभाग कार्यरत आहेत. या संघटनेची महत्वाची कामे पुढीलप्रमाणे आहेत.

१. नवीन उद्याने विकसित करण्यासाठी जागांचे सर्वेक्षण, संकल्पचित्र व अंदाजपत्रक तयार करणे व नवीन बागा तयार झाल्यावर त्यांचे परिरक्षण करणे.
२. शोभिवंत रोपे, कंदमुळे, फुलांची रोपे, कुंडीतील रोपे, निवडुंग झाडे, सुटी फुले, झाडांची रोपे, दुर्मिळ झाडे यांची वाढ करुन वाजवी दराने वरील गोष्टी उपलब्ध करुन देणे.
३. शासकीय कार्यालये, शैक्षणिक संस्था व लोकांना झाडे लावण्याविषयीचे तंत्र समजावून देणे.
४. नगरपालिका, शासकीय कार्यालये, खाजगी संस्था व लोकांना बगीचाविषयी सल्ला देणे, वैशिष्टयपूर्ण सजावटीसाठी लागणारी फुले व रोपे यांच्या प्रसारार्थ पुष्पप्रदर्शन भरविणे व राज्यातील निरनिराळया शहरात भरलेल्या पुष्पप्रदर्शनातून भाग घेणे.

५. राज्य शासनाने आयोजित केलेल्या महत्वाच्या समारंभाच्यावेळी उदा. स्वातंत्र्यदिनी, महाराष्ट्र दिनी, प्रजासत्ताक दिनी तसेच समिती सभागृह मंत्रालय, मुख्यमंत्री व इतर मंत्री यांच्या निवासस्थानी फुलांची व फुलझाडांच्या कुंडयाची सजावट करणे.

सद्यस्थितीत उपवने व उद्याने संघटनेतर्फे मुंबई, पुणे, नागपूर, औरंगाबाद, कोल्हापूर, अमरावती, लोणावळा इत्यादी ठिकाणची जवळ जवळ १२५ लहान मोठया उद्यानांची देखभाल केली जाते.

१.४ अधीक्षक अभियंता (यांत्रिकी), सा. बां. विभाग, कोकण भवन, नवी मुंबई - या कार्यालयाची सविस्तर माहिती -

सार्वजनिक बांधकाम विभागाअंतर्गत अधीक्षक अभियंता (यांत्रिकी) यांचे कार्यालय, कोकण भवन, नवी मुंबई येथे कार्यरत आहे. या कार्यालयाकडे संपूर्ण महाराष्ट्रातील सा.बां. विभाग, सा.बां. विभागातील रोजगार हमी योजना मालकीच्या, तसेच जिल्हा परिषद बांधकाम विभागातील सा.बां. यंत्रसामुग्रीच्या संनियंत्रणाचे काम सोपविणेत आलेले आहे. यंत्रसामुग्रीची देखभाल व दुरुस्ती, विनावापर यंत्रसामुग्रीची विल्हेवाट लावणे इत्यादी कामे सहा प्रादेशिक मुख्यालयात कार्यरत असणारे सहाय्यक मुख्य अभियंता (यांत्रिकी) व राज्यातील विविध सार्वजनिक बांधकाम विभागांकडे असणारे २७ सा.बां. (यांत्रिकी) उपविभाग, यांचे सहाय्याने पार पाडली जातात.

सार्वजनिक बांधकाम विभागाकडे खाली नमूद केल्याप्रमाणे यांत्रिकी अधिकारी प्रतिनियुक्तीवर कार्यरत आहेत.

१. अधीक्षक अभियंता (यांत्रिकी)	-	१ पद
२. सहाय्यक मुख्य अभियंता (यांत्रिकी)	-	६ पदे
३. उप अभियंता (यांत्रिकी)	-	२८ पदे
४. कनिष्ठ अभियंता/शाखा अभियंता (यांत्रिकी)	-	१४४ पदे.

अधीक्षक अभियंता (यांत्रिकी) कार्यालयामार्फत खालील कामे पार पाडली जातात.

१) प्रचलित बाजार भावानुसार रु. २६२७ लक्ष इतक्या किमतीच्या सा.बां. विभागाकडील यंत्रसामुग्रीची तपासणी व संनियंत्रण.
२) विनावापर व निर्लेखन प्रस्तावित यंत्रसामुग्रीची तपासणी व हातची किंमत ठरविणे.
३) निर्लेखित यंत्रसामुग्रीची लिलावाने विक्री करण्याकरिता लिलावदाराची नियुक्ती करणे.
४) निर्लेखित यंत्रसामुग्रीची लिलावाद्वारे विक्री करुन शासनास महसूल प्राप्त करुन देणे.
५) यंत्रसामुग्रीच्या दुरुस्तीसाठी तांत्रिक मार्गदर्शन उपलब्ध करुन देणे तसेच गरजेनुसार दुरुस्ती अंदाजपत्रकास तांत्रिक मंजूरी देणे.
६) नवीन निरिक्षण वाहनांचे खरेदीचे प्रस्ताव तयार करुन शासन मान्यतेने निरिक्षण वाहने खरेदी करणे.
७) यंत्रसामुग्रीच्या वापर, देखभाल, दुरुस्तीसाठी शासनामार्फत देण्यात येणा-या अनुदानाची रुपरेषा तयार करुन शासनास सादर करणे.
८) सार्वजनिक बांधकाम विभागासाठी संगणीकरणाअंतर्गत स्वतंत्र यांत्रिकी आज्ञावली विकसीत करणे.
९) सार्वजनिक बांधकाम विभागास यंत्रसामुग्री संदर्भात गरजेनुसार तांत्रिक सल्ला देणे.
१०) यांत्रिकी अधिका-यांच्या बदल्या व नियुक्त्या.

१.५ प्रादेशिक विभाग निहाय एकूण क्षेत्रफळ व लोकसंख्या -

अ. क्र.	प्रादेशिक विभाग	एकूण क्षेत्रफळ (चौ.कि.मी.)	एकूण लोकसंख्या (१९९१ च्या जणगणनेनुसार)	टक्केवारी (महाराष्ट्राच्या एकूण)	
				क्षेत्रफळ	(लोकसंख्या)
१.	मुंबई	३०६२४	१,६६,११,९६८	९.९५	२१.०९
२.	पुणे	५७२०५	१,५०,४५,०००	१८.५९	१९.१०
३.	नाशिक	५७४९३	९२,८०,०००	१८.६८	११.७८
४.	औरंगाबाद	६४८११	१,४६,०२,५०६	२१.०६	१८.५४
५.	नागपूर	५१३७७	९०,२१,१२५	१६.७०	११.४६
६.	अमरावती	३८७९३	८३,७७,७७१	१२.६१	१०.६४
७.	वि.प्र.मुंबई	या प्रादेशिक विभागीय कार्यालयास लागू नाही.			

१.६ आदिवासी क्षेत्र -

प्रादेशिक विभागवार आदिवासी क्षेत्रफळ व आदिवासी लोकसंख्या दर्शविणारा तक्ता खालीलप्रमाणे -

अ.क्र.	विभाग	आदिवासी क्षेत्रफळ (चौ.कि.मी.)	आदिवासी लोकसंख्या
१.	मुंबई	७,००५	२३,७९,०००
२.	पुणे	९९५	१,०७,०००
३.	नाशिक	१७,३६०	२,१४८
४.	औरंगाबाद	१,१६७	१,७९,०००
५.	नागपूर	२१,४१२	१४,५७,०००
६.	अमरावती	७,२३९	३,३६,८६४
७.	विशेष प्रकल्प, मुंबई	या प्रादेशिक विभागीय कार्यालयास लागू नाही.	
	एकूण	**५५,१७८**	**४४,६१,०१२**

१.७ सर्वसाधारण हवामान व पर्जन्यमानः-

मुंबई विभागातील हवामान दमट असते व वार्षिक पर्जन्यमान ३००० मि.मी. पेक्षा जास्त असते. मुंबई प्रादेशिक विभागाच्या कार्यक्षेत्रातून सावित्री, शास्त्री, उल्हास, अंबा, काळू, वैतरणा, सुर्या, काळ, वहेजे, पिंजाळ, तानसा, भातसा, बारकी, बाणगंगा, कुंडलिका व पाताळगंगा या प्रमुख नद्या वाहतात.

पुणे विभागात उन्हाळा तीव्र असतो व उन्हाळ्यातील सरासरी उष्णतामान ४६ सें. च्या जवळपास असते. पुणे विभागात सर्वाधिक सरासरी पर्जन्यमान २२३० मि.मी. इतके कोल्हापूर जिल्ह्यात तर कमीत कमी ५४५.०० मि.मी. सोलापूर जिल्हयात असते. पुणे जिल्ह्याचे सरासरी पर्जन्यमान ९९२.०० मि.मी. इतके आहे. पुणे प्रादेशिक विभागाच्या कार्यक्षेत्रातून कृष्णा, कोयना, पंचगंगा, वारणा, निरा, भिमा, इंद्रायणी, सिना व घोड या प्रमुख नद्या वाहतात.

नाशिक विभागात हवामान सामान्यतः उष्ण व कोरडे असते. उन्हाळ्यातील सरासरी उष्णतामान ४५ अंश सेंटीग्रेडच्या जवळपास असते. नाशिक विभागात सर्वाधिक सरासरी पर्जन्यमान ११६० मि. मी. नाशिक जिल्हयात तर कमीत कमी ५७० मि.मी. अहमदनगर जिल्हयात असते. नाशिक प्रादेशिक विभागाच्या कार्यक्षेत्रातून गोदावरी, गिरणा, तापी, पांझरा, बुराई, अरूणावती, अनेर, बोरी, कान, गोमई, वाघूर, अग्नावती, अंजनी, मोर, भिमा, प्रवरा, मुळा, सिना, कुकडी, व घोड इत्यादी प्रमुख नद्या वाहतात.

औरंगाबाद विभागात उन्हाळा तीव्र असतो. उन्हाळ्यातील सरासरी उष्णतामान ४४ अंश से.ग्रे. च्या जवळपास असते. औरंगाबाद विभागात सर्वाधिक सरासरी पर्जन्यमान १०३४ मि.मी. इतका नांदेड जिल्हयात तर कमीत कमी ७२५.०० मि.मी. औरंगाबाद जिल्हयात होतो. औरंगाबाद प्रादेशिक विभागातून गोदावरी, पूर्णा, मांजरा, पेनगंगा, दुधना, बिंदूसरा, खेळणा व येलगंगा या प्रमुख नद्या वाहतात.

नागपूर विभागात उन्हाळा तीव्र असतो. उन्हाळ्यातील सरासरी उष्णतामान ४६ अंश से.ग्रे. च्या जवळपास असते. नागपूर विभागात सर्वाधिक सरासरी पर्जन्यमान १४०८.५० मि.मी. इतके गडचिरोली जिल्हयात तर कमी १०४६.९० मि.मी. इतके भंडारा, गोंदिया, नागपूर जिल्हयात असते. नागपूर प्रादेशिक विभागातून वर्धा, बोर, कन्हान, वेणा, पेंच, कोलार, सुर, वैनगंगा, बावनथडी, बाग, गाडवी, चुलबंद, पैनगंगा, गोदावरी, प्राणहीता व इरावती हया प्रमुख नद्या वाहतात.

अमरावती विभागात उन्हाळा तीव्र असतो. उन्हाळ्यातील सरासरी उष्णतामान ४६ अंश से.ग्रे. च्या जवळपास असते. अमरावती विभागात सर्वाधिक सरासरी पर्जन्यमान १०९९.५० मि.मी. इतके यवतमाळ जिल्हयात तर कमी ७९६.०० मि.मी. इतके बुलढाणा जिल्हयात असते. अमरावती प्रादेशिक विभागातून वर्धा, पूर्णा, सापन, चंद्रभागा, सिपना, गडगा, भुलेश्वरी, मोरणा, पैनगंगा, शहानूर, काटेपूर्णा, अरूणावती, बेंबळा, अडाण, मन, पुस, निरगुडा व वान या प्रमुख नद्या वाहतात.

२.० रचना -

प्रादेशिक विभाग निहाय सर्वसाधारण पदांची माहिती खालील दर्शविल्याप्रमाणे आहे.

अ. क्र.	सा.बां.प्रादेशिक विभाग	कार्यालये			पदे			
		मंडळ	विभाग	उप वि.	मु. अ.	अ. अ.	का. अ.	उप. अभि.
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**
१.	मुंबई	प्रादेशिक कार्यालय	--	--	१	--	४	१२
		सा.बां.मंडळ, मुंबई	३	१६	--	१	४	२४
		सा.बां.मंडळ, ठाणे	११	६०	--	१	११	७३
		सा.बां.मंडळ, रत्नागिरी	९	४५	--	१	९	५७
		वि. प्र., नवी मुंबई	३	१२	--	१	३	१७
		दुग्धशाळा बां.वरळी, मुंबई	२	७	--	१	३	७
		किनारी अभियंता	३	११	--	१	३	१६
		द. व गु.नि. मं.,नवी मुंबई	प्रयोगशाळा -३		--	१	२	९
	एकूण				**१**	**७**	**३९**	**२१५**

अ. क्र.	सा.बां.प्रादेशिक विभाग	कार्यालये			पदे			
		मंडळ	विभाग	उप वि.	मु. अ.	अ. अ.	का. अ.	उप. अभि.

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.
२.	पुणे	प्रादेशिक कार्यालय	--	--	१	--	४	६
		सा.बां.मंडळ, पुणे	९	४७	--	१	१८	८२
		सा.बां.मंडळ, सातारा	६	३३	--	१	६	४१
		सा.बां.मंडळ, सोलापूर	६	२८	--	१	६	३५
		सा.बां.मंडळ, कोल्हापूर	९	४५	--	१	१२	५८
		द. व गु.नि. मं., पुणे	प्रयोगशाळा -३		--	१	२	८
एकूण					**१**	**५**	**४८**	**२३०**

अ. क्र.	**सा.बां.प्रादेशिक विभाग**	**कार्यालये**			**पदे**			
		मंडळ	**विभाग**	**उप वि.**	**मु. अ.**	**अ. अ.**	**का. अ.**	**उप. अभि.**
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**
३.	नाशिक	प्रादेशिक कार्यालय	--	--	१	--	३	६
		सा.बां.मंडळ, नाशिक	१०	४०	--	१	१२	६६
		सा.बां.मंडळ, अहमदनगर	६	३३	--	१	६	३९
		सा.बां.मंडळ, जळगांव	८	४०	--	१	८	४८
		सा.बां.मंडळ, धुळे	७	४१	--	१	७	४८
		द. व गु.नि. मं., नाशिक	प्रयोगशाळा -३		--	१	२	११
एकूण					**१**	**५**	**३८**	**२१८**

अ. क्र.	**सा.बां.प्रादेशिक विभाग**	**कार्यालये**			**पदे**			
		मंडळ	**विभाग**	**उप वि.**	**मु. अ.**	**अ. अ.**	**का. अ.**	**उप.अभि.**
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**
४.	औरंगाबाद	प्रादेशिक कार्यालय	--	--	१	--	४	९
		सा.बां.मंडळ, औरंगाबाद	८	४६	--	१	१२	८०
		सा.बां.मंडळ, नांदेड	१०	४७	--	१	१३	५९
		सा.बां.मंडळ, उस्मानाबाद	१३	६३	--	१	१४	७५
		द.व गु.नि.मं., औरंगाबाद	प्रयोगशाळा -३		--	१	२	७
एकूण					**१**	**४**	**४५**	**२३०**

अ. क्र.	**सा.बां.प्रादेशिक विभाग**	**कार्यालये**			**पदे**			
		मंडळ	**विभाग**	**उप वि.**	**मु. अ.**	**अ. अ.**	**का. अ.**	**उप.अभि.**
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**
५.	नागपूर	प्रादेशिक कार्यालय	--	--	१	--	४	९
		सा.बां.मंडळ, नागपूर	११	५७	--	१	१५	७८
		सा.बां.मंडळ, चंद्रपूर	१०	४३	--	१	१२	५७
		वि. प्र. मंडळ, नागपूर	७	३१	--	१	८	३६
		द. व गु.नि.मंडळ, नागपूर	प्रयोगशाळा -२		--	१	२	८
एकूण					**१**	**४**	**४१**	**१८८**

अ. क्र.	**सा.बां.प्रादेशिक विभाग**	**कार्यालये**	**पदे**

		मंडळ	विभाग	उप वि.	मु. अ.	अ. अ.	का. अ.	उप. अभि.
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**
६.	अमरावती	प्रादेशिक कार्यालय	--	--	१	--	३	३
		सा.बां.मंडळ, अमरावती	६	२६	--	१	९	३४
		सा.बां.मंडळ, अकोला	९	३४	--	१	१३	४८
		सा.बां.मंडळ, यवतमाळ	७	२८	--	१	८	३३
		द. व गु.नि.मं, अमरावती	प्रयोगशाळा -२		--	१	२	६
	एकूण				**१**	**४**	**३५**	**१२४**

अ. क्र.	सा.बां.प्रादेशिक विभाग	कार्यालये			पदे			
		मंडळ	विभाग	उप वि.	मु. अ.	अ. अ.	का. अ.	उप. अभि.
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**
७.	विशेष प्रकल्प, मुंबई	प्रादेशिक कार्यालय	--	--	१	--	१	३
		बांधकाम मंडळ, मुंबई	४	१९	--	१	४	२४
		मुंबई रस्ते विकास व संकल्पचित्र मंडळ, मुंबई	३	१२	--	१	३	१६
		जागतिक बँक प्रकल्प मंडळ, औरंगाबाद	४	१२	--	१	४	१४
	एकूण				**१**	**३**	**१२**	**५७**

इतर मुख्य कार्यालयामधील पदांची माहिती.

अ. क्र.	मुख्य कार्यालये	अंतर्गत कार्यालये			पदे			
		मंडळ	विभाग	उप वि.	मु. अ.	अ. अ.	का. अ.	उप. अभि.
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**
१.	रा. म. नवी मुंबई.	कार्यालय	०१	निरंक	०१	०१	०२	०४
	एकूण		**०१**	**निरंक**	**०१**	**०१**	**०२**	**०४**

अ. क्र.	मुख्य कार्यालये	अंतर्गत कार्यालये			पदे			
		मंडळ	विभाग	उप वि.	मु. अ.	अ. अ.	का. अ.	उप. अभि.
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**
२.	मु. अ.(विद्युत), मुंबई	प्रादेशिक कार्यालय	--	०१	१	--	--	८
		अ.अ., सा.बां.मं, मुंबई.	४	१३	--	१४	११६	४१३
		अ.अ., सा.बां.मं, पुणे.	३	११	--	१२	८८	२२२
		अ.अ., सा.बां.मं, औरंगाबाद.	३	११	--	१५	७१	१३३
		अ.अ., सा.बां.मं, नागपूर.	२	११	--	१६	५४	२२८
	एकूण		**१२**	**४७**	**१**	**५७**	**३१९**	**१००४**

अ. क्र.	मुख्य कार्यालये	अंतर्गत कार्यालये			पदे			
		मंडळ	विभाग	उप वि.	मुख्य	उप मुख्य	का.	उप.

					वास्तुशास्त्रज्ञ	वास्तुशास्त्रज्ञ	अ.	अभि.
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**
३.	मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, मुंबई	मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ,मुंबई	--	--	१	१	७	१४
		सा.बां.प्रा वि., पुणे.	--	--	--	१	१	२
		सा.बां.प्रा वि., औरंगाबाद.	--	--	--	१	२	४
		सा.बां.प्रा वि., नागपूर.	--	--	--	१	२	४
	एकूण		**--**	**--**	**१**	**४**	**१२**	**२४**

अ. क्र.	**मुख्य कार्यालये**	**अंतर्गत कार्यालये**			**पदे**			
		मंडळ	**विभाग**	**उप वि.**	**मु. अ.**	**अ. अ.**	**का. अ.**	**उप.अभि.**
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**
११.	संचालक, उ. व उ.,मुंबई.	कार्यालय	--	--	--	--	०१	०४
	एकूण		**--**	**--**	**--**	**--**	**०१**	**०४**

अ. क्र.	**मुख्य कार्यालये**	**अंतर्गत कार्यालये**			**पदे**			
		मंडळ	**विभाग**	**उप वि.**	**मु. अ.**	**अ. अ.**	**का. अ.**	**उप.अभि.**
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**
१२.	संकल्प चित्र मंडळ, (इमारती/पूल), नवी मुंबई.	मंडळ कार्यालय	०८	--	--	०२	१०	५८
	एकूण		**०८**	**--**	**--**	**०२**	**१०**	**५८**

अ. क्र.	**मुख्य कार्यालये**	**अंतर्गत कार्यालये**			**पदे**			
		मंडळ	**विभाग**	**उप वि.**	**मु. अ.**	**अ. अ.**	**का. अ.**	**उप.अभि.**
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**
१३.	संकल्प चित्र मंडळ, (पूल), नागपूर.	मंडळ कार्यालय	०२	--	--	०१	०२	१३
	एकूण		**०२**	**--**	**--**	**०१**	**०२**	**१३**

अ. क्र.	**मुख्य कार्यालये**	**अंतर्गत कार्यालये**			**पदे**			
		मंडळ	**विभाग**	**उप वि.**	**मु. अ.**	**अ. अ.**	**का. अ.**	**उप. अभि.**
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**
१४.	अ.अ., (यांत्रिकी), नवी मुंबई.	मंडळ कार्यालय	--	--	--	०१	--	०१
	एकूण		**--**	**--**	**--**	**०१**	**--**	**०१**

३.० कार्यभार -

३.१ प्रादेशिक विभागाचा मागील ५ वर्षाचा व २००२-२००३ वर्षाचा कार्यभार खालीलप्रमाणे आहे.

(रू.लाखात)

अ.क्र.	प्रादेशिक विभागाचे नाव	१९९८-९९	१९९९-२०००	२०००-०१	२००१-०२	२००२-०३
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**
१.	मुंबई	४३९२५.३४	५१४८५.६४	४९४८१.००	४५८९६.०२	३७३३४.४४
२.	पुणे	३०४१६.४२	३४६४९.७७	३७९६८.८७	३७४६३.४१	३३४९३.७१
३.	नाशिक	२१७२१.३३	२६९०७.८९	२७५७७.०८	१९६१९.१०	२०३६७.२१
४.	औरंगाबाद	३४१६५.००	३७२३४.००	४०४१९.००	३६६२७.००	३७४०४.००
५.	नागपूर	३९१११.००	४२६४६.००	२८२७२.००	२७०५९.००	२८८०६.००
६.	अमरावती	२५७९३.००	२८०५७.००	२८१५५.००	२४५०८.००	१७४३०.००
७.	वि.प्र.,मुंबई	६१४६.७७	५५००.००	३७६१.५९	४३९०.८०	३३०९.३७
८.	रा.म.,नवी मुंबई.	६००१.०१	७०००.५८	८९९७.०४	३३६९.२९	१८४.५८
९.	मु.अ.(विद्युत), मुंबई.	४४२१.२१	४९८३.६५	४७५८.७९	३९२२.७९	३४७९.४८
१०.	मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, मुंबई.	८९६१०.४३	९१६९९.०२	९७६१९.०९	१२५६१८.७१	१३००३७.६८
११.	संचालक, उ. व उ.,मुंबई.	११७.९४	१३०.७४	१३५.८८	११२.४२	११६.८७
१२.	अ.अ., संकल्पचित्र मंडळ (पूल/इमारती), नवी मुंबई.	४२०८७.००	५५७००.००	४३७००.००	४७९२६.००	६७३७०.००
१३.	अ.अ., संकल्पचित्र मंडळ (पूल), नागपूर.	१९७०९.०६	१५६७६.३८	२४७८३.३५	२७७३४.१६	२४४२१.३८
१४.	अ.अ.,(यां), नवी मुंबई.	यंत्रसामुग्री सनियंत्रण	यंत्रसामुग्री सनियंत्रण	यंत्रसामुग्री सनियंत्रण	यंत्रसामुग्री सनियंत्रण	यंत्रसामुग्री सनियंत्रण
	एकूण	३६३२२५.५१	४०१६७०.६७	३९५६२८.६९	४०४२४६.७	४०३७५४.७२

- खर्चाच्या आकड्यात स्थानिक क्षेत्रातील कार्यभाराचा समावेश आहे.

सार्वजनिक बांधकाम विभागाचा मागील ५ वर्षांचा व २००२ - २००३वर्षांचा कार्यभार.

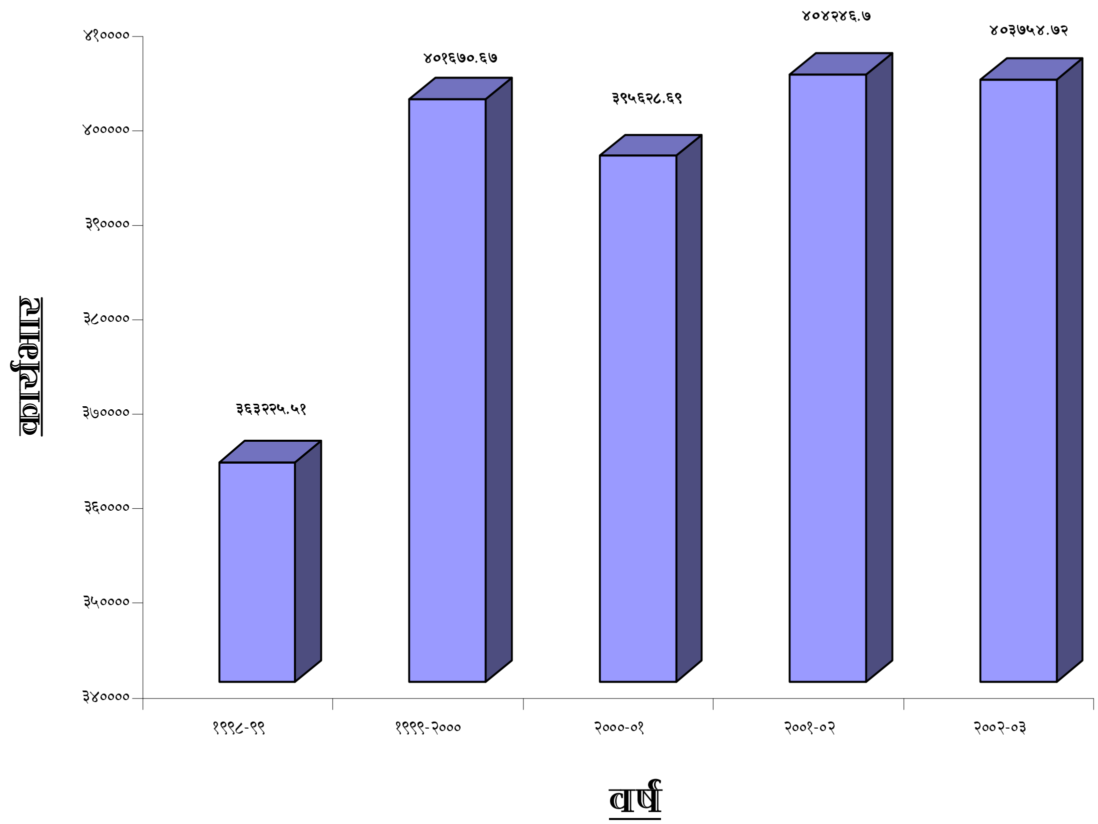

३.२ मागील ५ वर्षातील आस्थापना व कार्यालयीन एकूण खर्च खालीलप्रमाणे आहे.

अ. क्र.	प्रादेशिक विभागाचे नाव		१९९८-९९	१९९९-२०००	२०००-०१	२००१-०२	२००२-०३
१.	२.		३.	४.	५.	६.	७.
१.	मुंबई	नियमित आस्थापना	४६०६.५०	७८९२.०५	७९१७.९७	५००९.७१	४१७५.५०
		रूपांतरीत आस्थापना	२८५०.७२	३८६४.९२	३६०५.१४	३७९३.२२	३४५८.००
२.	पुणे	नियमित आस्थापना	२७१३.२६	३४६८.५९	३६२०.७६	३४०६.५८	३३१०.८४
		रूपांतरीत आस्थापना	१९०४.२७	३३९०.७३	२६६२.५३	२६५६.०१	२७७०.०२
३.	नाशिक	नियमित आस्थापना	४५३२.८६	६२९३.४३	५८९१.७६	५६१८.१३	४५६५.९२
		रूपांतरीत आस्थापना	१८८६.२२	२०१६.९७	२५९४.४४	१८६३.९७	२७३२.०६
४.	औरंगाबाद	नियमित आस्थापना	४७३८.८७	७३१९.८३	६३५५.६०	६०८०.१७	६२२९.७८
		रूपांतरीत आस्थापना	२३९३.९७	३४९०.२४	३१८०.४६	३०४३.५२	३३५८.०२
५.	नागपूर	नियमित आस्थापना	१९३२.००	३३९०.००	२७४०.००	२६४४.१२	२४३८.२५
		रूपांतरीत आस्थापना	२१६८.००	३५९५.००	२९०१.००	२३५५.४४	२४४०.७८
६.	अमरावती	नियमित आस्थापना	१६७०.७८	२३४७.९१	२१७१.२२	१८७९.४९	१६४९.०२
		रूपांतरीत आस्थापना	१६८८.३२	२५८१.४८	२१७७.७४	२०८९.४५	२३४०.०९
७.	वि.प्र.मुंबई	नियमित आस्थापना	७३६.७३	१३०३.१०	९९२.९४	९४६.४७	१८३३.७०
		रूपांतरीत आस्थापना	- लागू नाही -				
८.	रा.म., नवी मुंबई.	नियमित आस्थापना	४०.४१	८८.६१	७२.२५	५९.११	५७.१५
		रूपांतरीत आस्थापना	१.३०	२.७२	१.८९	१.६४	०.८४
९.	मु.अ. (विद्युत), मुंबई.	नियमित आस्थापना	१४००.६७	२३२०.३१	१८६५.२५	१७०२.९३	१७१५.२८
		रूपांतरीत आस्थापना	४४७.०७	५९३.२०	५०५.३२	३२५.११	२९७.०५
१०.	मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, मुंबई.	नियमित आस्थापना	११२.६३	१७२.९६	१३९.६७	१३३.५८	१४२.७९
		रूपांतरीत आस्थापना	- लागू नाही -				
११.	संचालक, उ. व उ.,मुंबई.	नियमित आस्थापना	१३९.२६	२०८.५१	१९६.९४	१८७.३५	१८४.८६
		रूपांतरीत आस्थापना	१०५.७४	१५६.९९	१४६.२६	१५१.६५	१५७.१४
१२.	अ.अ., सं.चि.मं., (पूल/इमारती),नवीमुंबई.	नियमित आस्थापना	१.६२	२.८८	२.६४	२.७२	२.६६
		रूपांतरीत आस्थापना	- लागू नाही -				
१३.	अ.अ.,सं.चि.मं. (पूल), नागपूर.	नियमित आस्थापना	५७.६६	८२.२४	७७.००	७२.९८	७५.४१
		रूपांतरीत आस्थापना	०.६०	०.६५	०.७२	०.८०	०.८५
१४.	अ.अ.,(यां), नवी मुंबई.	नियमित आस्थापना	१८.५८	३१.५२	२५.७१	२५.५३	२७.६६
		रूपांतरीत आस्थापना	- लागू नाही -				
एकूण		**नियमित आस्थापना**	२२७०१.८३	३४९२१.९४	३२०६९.७१	२७७६८.८७	२६४०८.८२
		रूपांतरीत आस्थापना	१३४४६.२१	१९६९२.९०	१७७७५.५०	१६२८०.८१	१७५५४.८५

मागील ५ वर्षातील आस्थापना व कार्यालयीन खर्च

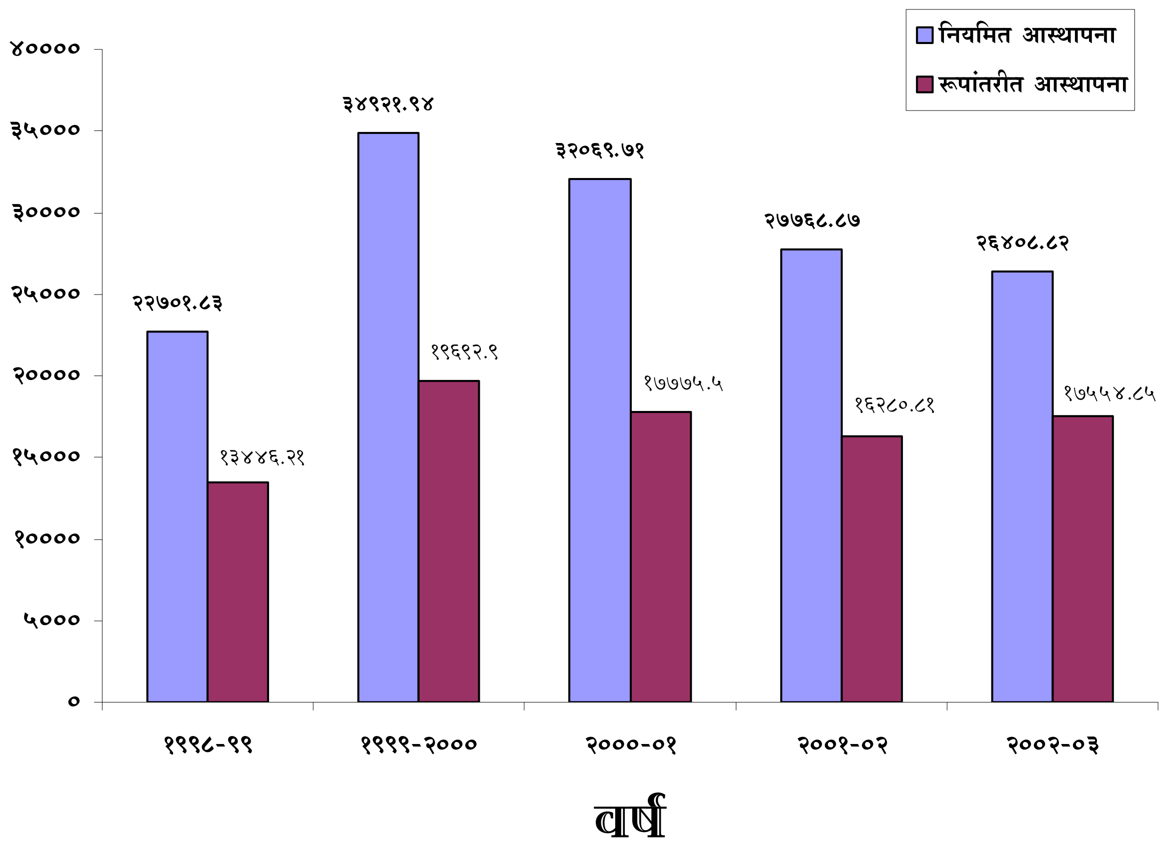

४.० रस्ते विकास योजना १९८१-२००१.

सन १९६१-१९८१ रस्ते विकास योजनेचा कालावधी संपल्यानंतर १९८१-२००१ या कालावधीसाठी नविन रस्ते विकास योजना असणे अगत्याचे झाल्याने ती तयार करण्यात आली. या योजनेचा आराखडा प्रथम भारतीय रस्ते महासभेने निश्चित केला व सर्व राज्याच्या मुख्य अभियंत्यांनी त्रिवेंद्रम येथे सप्टेंबर १९८४ ला झालेल्या बैठकीत तो अंतिम केला. महाराष्ट्राची १९८१-२००१ रस्ते विकास योजना ही भारतीय रस्ते महासभेने घालून दिलेल्या आराखडयानुसार करण्यात आलेली आहे.

सन १९८१-२००१ रस्ते विकास योजना तयार करतांना राष्ट्राची ग्रामीण दिशा निर्दिष्ट अर्थव्यवस्था जपण्यावर भर देण्यात आला. जेणेकरून खेड्यांचा व लहान गावांचा आवश्यकतेनुरूप विकास झाल्यास ग्रामीण जनतेचे मोठ्या शहरांकडे होणा-या स्थानांतरणाच्या प्रवृत्तीस आळा बसेल व पर्यायाने खेड्यातील राहणीमान उंचविण्यास मदत हौईल. वरील उद्दिष्ट गाठण्याकरिता या राज्यातील प्रत्येक खेडे कमीत कमी एका बारमाही रस्त्याने जोडले जाणे अपेक्षित आहे. त्याचप्रमाणे ५००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या असलेल्या खेडयाचे / गावाचे त्या परिसरातील असलेले आर्थिक, सामाजिक, शैक्षणिक वैद्यकीय महत्व लक्षात घेता त्या खेडयाभोवती रस्त्याचे जाळे तयार व्हावे जेणेकरून त्या खेडयास बारमाही रस्ता उपलब्ध होईलच परंतु त्या समवेत खेडयावर अवलंबून असलेल्या इतर खेडयांबरोबर दळणवळण सुकर होईल. उपयुक्त रस्त्याचे जाळे निर्माण व्हावे हे उद्दिष्ट ठरवितांनाच सर्वसाधारणपणे ५०० ते १००० लोकसंख्येची खेडी २ पेक्षा जास्त रस्त्यांनी जोडण्याची आवश्यकता भासणार नाही, अशाा त-हेने नियोजन करणे अपेक्षित होते.

४.१. १९८१-२००१ रस्ते विकास योजनेची उद्दिष्टेः-

या आधीच्या रस्ते विकास योजना रस्ते विकास बांधकामाच्या निधी उपलब्धतेनुसार मर्यादित नव्हत्या तर रस्त्याच्या विकासाच्या आवश्यकतेवर आधारित होत्या. तेच सुत्र कायम ठेवून राष्ट्रीय पातळीवर १९८१-२००१ ची रस्ते विकास योजना तयार करतांना आर्थिक मर्यादा विचारात न घेता या बृहत योजनेची संकल्पना ही जनतेच्या दळणवळण विषयक गरज विचारात घेणारी व ग्रामीण भागातील साधारण मनुष्याच्या आकांक्षा वाढविणारी असावी असे ठरविण्यात आले होते. १९८१-२००१ रस्ते विकास योजना करण्याचे मुख्य उद्दिष्ट ग्रामीण भागाचा आर्थिक विकास करणे व खेडी आणि लहान शहर यांचे विकासाचे स्वरूप साकार करणे जेणेकरून खेडयातील राहणीमान सुधारण्यास मदत होईल हे होते. उद्दिष्ट साकार होण्यासाठी सर्व खेडी २००१ अखेरीस बारमाही रस्त्यांनी जोडली जातील असे निश्चित करण्यात आले.

४.२ १९८१-२००१ रस्ते विकास योजनेची इतर महत्वाची उद्दिष्टेः-

१) राष्ट्रीय महामार्गाचा विस्तार अशा त-हेने व्हावा की जेणेकरून १०० कि.मी. बाजूच्या चौरस आकाराची जाळी निर्माण होईल.
२) जास्त वर्दळीच्या मार्गावर जलद प्रवासासाठी द्रुतगती मार्ग बांधणे.
३) जिल्हा मुख्यालये, उपविभागीय मुख्यालये, मुख्य औद्योगिक केंद्रे, व्यापारी स्थळे, पर्यटन स्थळे, मुख्य कृषि बाजार केंद्रे आणि बंदरे राज्यमार्गाने जोडणे.
४) १५०० पेक्षा जास्त लोकसंख्येची खेडी जी प्रत्यक्षात राष्ट्रीय महामार्गाने आणि राज्यमार्गाने जोडली गेली नाही त्यांना प्रमुख जिल्हा मार्गाने जोडणे.
५) १००० ते १५०० या लोकसंख्या गटातील गावे इतर जिल्हा मार्गाने जोडणे.
६) दुर्गम व डोंगराळ भागात वसलेल्या खेडयांना त्यांच्या शेती विषयक व इतर सामाजिक गरजा लक्षात घेवून आवश्यक तेथे नद्या व खाडयांवर पादचारी पूल (साकव) बांधणे. जेणेकरून त्यांच्या आवश्यक त्या गरजा भागू शकतील.

४.३ १९८१-२००१ पुनर्विलोकन :-

महाराष्ट्र राज्याची सन १९८१-२००१ रस्ते विकास योजना मंजूर करण्यात आली असून ही योजना दिनांक १.१०.१९८६ पासून अंमलात आलेली आहे. सदरहू योजनेत प्रत्येक जिल्हयातील निरनिराळया वर्गाच्या रस्त्यांची उद्दिष्टे ठरविलेली आहेत.

या योजनेचे सन १९९१ मध्ये पुनर्विलोकन करून विकासासाठी रस्त्यांच्या गरजा लक्षात घेऊन त्या आधारे निरनिराळ्या जिल्हयाची निरनिराळया प्रवर्गातील रस्त्यांची उद्दिष्टे सुधारण्यात यावीत असे अभिप्रेत होते. त्यानुसार १९८१-२००१ रस्ते विकास योजनेचे पुनर्विलोकन करण्यात आले. पुनर्विलोकनाचे वेळी खालील मुद्यांचा प्रामुख्याने विचार करण्यात आला. जेणेकरून कोणतेही गाव हे पोचमार्गाशिवाय राहणार नाही.

जास्तीची सुविधा म्हणून ज्या वाडी / तांडे / पाडे अशा उपवस्त्यांची लोकसंख्या १०० पेक्षा जास्त आहे व ज्या वाड्या गावापासून १ कि.मी. पेक्षा जास्त अंतरावर आहेत त्यांचे जोड रस्ते समाविष्ट करण्यात आले.

आदिवासी क्षेत्रातील मंजूर केलेल्या किंवा विचाराधिन असलेल्या विशेष कृती कार्यक्रमांमध्ये अंतर्भाव असलेले योजनाबाहय रस्ते आता योजनेत समाविष्ट करण्यात आले.

डोंगराळ व दुर्गम भागाकरिता विशेष कार्यक्रमांतर्गत प्रस्तावित करण्यात आलेले योजना बाहय रस्ते आता योजनेत समाविष्ट करण्यात आले.

जिल्हयातील महत्वाच्या शहराचे वळण रस्ते आता योजनेत समाविष्ट करण्यात आले.

नविन रेल्वे मार्गावरील स्थानकांना जवळच्या मुख्य रस्त्यावरून जोड रस्ते देण्यात आले.

विविध औद्योगिक केंद्रे / साखर कारखाने, महत्वाची शैक्षणिक केंद्रे, पर्यटन केंद्रे इत्यादि ठिकाणांना जोडणारे रस्ते समाविष्ट करण्यात आले.

४.४ रस्ते विकासाचे गुणक -

१९८१-२००१ रस्ते विकास योजनेनुसार प्रादेशिक विभागातील दर १०० चौरस कि.मी. क्षेत्रफळासाठी व दर एक लाख लोकसंख्येसाठी त्या त्या प्रादेशिक विभागातील लांबीचे साध्य दि. ३१ मार्च,२००३ अखेर खालीलप्रमाणे

अ.क्र.	प्रादेशिक विभागाचे नाव	लोकसंख्या १९९१ च्या जणगणनेनुसार	क्षेत्रफळ (चौ.कि.मी.)	मार्च २००३ अखेरीस अस्तित्वात असलेल्या रस्त्याची लांबी (रा.म.धरून)	दर १०० चौ.कि.मी. क्षेत्रात रस्त्याची लांबी	दर एक लाख लोकसंख्येच्या प्रमाणात रस्त्याची लांबी
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**
१.	मुंबई	९५४९०००	३००७७	२२६६५ (८४१)	७५.३५	२३७.३५
२.	पुणे	१६४१३०००	५७२०५	५०२१६ (७९४)	८७.७८	३.३४
३.	नाशिक	११००१०००	५७४९३	४४६५२ (७७५)	७७.६६	४०५.८९
४.	औरंगाबाद	११७६११८७	६४८४१	४६९८० (४५४)	७२.००	३९४.००
५.	नागपूर	९०२१०००	५१३७७	३१९६१ (५५५)	६१.००	३४८
६.	अमरावती	८०३७०००	४६०३२	२१४०६ (३२७)	४६.००	२६६.००
७.	वि.प्र., मुंबई	- लागू नाही -				
	एकूण	**६५७८२१८७**	**३०७०२५**	**२१७८८०(३७४६)**	**४१९.७९**	**१६५४.५८**

- कंसातील आकडे राष्ट्रीय महामार्गाच्या लांबीचे आहेत.

वन क्षेत्रातील रस्त्याबाबत काळजीपूर्वक विचार होऊन व उपलब्ध वन क्षेत्र कायम रहावे म्हणून अत्यंत आवश्यक रस्ते सोडून बाकी सर्व रस्ते योजनेतुन वगळण्यात आले व समाविष्ट रस्त्यांना योग्य तो दर्जा देण्यात आला.

सन १९८१-२००१ या रस्ते विकास योजनेतील उदिष्टांना अनुसरून आवश्यक तेथे दर्जोन्नतीचे प्रस्ताव अंतर्भुत करण्यात आले.

सन १९८१-२००१ ही रस्ते विकास योजना सुमारे १९८४ साली तयार करण्यात आली. दरम्यानच्या कालावधीत झालेली औद्यौगिक प्रगती, विकास, पर्यटन क्षेत्रे इत्यादींचा विचार करून पुनर्विलोकन अपरिहार्य होते. त्यानुसार केंद्र शासनाच्या धोरणाला अनुसरून राज्यात प्रती १०० चौ.कि.मी. ला ८२ कि.मी. रस्ते लांबी नियोजित करणे आवश्यक आहे. असे असतांना दरम्यानच्या कालावधीत रोजगार हमी योजनेअंतर्गत झालेले योजना बाहय रस्ते, विधीमंडळात आश्वासित रस्ते यांचा विचार करण्यात आला. त्यानुसार प्रस्तावित लांबी व शासनाने आता ठरवून दिलेल्या मानकाप्रमाणे आवश्यक लांबी दर्शविणारी प्रादेशिक निहाय माहीती खालीलप्रमाणे आहे.

अ. क्र.	प्रादेशिक विभागाचे नाव	क्षेत्रफळ चौ.कि.मी.	३१.३.२००३ अखेर अस्तित्वातील रस्ते लांबी कि.मी.	मुळ १९८१-२००१ आराखड्याप्रमाणे उद्दिष्ट	०.८२ कि.मी.प्रती चौ.कि.मी. मानकाप्रमाणे आवश्यक लांबी कि.मी.	१९८१-२००१ रस्ते पुनर्विलोकन प्रस्तावित केलेली लांबी कि.मी.
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**६.**	**७.**	**८**
१.	मुंबई	३००७७	२२६६५	२६२४७	२४६६४	३०३६२
२.	पुणे	५७२६८	५०४०४	४५७४८	४६९६०	५५३८२
३.	नाशिक	५७४९३	४४६५२	३९३७७	३२२८९	५०६३७
४.	औरंगाबाद	५५२८१	४६९८०	४१३४३	५२८९७	५५४२५
५.	नागपूर	५१३७७	३१९६१	२८४९४	४२१२७	४३१७१
६.	अमरावती	४६०३२	२२१०७	२५८७०	३७७४७	३८०३५
७.	वि.प्र.,मुंबई	- लागू नाही -				
एकूण		**२९७५२८**	**२१८७६९**	**२०७०७९**	**२३६६८४**	**२७३०१२**

४.५ रस्ते विकास योजना -

सहाव्या पंचवार्षिक योजनेच्या सुरूवातीला सुधारीत १९६१-८१ रस्ते विकासाच्या आराखड्यानुसार बांधावयाची रस्त्यांची प्रस्तावित लांबी खाली दिल्याप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	प्रादेशिक विभाग	१९६१-८१ रस्ते विकासाच्या आराखड्यानुसार बांधण्यात यावयाच्या रस्त्यांची प्रस्तावित लांबी (राष्ट्रीय महामार्ग सोडून)	१९८५ साली रस्ते विकासाच्या	
			सरासरी टक्केवारी	**झालेली लांबी कि.मी.**
१.	मुंबई	१६११६	९२.२७	१४८७१
२.	पुणे	४५७४८	८१.४९	३७२८३
३.	नाशिक	२३९१४	१५०.२४	३५९३०
४.	औरंगाबाद	१६११६	९२.२७	१४८७१
५.	नागपूर	१६११६	९२.२७	१४८७१
६.	अमरावती	१२९२६	९१.६१	११८४२
७.	वि.प्र.,मुंबई	- लागू नाही -		
एकूण		**१३०९३६**	**--**	**१२९६६८**

१९८१-२००१ रस्ते मुळ आराखड्यात एकूण राज्याची प्रस्तावित लांबी मार्च २००३ पर्यतचे साध्य व त्यांची टक्केवारी खालीलप्रमाणे आहे.

अ. क्र.	रस्त्यांचा दर्जा	मूळ १९८१-२००१ आराखड्याप्रमाणे उद्दिष्ट कि.मी.	सुधारीत १९८१-२००१ आराखड्याप्रमाणे उद्दिष्ट कि.मी.	३१.३.२००३ पर्यतचे साध्य कि.मी.	मुळ व सुधारीत उद्दिष्टाच्या प्रमाणात टक्केवारी कि.मी.
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**
१.	राष्ट्रीय महामार्ग	२९७०	३३३८	३७५४	१२६(११२)
२.	प्रमुख राज्यमार्ग व राज्यमहामार्ग	३३९६०	३३०१४	३२८४९	९६(९९.५०)
३.	प्रमुख जिल्हामार्ग	४५५७७.	४९६५८.	४५८९७	१००.७०(९२)
४.	इतर जिल्हामार्ग	४७९७९	४८८९६	४३३४२	९०(८८)
५.	ग्रामीण मार्ग	७३२६	१२७३११	९२३१३	१२६०(७२)
	एकूण	**१३७८१२**	**२६२२१७**	**२१८१५५**	**१५८(८३)**

मार्च २००३ पर्यत पृष्ठांकीत रस्ते (डांबरीकरण व खडी भागाचे रस्ते) व अपृष्ठांकीत रस्ते (माती व मुरूमाचे) यांची राज्याच्या रस्त्यांची पृष्ठभाग निहाय माहीती खालीलप्रमाणे आहे. -

रस्त्यांचा दर्जा	प्रादेशिक विभाग	३१/३/२००३ पर्यंतचे साध्य	पृष्ठांकित लांबी		अपृष्ठांकित लांबी
			डांबरी	खडीचे	
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६**
राष्ट्रीय महामार्ग	मुंबई.	८४१	८४१	०	०
	पुणे.	७९४	७९४	०	०
	नाशिक.	७७५	७७५	०	०
	औरंगाबाद.	४५४	४५४	०	०
	नागपूर.	५५५	५३४	२१	०
	अमरावती.	३२७	३२७	०	०
	वि.प्र., मुंबई.	- लागू नाही -			
	एकूण	**३७४६**	**३७२५**	**२१**	**०**

रस्त्यांचा दर्जा	प्रादेशिक विभाग	३१/३/२००३ पर्यंतचे साध्य	पृष्ठांकित लांबी		अपृष्ठांकित लांबी
			डांबरी	खडीचे	
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६**
प्रमुख राज्यमार्ग व राज्यमार्ग	मुंबई.	३७८०	३७१८	६१	१
	पुणे.	५६०३	५४४०	१४८	१५
	नाशिक.	५९२७	५८०५	७४	१०३
	औरंगाबाद.	८०३२	७८७१	१६१	६८
	नागपूर.	४६०१	४२३९	२१९	१४३
	अमरावती.	४९३९	४७८३	५६	२
	वि.प्र., मुंबई.	- लागू नाही -			
	एकूण	**३२८८२**	**३१८५६**	**७१९**	**३३२**

रस्त्यांचा दर्जा	प्रादेशिक विभाग	३१/३/२००३ पर्यंतचे साध्य	पृष्ठांकित लांबी		अपृष्ठांकित लांबी
			डांबरी	खडीचे	
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६**
प्रमुख जिल्हामार्ग	मुंबई.	३६८९	२९३१	६६३	९५
	पुणे.	११५६७	७४४४	३३७२	७५१
	नाशिक.	८६४१	६२६९	१६३५	४९१
	औरंगाबाद.	१०९३८	७७४७	३१९१	४९७
	नागपूर.	५६८२	३४२४	२०२३	२३५
	अमरावती.	४८८३	३८७३	१०१०	१२७
	वि.प्र., मुंबई.	- लागू नाही -			
	एकूण	४५४००	३१६८८	११८९४	२१९६

रस्त्यांचा दर्जा	प्रादेशिक विभाग	३१/३/२००३ पर्यंतचे साध्य	पृष्ठांकित लांबी		अपृष्ठांकित लांबी
			डांबरी	खडीचे	
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६**
इतर जिल्हामार्ग	मुंबई.	३९४२	२२१३	१४६३	२६६
	पुणे.	१०६३३	३७८०	४१५१	२७०२
	नाशिक.	८९५८	३५२४	४२७०	१२६०
	औरंगाबाद.	७२९५	३७१९	३५७६	६१८
	नागपूर.	७३००	२४९९	३८४९	९५२
	अमरावती.	४५९५	२३०१	२२९४	२३०
	वि.प्र., मुंबई.	- लागू नाही -			
	एकूण	४२७२३	१८०३६	१९६०३	६०२८

रस्त्यांचा दर्जा	प्रादेशिक विभाग	३१/३/२००३ पर्यंतचे साध्य	पृष्ठांकित लांबी		अपृष्ठांकित लांबी
			डांबरी	खडीचे	
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६**
ग्रामीण मार्ग	मुंबई.	१०५६७	३७२९	४४८४	१२००
	पुणे.	२१८०७	२८६३	९२९१	९६५३
	नाशिक.	२०२८७	३३२०	११३०४	६३४७
	औरंगाबाद.	१३६६८	४००७	९६६१	५४०३
	नागपूर.	१३८२३	२३७९	८०२४	३४२०
	अमरावती.	६७६१	२११४	४६४७	७४४
	वि.प्र., मुंबई.	- लागू नाही -			
	एकूण	८६९१३	१८४१२	४७४११	२६७६७

दिनांक ३१/३/२००३ पर्यंत अस्तित्वातील राज्याच्या रस्त्यांची पृष्ठभाग निहाय एकूण लांबी.

अ.क्र.	रस्त्यांचा दर्जा	३१/३/२००३ पर्यंतचे साध्य	पृष्ठांकित लांबी		अपृष्ठांकित लांबी
			डांबरी	खडीचे	
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**
१.	राष्ट्रीय महामार्ग	३७४६	३७२५	२१	८
२.	प्रमुख राज्यमार्ग व राज्यमार्ग	३२८८२	३१८५६	७१९	३३२
३.	प्रमुख जिल्हामार्ग	४५४००	३१६८८	११८९४	२१९६
४.	इतर जिल्हामार्ग	४२७२३	१८०३६	१९६०३	६०२८
५.	ग्रामीण मार्ग	८६९१३	१८४१२	४७४११	२६७६७
	एकूण	२११६६४	१०३७१७	७९६४८	३५३३१

प्रादेशिक निहाय रस्ते विकास योजना १९८१ - २००१

अ. क्र.	प्रादेशिक विभाग	१९८१ - २००१ प्रमाणे मूळ उद्दीष्ट (लांबी कि.मी. मध्ये)						१९८१ - २००१ प्रमाणे पुनर्विलोकन उद्दीष्ट (लांबी कि.मी. मध्ये)					
		रा.म.	प्र.रा.मा .व रा.मा.	प्रजिमा	इजिमा	ग्रामीण मार्ग	एकूण	रा.म.	प्र.रा.मा .व रा.मा.	प्रजिमा	इजिमा	ग्रामीण मार्ग	एकूण
१.	२.												
१	मुंबई	७९०	४३५८	४२७३	५६२२	११२०४	२६२४७	८२६	४५३२	४३९८	५०३८	१५५६८	३०३६२
२.	पुणे	७५५	५८४२	१०७८६	११२९१	१७०७४	४५७४८	७६३	६२१९	१२१३४	११४२४	२४५४८	५५०८८
३.	नाशिक	५७८	६१८६	८३६७	९२९३	१४९५३	३९३७७	७७५	६२६७	९०२९	९३८५	२५२०२	५०६५८
४.	औरंगाबाद	७९	७३३५	९८०८	१०००२	१४१८९	४२४४८	४५४	८३७४	११८८६	९२४५	२५८६५	५५८२४
५.	नागपूर	४४०	४३११	५३६२	७९५७	१०४२५	२८४९५	४९१	४९१४	५९२१	९२३४	२२६११	४३१७१
६.	अमरावती	३२७	४८०६	५४६७	६५६२	८७०८	२५८७०	३५८	५१०५	५७८८	६७३२	२००५१	३८०३५
७.	वि.प्र.,मुंबई	- लागू नाही -											
	एकूण	२२१४	२६९९६	३३२७७	७२७१३	१३२१९२	१६२४३७	३३४४	३२७७९	७४५३२	४७४८०	१२९१२०	२५४४७७

प्रादेशिक निहाय दिनांक ३१/३/२००३ अखेरची राज्याच्या रस्त्यांची पृष्ठभाग निहाय एकूण लांबी.

(लांबी कि.मी. मध्ये)

अ. क्र.	प्रादेशिक विभाग	१९८१ - २००१ प्रमाणे मूळ उद्दीष्ट						अपृष्ठांकित लांबी	पृष्ठांकित लांबी		एकूण पृष्ठांकित लांबी (१०+११)
		रा.म.	प्र.रा.मा. व रा.मा.	प्रजिमा	इजिमा	ग्रामीण मार्ग	एकूण		खडीची लांबी	डांबरी	
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.
१.	मुंबई	**७९०**	**४३५८**	**४२७३**	**५६२२**	**११२०४**	**२६२४२**	**२६३२**	**६७५१**	**१३४३६**	**२०१८७**
२.	पुणे	**८०६**	**६१६३**	**१२२१५**	**११५१७**	**२३८४८**	**५५३८२**	**२१६९७**	**१३३९४**	**२०२९१**	**३३६८५**
३.	नाशिक	**५७८**	**६१८६**	**८३६७**	**९५९३**	**१४९५३**	**३९३७७**	**८२०२**	**१७२८३**	**१९३६४**	**३६६४७**
४.	औरंगाबाद	**७९**	**७३३५**	**९८०८**	**९९९२**	**१४२४९**	**४१४६३**	**६६७६**	**१६५५१**	**२३७२८**	**४०२७९**
५.	नागपूर	**४४०**	**४३११**	**५३६२**	**७९५७**	**१०४२४**	**२८४९४**	**४७५०**	**१४१३६**	**१३०७५**	**२७२११**
६.	अमरावती	**३२७**	**४८०६**	**५४६७**	**६५६२**	**८७०८**	**२५८७०**	**११०२**	**८००७**	**१३३९९**	**२१४०६**
७.	वि.प्र.,मुंबई	- लागू नाही -									
	एकूण	३०२०	३३१५९	४५४९२	५१२४३	८३३८६	२१६८२८	४५०५९	७६१२२	१०३२९३	१७९४१५

५.० अर्थसंकल्पात समाविष्ट कामे (रस्ते) -

निरनिराळ्या लेखा शिर्षकांतर्गत रस्त्याची जी कामे मंजूर आहेत त्यांची संख्या, अंदाजित किंमत, सुधारित अंदाजपत्रक, दि.१/४/२००३ रोजी शिल्लक कामाची किंमत व सन २००३-२००४ ची तरतूद दर्शविणारा प्रादेशिक निहाय तक्ता पुढीलप्रमाणे आहे.

अ. क्र.	प्रादेशिक विभाग	बिगर जनजाती क्षेत्र				आदिवासी			
		कामाची संख्या	उर्वरित किंमत १/४/०३	२००३-०४ ची तरतूद	मागणी	कामाची संख्या	उर्वरित किंमत १/४/०३	२००३-०४ ची तरतूद	मागणी
१	**२**	**३**	**४**	**५**	**६**	**७**	**८**	**९**	**१०**
१.	**मुंबई**	२०८९	८७९३२.९५	८८०४.९४	१८५२४.७३	६८२	६५१५.०७	९८३.३०	३३४२.९८
२.	**पुणे**	४७२१	४५७८१.७५	१३१३०.८३	२२२६१.२९	१२३	१६०३.७६	८७.०३	६६३.८२
३.	**नाशिक**	३२९६	४२७८१.१४	९३२३.८७	१६३३४.३४	९८०	१२४०४.९३	३४९.३५	४१९४.३२
४.	**औरंगाबाद**	३७४१	६३३२४.८०	१०४७०.६७	३९८९३.३५	२३८	१९७५.३५	१९.५९	१२९०.००
५.	**नागपूर**	२४९१	५४९९५.४६	५३३९.९५	१४२६४.६५	८९२	१२९४६.०६	४५९.४८	५२१०.५०
६.	**अमरावती**	३३९६	५५४८५.५०	१०२९८.२७	२२८९२.६८	४५६	५७२६.८४	१८१.६५	२०८१.८८
७.	**वि.प्र.,मुंबई**	- लागू नाही -							
	एकूण-	**१९७३४**	**३५०३०१.६०**	**५७३६८.५३**	**१३४१७१.०४**	**३३७१**	**४११७२.०१**	**२०८०.४०**	**१६७८३.५०**

मुंबई प्रादेशिक विभाग अंतर्गत समुद्र धूप प्रतिबंधक बंधारे, मत्स्यव्यवसाय, जेट्टी व मूलभूत सुविधा (बिगर आदिवासी क्षेत्र) या कामांसाठी १/४/२००३ रोजी शिल्लक कामांची किंमत व २००३-०४ ची अर्थसंकल्पात समाविष्ट कामांची तरतूद दर्शविणारा तक्ता पुढीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	जिल्हा	बिगर जनजाती क्षेत्र			
		कामाची संख्या	उर्वरित किंमत	२००३-०४ ची तरतूद	मागणी
१	**२**	**३**	**४.**	**५.**	**६.**
१.	मुंबई शहर	२५	१९१.८५	२२०.१२	१३०.६८
२.	मुंबई उपनगर	२३	२०५.६०	१०२.१२	९७.६०
३.	ठाणे	३५	८५३.५८	१११.१९	२३२.८२
४.	रायगड	३९	२१४२.७८	३८९.४७	५८८.६०
५.	रत्नागिरी	२३	९४१.३५	१२९.८१	४०९.५०
६.	सिंधुदूर्ग	२६	१०४९.८०	९७.३३	६४९.३७
	एकूण-	१७१	५३८४.९६	१०५०.०४	२१०८.५७

६.० नविन डांबरीकरण व खेडी जोडणे कार्यक्रम -

शासनाच्या धोरणानुसार १९९१ च्या जनगणनेनुसार २००० वरील लोकसंख्येची सर्व गांवे डांबरी रस्त्याने जोडावयाचे आहेत. प्रधान मंत्री ग्राम सडक योजनेअंतर्गत प्रादेशिक विभागानुसार खालील गटवारीतील गांवे जोडावयाची असून त्याचा अग्रक्रम खालील नुसार आहे.

१) न जोडलेली खेडी खडी रस्त्याने जोडणे.
२) मुरूमी रस्त्यांचे खडीकरण करणे.
३) खडी रस्त्याचे डांबरीकरण करणे.

(मार्च २००३ अखेरची स्थिती)

अ. क्र.	प्रादेशिक विभाग	१५०० हुन जादा लोकसंखेची एकंदर गांवे	१५०० हुन जादा लोकसंखेची डांबरी रस्त्याने जोडलेली गांवे	१५०० हुन जादा लोकसंखेची शिल्लक गांवे	१००० ते १४९९ लोकसंखेची एकंदर गांवे	१००० ते १४९९ लोकसंखेची डांबरी रस्त्याने जोडलेली गांवे	१००० ते १४९९ लोकसंखेची शिल्लक गांवे	५०० ते ९९९ लोकसंख्येची एकंदर गांवे	५०० ते ९९९ लोकसंख्येची डांबरी रस्त्याने जोडलेली गांवे	५०० ते ९९९ लोकसंख्येची शिल्लक गांवे
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**	**१०.**	**११.**
१.	मुंबई	८६७	८६७	०	९६५	९२८	३७	२१२५	१८०१	३२४
२.	पुणे	२५१३	२१०३	४१०	११९४	५८२	६१२	१६७०	७५३	९१७
३.	नाशिक	२०१५	१८४६	१६९	१३१३	९५४	३५९	१९६२	११५९	८०३
४.	औरंगाबाद	१९९९	१८८६	११३	१६९०	१४६२	२२८	२६७८	२१९१	४८७
५.	नागपूर	९१९	८७२	४७	८९०	६६५	२२५	२०४०	१००६	१०३४
६.	अमरावती	१०५८	१००२	५६	९८७	७२०	२६७	१९३०	१११०	८१७
७.	वि.प्र.,मुंबई	- लागू नाही -								
	एकूण	**९३७१**	**८५७६**	**७९५**	**७०३९**	**५३११**	**१७२८**	**१२४०५**	**८०२०**	**४३८२**

मुबंई प्रादेशिक विभागांनी त्यांच्या प्रादेशिक विभागातील २००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या असलेली गांवे डांबरीकरणासाठी कोकण विकासाचा कालबध्द कार्यक्रमातून हाती घेतलेली आहेत.

औरंगाबाद प्रादेशिक विभागांनी त्यांच्या प्रादेशिक विभागातील १५०० पेक्षा जास्त लोकसंख्या असलेली गांवे डांबरीकरणासाठी मराठवाडा विकासाचा कालबध्द कार्यक्रमातून हाती घेतलेली आहेत.

नागपूर व अमरावती प्रादेशिक विभागांनी त्यांच्या प्रादेशिक विभागातील २००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या असलेली गांवे डांबरीकरणासाठी विदर्भ विकासाचा कालबध्द कार्यक्रमातून हाती घेतलेली आहेत.

मुंबई पुणे, औरंगाबाद, नागपूर व अमरावती प्रादेशिक विभागांनी त्यांच्या प्रादेशिक विभागातील १५०० ते २०००, १००० ते १५०० व ५०० ते १००० लोकसंख्या असलेल्या गटातील शिल्लक असलेली गावे प्रधान मंत्री ग्राम सडक योजनेतून प्रस्तावित केली आहेत.

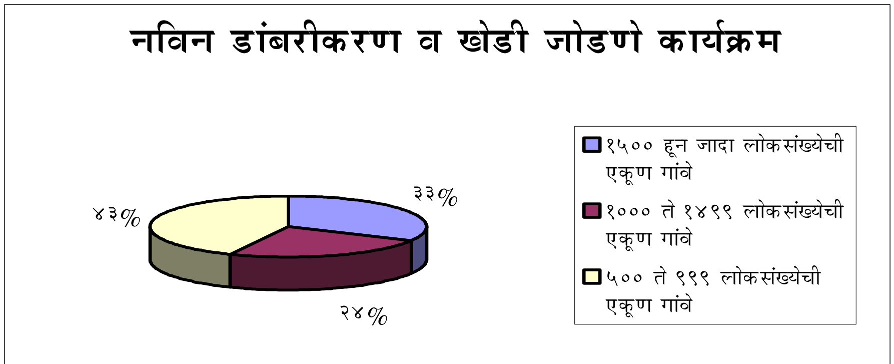

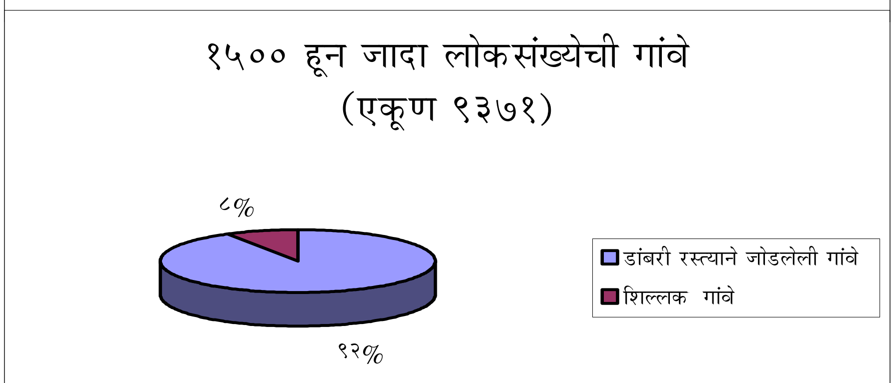

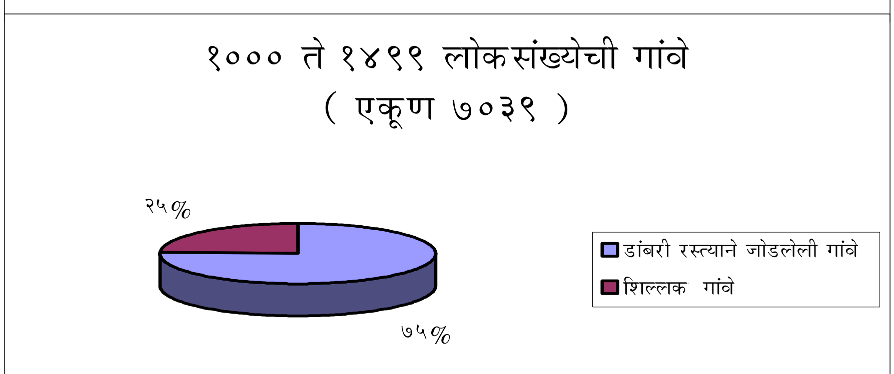

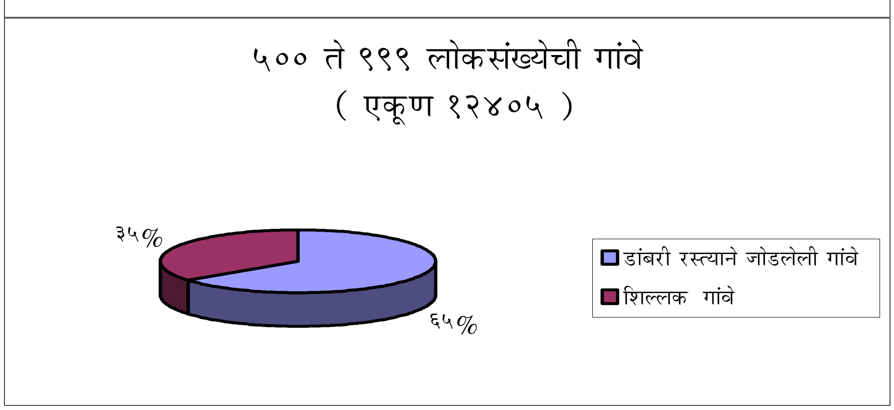

७.० <u>खेडी बारमाही रस्त्याने जोडणे -</u>

७.१ दिनांक ३१ मार्च, २००३ पर्यंत जोडल्या गेलेल्या गावाची सन १९९१ च्या जनगणनेनुसार लोकसंख्या गटनिहाय संपूर्ण राज्याची स्थिती खालीलप्रमाणे आहे.

अ. क्र.	लोकसंख्या गट	एकूण		बारमाहीने जोडलेली गावे		बारमाहीने जोडलेली	
		गावे	लोकसंख्या	गावे	लोकसंख्या	गांवे टक्केवारी	लोकसंख्या टक्केवारी
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.
१.	१५०० पेक्षा जास्त	९२६३	१९८७०६३४	९२५४	२२२४०७२४	९९.९०	१११.९२
	१००० ते १४९९	७०५३	८६९४८८७	६९४७	८५८१५११	९८.४९	९८.६९
	५०० ते ९९९	१२४०९	९०७०८३०	११७९२	८६४८९२७	९५.०२	९५.३४
	२०० ते ४९९	७२४९	२९०९४३७	७००४	२४७१६९२	९६.६२	८४.९५
	० ते १९९	३४९२	३८९२७८	२४८८	२८२००१	७१.२४	७२.४४
	एकूण	**३९४६६**	**४०९३५०६६**	**३७४८५**	**४२२२४८५५**	**९४.९८**	**१०३.१५**

- <u>खेडी बारमाही जोडणे</u> -

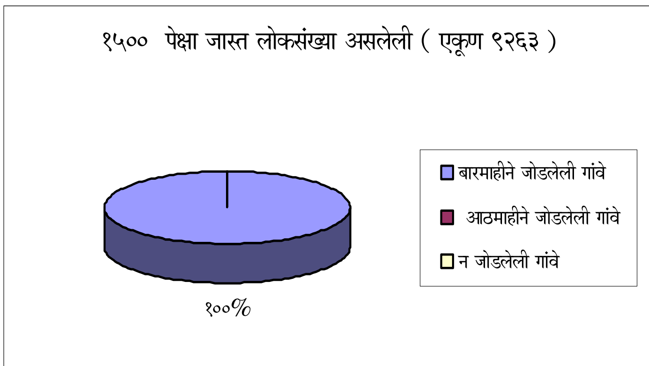

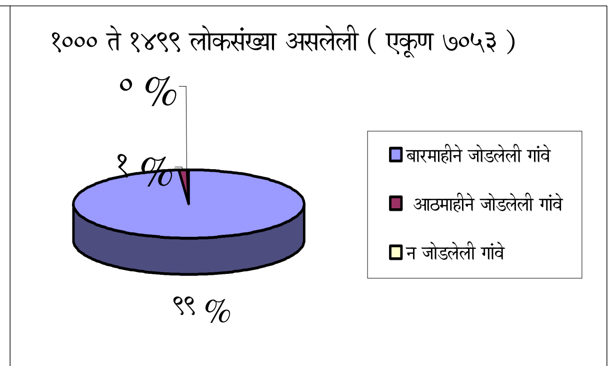

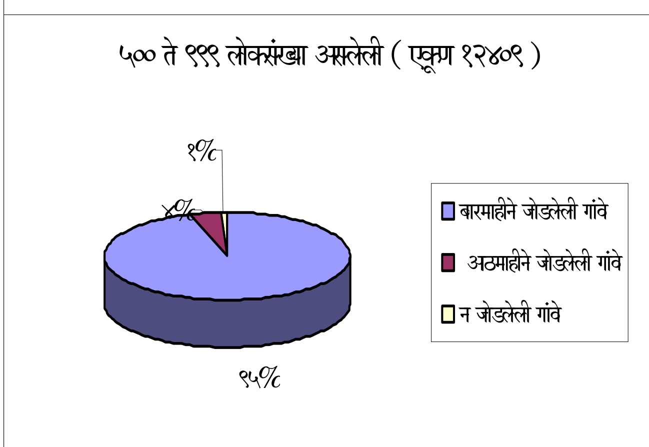

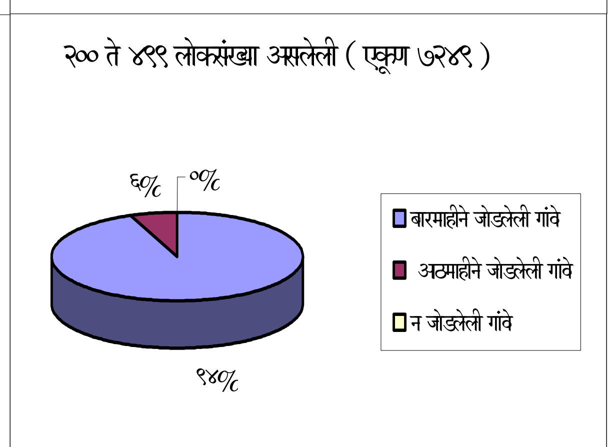

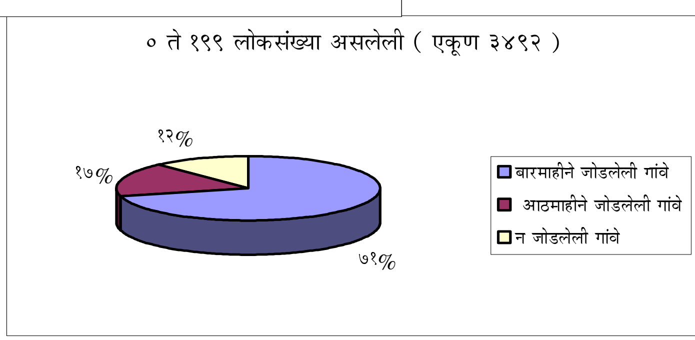

७.२ आठमाही न जोडलेली गांवे.

अ. क्र.	लोकसंख्या गट	एकूण		आठमाहीने जोडलेली गावे		आठमाहीने जोडलेली	
		गावे	लोकसंख्या	गावे	लोकसंख्या	गांवे टक्केवारी	लोकसंख्या टक्केवारी
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.
१.	१५०० पेक्षा जास्त	९२६३	१९८७०६३४	८	१०९९०	०.०८	०.०५
	१००० ते १४९९	७०५३	६६०४४७४	९१	९४४७९	२.२४	१.४३
	५०० ते ९९९	१२४०९	७१४५३६५	४९८	३३८०८०	४.००	४.७३
	२०० ते ४९९	७२४९	२४७५७०८	८४१	२८४८१६	११.६०	११.५०
	० ते १९९	३४९२	३३५१५०	५८७	६७२०६	१६.८०	२०.०५
	एकूण	**३९४८६**	**३६४३१३३१**	**२०२५**	**७९५५७१**	**५.१२**	**२.१८**

७.३ प्रादेशिक निहाय गांवे बारमाहीसाठी कार्यक्रमाचा तपशिल

अ. क्र.	प्रादेशिक विभाग	कार्यक्रम	आठमाही गांवे		न जोडलेली गांवे	
			संख्या	किंमत	संख्या	किंमत
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**
१.	मुंबई	मंजूर कार्यक्रम	१३३	२९९८.७४	१००	२८३६.६५
		प्रस्तावित कार्यक्रम	३७	७६७.००	३४	७७५.५०
२.	पुणे	मंजूर कार्यक्रम	१०७	१५६१	१८	५३७
		प्रस्तावित कार्यक्रम	२९१	४३०८.००	६६	२३८१.००
३.	नाशिक	मंजूर कार्यक्रम	३२	१६०	१६	१५५
		प्रस्तावित कार्यक्रम	५९	२९५	१०	५०
४.	औरंगाबाद	मंजूर कार्यक्रम	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
		प्रस्तावित कार्यक्रम	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
५.	नागपूर	मंजूर कार्यक्रम	१०८	१५००	००	००
		प्रस्तावित कार्यक्रम	२२९	२०००	११७	१०००
६.	अमरावती	मंजूर कार्यक्रम	८	९८.५	७१	१०५२.००
		प्रस्तावित कार्यक्रम	२८	१४६.१५	५९	९९१.३७
७.	वि. प्र., मुंबई	मंजूर कार्यक्रम	- लागू नाही -			
		प्रस्तावित कार्यक्रम	- लागू नाही -			
	एकूण	**मंजूर कार्यक्रम**	**३८८**	**६३१८.२४**	**२०५**	**४५८०.६५**
		प्रस्तावित कार्यक्रम	**६४४**	**७५१६.१५**	**२८६**	**५१९७.८७**

८.० विशेष घटक योजना -

सन १९९१ च्या जणगणनेनुसार विशेष घटक योजनेअंतर्गत दलित वस्ती रस्त्याने जोडण्याचा कार्यक्रम राबविण्यात येत असून त्याची प्रादेशिक निहाय मार्च २००३ अखेर स्थिती खालीलप्रमाणे आहे.

(रू. लाखात)

अ. क्र.	प्रादेशिक विभाग	दलितवस्ती संख्या	पूर्ण कामे	प्रगतीतील कामे	सुरू न झालेली कामे	एकूण किंमत	खर्च मार्च २००३	उर्वरित किंमत
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**
१.	मुंबई	१०४३	६०४	१२१	३११	३३८८.७४	१९११.१८	१४७७.५६
२.	पुणे	५९४५	२३३०	४१४	२१७	५३११.१६	३०६९.१२	२४४२.०४
३.	नाशिक	३६३३	३२९६	२३३	१०४	१३४०.००	२३४.७३	७५५.८१
४.	औरंगाबाद	४२३३	३४४६	११९	६६८	६९९१	५८२६	१४७४
५.	नागपूर	२९५३	२०२५	१३	७२२	७५५४.५६	५५८६.९६	१९६६.६०
६.	अमरावती	२१४६	१०९४	४८	७१९	८१५४.७१	२४१२.४८	५६९६.९१
७.	वि.प्र.,मुंबई	- लागू नाही -						
	एकूण	**१९९५३**	**१२७९५**	**९४८**	**२७४१**	**३२७४२.१७**	**१९०४२.४७**	**१३८१२.९२**

मार्च २००२ पासून सदर योजनेवर निधी उपलब्ध होणार नसल्याचे समाज कल्याण, सांकृतिक कार्य व क्रिडा विभाग यांचे शासन परिपत्रक क्रमांक विघयो-२००० / प्र.क्र.१४८ /विघयो-१, दिनांक २४ ऑक्टोंबर २००० अन्वये कळविले आहे.

९.० रोजगार हमी योजनाअंतर्गत कामे -

(रू.लाखात)

अ. क्र.	प्रादेशिक विभाग	एकूण मंजूर कामे	अंदाजित किंमत	शिल्लक किंमत	पूर्ण कामे	प्रगतीतील कामे	निर्माण होणारे मनुष्य दिवस	मजूर उपस्थिती सरासरी
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**
१.	मुंबई	५८१५	३१०८६.२१	१३१४१.४४	३७३०	७७०	२३३.५४	५९१३६
२.	पुणे	६६४६	२५०९६.८०	३९५२.३६	५०५३	३३१	४०.७५	२०८२४
३.	नाशिक	११९६३	५५६६९	१५१६०	९५७९	४२५	०.४५	०.९८
४.	औरंगाबाद	१५४९७	९३२८९.२६	३४३७५.१२	११०६०	१०५७	७३१.३९	१६७७२४
५.	नागपूर	५७९१	१६५९१.८४	६४६५.२५	४६७६	२८६	४९.२५	२६२.७५
६.	अमरावती	७१३४	३७८७३.११	१४२४७.०१	५७९३	४७४	८९.०२	१३९३५
७.	वि.प्र.,मुंबई	- लागू नाही -						
	एकूण	**५२८४६**	**२५९६०६.२२**	**८७३४१.१८**	**३९८९१**	**३३४३**	**११४४.४**	**२६१८८२.७३**

१०.० बि.आर.ओ. मार्फत रस्ते व पुलांची करण्यात येत असलेली कामे.

नागपूर प्रादेशिक विभागात गडचिरोली व गोंदिया जिल्ह्यातील रस्ते / पुलांची अतीदुर्गम भागातील काही कामे नक्षलवाद्यांच्या चळवळीमुळे सार्वजनिक बांधकाम विभागाला करणे अतिशय अवघड झाले होते. त्यामुळे अशा भागातील काही कामे 'Border Roads Organisation' कडे सोपविण्यात आली आहे, व त्यांचेमार्फत ही कामे करण्यात येत आहेत.

बि.आर.ओ. मार्फत करुन घ्यावयाच्या कामांचा संपूर्ण आराखडा तयार करण्यात आला असून, ही कामे टप्प्या-टप्यानेच करुन घ्यावयाचे ठरले आहे. टप्पा-१ व टप्पा-२ मधील कामांचे "Memorandum of Understanding" झालेले आहे व ही कामे बि.आर.ओ. कडे दिनांक १२.७.९४ व २७.३.९६ रोजी सोपविण्यात आली असून हया M.O.U. चा कालावधी अनुक्रमे ७ व ५ वर्षे एवढा होता. व कामांच्या किंमतीमधील वाढ गृहित धरण्यात आली होती.

टप्पा निहाय व जिल्हानिहाय कामाची माहिती खालील प्रमाणे.

(रू.लाखात)

			कामांची संख्या	कामांची किंमत
१	जिल्हा गडचिरोली			
	टप्पा-१		४७	३१५९.१९
	टप्पा-२		९०	३७७९.९६
		एकूण	१३७	६९३९.१५
२	जिल्हा गोंदिया			
	टप्पा-२		७९	३१५९.०५
		एकूण	२१६	१००९८.२०

वरीलपैकी काही कामांच्या व्याप्तीमध्ये अंशतः बदल झाल्यामुळे तसेच कामाच्या किंमतीमध्ये वाढ झाल्यामुळे बी.आर.ओ. सोबत सुधारीत एम.ओ.यु. करण्याबाबत दि. २४-११-९८ रोजी शासनाकडे प्रस्ताव पाठविला होता. मात्र शासन निर्णय दि.१६.९.२००२ अन्वये मुळ एम.ओ.यु.चा कालावधी ५ वर्षांनी वाढविण्यात आला आहे.

महाराष्ट्र शासनाने जो एकंदर ४३८ कोटी रुपये चा विदर्भ विकासाचा कार्यक्रम मंजूर केला आहे त्यात नक्षलवादी चळवळ असलेल्या भागातील गडचिरोली व गोंदिया जिल्ह्यातील १६० कामे बि.आर.ओ. मार्फत करुन घेण्याचे बाबीसाठी १०५.०० कोटी रुपयाचा कार्यक्रम मंजूर केला आहे.

हयापैकी टप्पा १ मधील कामे पूर्ण झाली असून टप्पा २ मधील कामे बि.आर.ओ. मार्फत प्रगतीत आहेत व त्यासाठी बि.आर.ओ. ला मार्च-२००३ पर्यंत एकूण रु.१२५.९१ कोटी एवढी रक्कम देण्यात आली आहे. उर्वरित कामे येत्या ४ वर्षात पूर्ण करण्यात येणार असून त्यासाठी रू.८९.५९ कोटी एवढया निधीची आवश्यकता आहे.

जिल्हा निहाय व टप्पा निहाय कामांचा वाव व किंमती बाबत माहिती खालील प्रमाणे आहे.

गोषवारा

अ.क्र.	जिल्हा व टप्पा	कामांची संख्या	कामाचा वाव					कामांची किंमत (मुळ) (रू.लाखात)	मार्च ०३ पर्यंत बि.आर.ओ. ला दिलेली रक्कम (रू.लाखात)
			रस्त्याचे बांधकाम		लहान पूल	रपटे	मोठे पूल		
			खडीकरण कि.मी.	मजबुतीकरण व डांबरीकरण					
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
	जिल्हा गडचिरोली								
१	बि. आर. ओ. टप्पा १	४७	१४५.०२	२९९.६०	३३	५	५	३१५९.१९	९३४४.७९
२	बि. आर. ओ. टप्पा २	९०	४८७.९२	००	१००	५	१३	३७७९.९६	००
	एकूण	१३७	६३२.९४	२९९.६०	१३३	१०	१८	६९३९.१५	९३४४.७९
	जिल्हा गोंदिया								
३	बि. आर. ओ. टप्पा २	७९	१६६.८०	३८३.३०	१०	९२	००	३१४५.०५	३२४६.३७
	एकूण	२१६	७९९.७४	६८२.९०	१४४	१०२	१८	१००८४.२०	१२५९१.१६

११.० कोकण विकासाचा कालबध्द कार्यक्रम :-

(योजनेअंतर्गत व योजनेत्तर कामे) (रु.लाखात)

अ. क्र.	योजनेचे नांव	कामांची संख्या	मुळ अंदाजीत किंमत	सुधारीत किंमत	३१.३.२००३ पर्यंतचा खर्च (सेंटेज चार्जेस सहित)	अर्थसंकल्पीय मुळ तरतुद	२००२-०३ मधील खर्च	एकूण खर्च	मागणी	उर्वरित किंमत
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.
१.	योजनांतर्गत कामे	४६	१८२०१.९७	२७४९८.८५	१६८७८.२५	२१९८.८४	२१९८.८४	१९०७७.०९	५८२५.००	८४५४.९९
२.	योजनेत्तर कामे	१०७०	२०८७८.२९	२२२००.११	१५७९९.९८	३१३.४४	३८९.०१	१६१८८.९९	२११९.००	५१९०.६०
	एकूण	१११६	३९०८०.२६	४९६९८.९६	३२६७८.२३	२५१२.२८	२५८७.८५	३५२६६.०८	७९४४.००	१३६४५.५९

११.१ कोकण विकासाचा कार्यक्रम -

(योजनेअंतर्गत)

(रु.लाखात)

अ. क्र.	योजनेचे नाव	कामांची संख्या	मुळ अंदाजित किंमत	सुधारित किंमत	३१.३.२००३ पर्यंतचा खर्च	अर्थसंकल्पीय मुळ तरतूद	मार्च-२००३ मधील खर्च	एकूण खर्च	मागणी	उर्वरित किंमत
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.
१.	लहान मासेमारी बंदरे व जेट्टी बांधणे	९	८८९.२४	८८९.२४	३०९.९८	५४.६८	५४.६८	३६४.६६	३२५.००	५२४.५८
२.	समुद्रधुप प्रतिबंधक बंधारे बांधणे	२३	२६७०.८२	२७८७.०१	८०१.३०	७६.१५	७६.१५	८७७.४५	७५०.००	१९०९.५६
	एकूण -	३२	३५६०.०६	३६७६.२५	११११.२८	१३०.८३	१३०.८३	१२४२.११	१०७५.००	२४३४.१४

१२.० विकासाचा अनुशेष -

महाराष्ट्र शासनाने १९८४ मध्ये जी दांडेकर समितीची स्थापना केली होती, त्या समितीने प्रत्येक जिल्ह्याचा अनुशेष निश्चित केला होता. रस्त्याच्या बाबतीत अनुशेष दोन प्रकारे निश्चित करण्यात आला.

अ. मुख्य रस्ते पध्दती.
ब. इतर रस्ते पध्दती.
क. प्र.रा.मार्गाची सुधारणा.

दांडेकर समितीचा अहवाल प्रसिध्द झाल्यानंतर शासनातर्फे अर्थसंकल्पातून व इतर योजनांतर्गत अनुशेष दुर करण्यास्तव निधीची तरतुद करण्यात येत आहे.

१२.१ अ. मुख्य रस्ते पध्दती

मुख्य रस्ते पध्दतीमध्ये खालील उद्दीष्टे ठेवण्यात आली होती.

१. जिल्हा मुख्यालयांना इतर जिल्हा मुख्यालयांशी बारमाही डांबरी रस्त्याने जोडणे.
२. तालुका मुख्यालयांना जिल्हा मुख्यालयांशी बारमाही डांबरी रस्त्याने जोडणे.
३. तालुका मुख्यालये दुस-या तालुका मुख्यालयास खडीच्या बारमाही रस्त्याने जोडणे.

१२.१ ब. इतर रस्ते पध्दती -

इतर रस्ते पध्दतीमध्ये दांडेकर समितीने जो अनुशेष जिल्हावार काढला होता तो अनुशेष काढण्यास्तव राज्याच्या बारमाही रस्त्याने जोडल्या गेलेल्या लोकसंख्येची सरासरी टक्केवारी ९०% गृहीत धरुन त्या सरासरीला येण्यास्तव काय अनुशेषांतर्गत तरतुद करावी लागेल, असा अनुशेष गृहीत धरण्यात आला होता.

मुख्य रस्ते पध्दती व इतर रस्ते पध्दतीतील मार्च २००३ अखेर उर्वरीत अनुशेषाची माहिती सोबत जोडली आहे.

१२.१ क. प्र. रा. मार्गाची सुधारणा -

प्र.रा.मा.क्र.२ या रस्त्याकरिता दांडेकर समितीने अंदाजित किंमत रु.१०४३ लक्षचा अनुशेष दर्शविला होता. या रस्त्यावरील अनुशेषाअंतर्गत प्रस्तावित सर्व कामे पूर्ण करण्यात आली असून त्याकरिता रु.१५१० लक्ष खर्च करण्यात आले आहेत. आता कोणताही अनुशेषातील कामे बाकी नाहीत.

मुंबई प्रादेशिक विभागांतर्गत विकासाचा अनुशेष.

दांडेकर समितीने अभिज्ञात केलेल्या अनुशेषाचे अनुषंगाने कामाची भौतीक व्याप्ती व मार्च २००३ पर्यंत साध्य.

(अ) मुख्य रस्ते पध्दती :-

(रू.लक्ष)

अ. क्र.	दांडेकर समितीनुसार अनुशेषाची रक्कम	कामाची भौतीक व्याप्ती	झालेला खर्च	भौतीक साध्य	शिल्लक व्याप्ती	किंमत	तरतुद	मागणी
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	४६३७.००	१.नविन रस्ते - २६०.३७ किमी २. रस्ते सुधारणा - २९७.९६ किमी ३. पुल - ५६ ४. मोऱ्या - ३५६ ५. जंगलजेट्टी - ५	१४१२२.५८	१.नविन रस्ते - २३५.७५ किमी २. रस्ते सुधारणा - २७६.३४ किमी ३. पुल - ४२ ४. मोऱ्या - ३५६ ५. जंगलजेट्टी - ५	१.नविन रस्ते - २४.६२ किमी २. रस्ते सुधारणा - २१.६२ किमी ३. पुल - ११ ४. मोऱ्या - ० ५. पुल वगळण्याचे आहे - ३	८८९४.१३	२३११.८२	४०७९.५५
एकूण	४६३७.००		१४१२२.५८			८८९४.१३	२३११.८२	४०७९.५५

(ब) इतर रस्ते पध्दती :-

(रू.लक्ष)

अ. क्र.	दांडेकर समितीनुसार अनुशेषाची रक्कम	कामाची भौतीक व्याप्ती	झालेला खर्च	भौतीक साध्य	शिल्लक व्याप्ती	किंमत	तरतुद	मागणी
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	१७००.००	१७० गांवे जोडणे	१७१०.१२	१७० गांवे जोडणे	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण	१७००.००		१७१०.१२			०.००	०.००	०.००

(क) प्र.रा.मा. मार्ग क्र.२ ची सुधारणा करणे :-

(रू.लक्ष)

अ.क्र.	दांडेकर समितीनुसार अनुशेषाची रक्कम	कामाची भौतीक व्याप्ती	झालेला खर्च	भौतीक साध्य	शिल्लक व्याप्ती	किंमत	तरतुद	मागणी
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	१०४३.००	१, नविन रस्ते - १४१.०० किमी २, रस्ते सुधारणा - १२९.३० किमी ३, पुल व मो-या - ३३१	१५१०.४९	१, नविन रस्ते - १४१.०० किमी २, रस्ते सुधारणा - १२९.३० किमी ३, पुल व मो-या - ३३१	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण	१०४३.००		१५१०.४९		०.००	०.००	०.००	०.००

पुणे प्रादेशिक विभागांतर्गत अनुशेष-

दांडेकर समितीने अभिज्ञात केलेल्या पुणे प्रादेशिक विभागातील अनुशेषाचे अनुषंगाने कामाची भौतीक व्याप्ती व मार्च २००३ पर्यंत साध्य.

(अ) मुख्य रस्ते पध्दती :-

(रू.लक्ष)

अ.क्र.	दांडेकर समितीनुसार अनुशेषाची रक्कम	कामाची भौतीक व्याप्ती	झालेला खर्च ३१/०३/२००३	भौतीक साध्य	शिल्लक व्याप्ती	किंमत	तरतुद	मागणी
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	३९८७.००	१. नविन रस्ते - १००.१३ किमी	३४९०.९१	१. नविन रस्ते - ९५.१३किमी	२. नविन रस्ते - ५.०० किमी	१००.००	७०.२३	१११०.३७
		२.रस्ते सुधारणा - ४६२.८९ किमी		२. रस्ते सुधारणा - ४६२.८९ किमी	२. रस्ते सुधारणा - ०.०० किमी			
		३. पुल - २३५		३. पुल - २३५	३. पुल - ०			
		४. मोऱ्या - ९५९		४. मोऱ्या - ९५९	४. मोऱ्या - ०			
एकूण	३९८७.००		३४९०.९१			१००.००	७०.२३	१११०.३७

(ब) इतर रस्ते पध्दती :-

(रू.लक्ष)

अ.क्र.	दांडेकर समितीनुसार अनुशेषाची रक्कम	कामाची भौतीक व्याप्ती	झालेला खर्च	भौतीक साध्य	शिल्लक व्याप्ती	किंमत	तरतुद	मागणी
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	२६७०.००	२६७ गांवे जोडणे	३४०.००	१२९७ गांवे	७६ गांवे	२२५०.००	-	११००.००

(क) प्रमुख राज्यमार्ग क्रमांक २ ची सुधारणा करणे

(रू.लक्ष)

अ.क्र.	दांडेकर समितीनुसार अनुशेषाची रक्कम	कामाची भौतीक व्याप्ती	झालेला खर्च	भौतीक साध्य	शिल्लक व्याप्ती	किंमत	तरतुद	मागणी
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	३९१.००	नवीन रस्ते सुधारणा ६१.२० कि.मी. मोऱ्या व पूल १०४	१०२९.६६	रस्ते सुधारणा ५३.५० कि.मी. पुल व मोऱ्या १४१	७.७० कि.मी. व मो-या ३	२४६.७२	६.२४	२४६.७२
	३९१.००		१०२९.६६			२४६.७२	६.२४	२४६.७२

नाशिक प्रादेशिक विभागांतर्गत अनुशेष-

दांडेकर समितीने अभिज्ञात केलेल्या अनुशेषाचे अनुषंगाने कामाची भौतीक व्याप्ती व मार्च २००३ पर्यंत साध्य.

(अ) मुख्य रस्ते पध्दती :-

(रू.लक्ष)

अ. क्र.	दांडेकर समितीनुसार अनुशेषाची रक्कम	कामाची भौतीक व्याप्ती	झालेला खर्च	भौतीक साध्य	शिल्लक व्याप्ती	किंमत	तरतुद	मागणी
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	५१६८.१७	नविन रस्ते- रस्ते सुधारणा ३५६.७० कि.मी. पुल - २५७ मोऱ्या -८६२	३९०८.१८	नविन रस्ते - रस्ते सुधारणा ३४२.२२ किमी पुल - २३० मोऱ्या - ८६८	-' - रस्ते सुधारणा १४.४८ किमी पुल- ३२ मोऱ्या- ८४	१२९१.७१	५७.५४	९४८.६३
	५१६८.१७		३९०८.१८			१२९१.७१	५७.५४	१२५९.९९

नुंदुरबार व अहमदनगर जिल्हयामध्ये मोऱ्या व पुलांची कामे रस्त्यांच्या निकडीमुळे मुळ वावा पेक्षा जास्त झालेली आहे. त्यामुळे मुळ वाव, साध्य व शिल्लक व्याप्ती या मध्ये तफावत दिसुन येते.

(ब) इतर रस्ते पध्दती :-

(रू.लक्ष)

अ.क्र.	दांडेकर समितीनुसार अनुशेषाची रक्कम	कामाची भौतीक व्याप्ती	झालेला खर्च	भौतीक साध्य	शिल्लक व्याप्ती	किंमत	तरतुद	मागणी
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	२०७०.००	२०७ खेडी जोडणे	२०७०.००	२०७ खेडी जोडणे	निंरक	निरंक	निरंक	निरंक

(क) प्रमुख राज्य मार्ग क्र.२ वर दर्जा वाढविणे -

(रू.लक्ष)

अ.क्र.	दांडेकर समितीनुसार अनुशेषाची रक्कम	कामाची भौतीक व्याप्ती	झालेला खर्च	भौतीक साध्य	शिल्लक व्याप्ती	किंमत	तरतुद	मागणी
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	१००१.६२	नविन रस्ते सुधारणा- ८२.५६ कि.मी. पुल नविन व पुर्नबांधणी-६ मोऱ्या- ४३	९७०.३५	नविन रस्ते सुधारणा- ८२.५६ कि.मी. पुल नविन व पुर्नबांधणी-५ मोऱ्या-४३	-- पुल-१ मोऱ्या- निरंक	३१.२७	६५.३८	३१.२७

औरंगाबाद प्रादेशिक विभागांतर्गत अनुशेष-

(अ) मुख्य रस्ते पध्दती :-

(रू.लक्ष)

अ. क्र.	दांडेकर समितीनुसार अनुशेषाची रक्कम	कामाची भौतीक व्याप्ती	झालेला खर्च	भौतीक साध्य	शिल्लक व्याप्ती	किंमत	तरतुद	मागणी
१.	१०१२२.८५	१. नविन रस्ते - १७५.३० कि.मी. २.रस्ते सुधारणा - ८१९.१८ कि.मी. ३. मो-या - ३१० ४. लहान पूल -२१० ५. मोठे पूल - ५३	७३०१.७६	१. नविन रस्ते - १२९.४० कि.मी. २. रस्ते सुधारणा - ७४९.१८ कि.मी. ३. मो-या - २५७ ४. लहान पूल - १८५ ५. मोठे पूल - ४५	१.नविन रस्ते - ४५.९० किमी. २.रस्ते सुधारणा - ७०.०० किमी ३. मो-या - ५३ ४.लहान पूल -२५ ५.मोठे पूल - ८	४५००.००	१७६९.००	२५००.००
एकूण	१०१२२.८५		७३०१.७६			४५००.००	१७६९.००	२५००.००

(ब) इतर रस्ते पध्दती :-

(रू.लक्ष)

अ.क्र.	दांडेकर समितीनुसार अनुशेषाची रक्कम	कामाची भौतीक व्याप्ती	झालेला खर्च	भौतीक साध्य	शिल्लक व्याप्ती	किंमत	तरतुद	मागणी
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१.	५६७४.९०	४८९ गांवे जोडणे	५२५२.३८	४८९ गांवे	निरंक	००.००	००.००	००.००

(क) प्र.रा.मा. मार्ग क्र.२ ची सुधारणा करणे :-

(रू.लक्ष)

अ.क्र.	दांडेकर समितीनुसार अनुशेषाची रक्कम	कामाची भौतीक व्याप्ती	झालेला खर्च	भौतीक साध्य	शिल्लक व्याप्ती	किंमत	तरतुद	मागणी
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.
१.	प्रमुख राज्यमार्ग क्रं.२ नगर बीड परळी गंगाखेड लोहा नांदेड भोकर ते राज्यसीमा १५५१९.५०	१.रस्ते सुधारणा - ३८४.३० कि.मी. २.मो-या -२९३ ३.लहान पूल - ६५ ४.मोठ पूल - ४	१२८३८.००	१.रस्ते सुधारणा - ३३०.०० कि.मी. २.मो-या - २९३. ३.लहान पूल - ६५ ४.मोठ पूल - ४	५४.३० कि.मी. ० ० ०	२९४८.००	१५६८.००	२९४८.००

महाराष्ट्र शासनाच्या नियोजन विभागाने निर्देशांक व अनुशेष समितीला दि.७.९.२००० रोजी मान्यता देण्यात आली. त्यानुसार समितीने रस्ते विकास क्षेत्राचा मराठवाडयाचा ३१.३.१९९४ अखेर अनुशेष रु.५५४.३२ कोटी इतक्या रकमेचा निश्चित केला आहे. मराठवाडयातील जिल्हावार अनुशेषाची स्थिती खालील प्रमाणे आहे.

(रु.कोटी)

अ. क्रं.	जिल्हा	राष्ट्रीय महामार्ग	राज्य मार्ग	प्रमुख जिल्हा मार्ग	इतर जिल्हा मार्ग	ग्रामीण मार्ग	खेडी जोडणे	सत्यशोधन समितीचा शिल्लक अनुशेष	एकुण अनुशेष ३ ते ९
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१	औरंगाबाद	५५.००	३.००	८.४०	१.७०	१.३०	८.४०	२६.६८	१०४.४८
२	जालना	२४.००	३.३०	१.६०	१.००	५.८०	५.८०	११.६३	५३.१३
३	परभणी	०.००	४.८०	२७.५०	५.२०	२.३०	५१.००	३७.२९	१२८.०९
४	बीड	०.००	१६.९०	०.००	०.००	०.००	७.००	९४.५९	११८.४९
५	नांदेड	०.००	०.००	६.६०	२.६०	१.९०	२१.२०	७४.३४	१०६.६४
६	स्मानाबाद	६.००	०.००	०.००	०.००	०.००	४.२०	२.२०	१२.४०
७	लातूर	२२.५०	०.००	०.००	०.००	०.००	५.५०	३.०९	३१.०९
	एकुण :	**१०७.५०**	**२८.००**	**४४.१०**	**१०.५०**	**११.३०**	**१०३.१०**	**२४९.८२**	**५५४.३२**

१.३.१९९४ अखेर एकुण रु.५५४.३२ कोटीचे अनुशेषामध्ये रु.२४९.८२ कोटी रुपयाचा सत्यशोधन समितीचा अनुशेष दूर करण्याकरिता आहेत.

दि.१.४.२००० रोजी मराठवाडयाच्या शिल्लक अनुशेषाची स्थिती खालील प्रपत्रात दर्शविलेली आहे. त्यानुसार १.४.२००० रोजी रु.४३७.५० कोटी रकमेचा अनुशेष शिल्लक आहे.

सन २०००-०१ मध्ये रु.६५.७५ कोटीचा खर्च झाला असुन १.४.२००१ रोजी रु.३७१.८२ कोटी इतक्या रकमेचा अनुशेष शिल्लक राहतो.

३१ मार्च १९९४ अखेर शिल्लक अनुशेष रु.कोटी	१९९४ ते ३१.३.२००० अखेर या कालावधीत दूर झालेला अनुशेष	१.४.२००० रोजी शिल्लक अनुशेष	शेरा
५५४.३२	११६.७५	४३७.५७	दि.१.४.२००० रोजीचा शिल्लक अनुशेष रु.४३७.५७ कोटी नियोजन विभागाने कळविल्या प्रमाणे.

गेल्या दोन वर्षात खालील प्रमाणे अनुशेषाची स्थिती आहे.

१.४.२००० रोजी शिल्लक अनुशेष	२०००-०१		३१.३.०१ अखेर	२००१-०२		३/२००२ अखेर शिल्लक अनुशेष
	तरतूद	खर्च		तरतूद	खर्च	
४३७.५७	६५.७५	६५.७५	३७१.८२	५३.५६	५३.५६	३१८.२६

मार्च,२००२ अखेर मराठवाडयाचा रु.३१८.२६ कोटी रकमेचा रस्ते विकासाचा अनुशेष शिल्लक आहे.

दरवर्षी साधारणतः रु.५० कोटीची प्रत्यक्ष तरतूद उपलब्ध होते. तरतूदी प्रमाणे खर्च होतो. या तरतूदीमध्ये केंद्र शासनाकडून मिळालेल्या तरतूदीचा समावेश आहे.

सन २००२-०३ या आर्थिक वर्षात आत्ता पर्यंत रु.३४.३६ कोटी तरतूद उपलब्ध असुन डिसेंबर,२००२ अखेर रु.१६.४५ कोटी खर्च झाला आहे.

नागपूर प्रादेशिक विभागांतर्गत अनुशेष -

(अ) मुख्य रस्ते पध्दती -

(रू. लक्ष)

अ. क्र.	दांडेकर समितीनुसार अनुशेषाची रक्कम (रू.लाखात)	कामाची भौतीक व्याप्ती	झालेला खर्च	भौतीक साध्य	शिल्लक व्याप्ती	किंमत	तरतुद	मागणी
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	४५५५.५२	१.- नविन रस्ते - २५३.०७ किमी २.- रस्ते सुधारणा - ४२८.०० किमी ३.- पुल - ३०० ४.- मोऱ्या - ४१९	१३५१९.३२	१.- नविन रस्ते - २४३.५७ कि.मी. २.- रस्ते सुधारणा - ४१८.०० कि.मी. ३.- पुल - २५९ ४.- मोऱ्या - ४१९	१.- नविन रस्ते - ९.०० कि.मी. २.- रस्ते सुधारणा - १०.०० कि.मी. ३.- पुल - १२ ४.- मोऱ्या - ० (२९ पुल वगळण्याचे आहे.)	७३४.४१	--	५००.००
एकूण	४५५५.५२		१३५१९.३२			७३४.४१	--	५००.००

(ब) इतर रस्ते पध्दती -

अ.क्र.	दांडेकर समितीनुसार अनुशेषाची रक्कम	कामाची भौतीक व्याप्ती	झालेला खर्च	भौतीक साध्य	शिल्लक व्याप्ती	किंमत	तरतुद	मागणी
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	१३४५८.००	१३७३ गांवे जोडणे	२११९८.३३	१२९७ गावे जोडली	७६ गावे	१२००.००	-	५००.००

अमरावती प्रादेशिक विभागांतर्गत अनुशेष-

(अ) मुख्य रस्ते पध्दती -

अ.क्र.	दांडेकर समितीनुसार अनुशेषाची रक्कम	कामाची भौतीक व्याप्ती	झालेला खर्च	भौतीक साध्य	शिल्लक व्याप्ती	किंमत	तरतुद	२००२-०३ मधील खर्च
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	३७७१.००	१.- नविन रस्ते - १७२.०४ किमी २.- रस्ते सुधारणा - १३३.८६ किमी ३.- पुल - ३३८ ४.- मोऱ्या - ४३२	५९२७.५४	१.- नविन रस्ते - १६२.०४ कि.मी. २.- रस्ते सुधारणा - १३३.८६ कि.मी. ३.- पुल - २९५ ४.- मोऱ्या - ४३२	१, नविन रस्ते - १०.०० कि.मी . २, रस्ते सुधारणा - ०० कि.मी. ३, पुल - ९ ४, मोऱ्या - ० ३४ पुल वगळण्याचे आहे.	१०५०.१३	३५१.७३	३५१.७३
एकूण	३७७१.००		५९२७.५४			१०५०.१३	३५१.७३	३५१.७३

(ब) इतर रस्ते पध्दती -

अ.क्र.	दांडेकर समितीनुसार अनुशेषाची रक्कम	कामाची भौतीक व्याप्ती	झालेला खर्च	भौतीक साध्य	शिल्लक व्याप्ती	किंमत	तरतुद	मागणी
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	६९९०.००	६९९ गांवे जोडणे	३३१२.३०	६९९ गांवे	-	-	-	-

१३.० नागपूर प्रादेशिक विभागाअंतर्गत कालबध्द कार्यक्रमांचा गोषवारा -

(योजनेअंतर्गत व योजनेतर कामे)

(रू.लाखात)

अ. क्र.	योजनेचे नांव	कामांची संख्या	मुळ अंदाजीत किंमत	सुधारीत किंमत	३१.३.२००२ पर्यतचा खर्च	अर्थसंकल्पीय मुळ तरतुद	२००२-०३ मधील खर्च मार्च ०३ अखेर	एकूण खर्च	मागणी २००३-०४	उर्वरित किंमत
१.	योजनांतर्गत कामे	१८५	३२२७०.००	४०५७१.४३	२२५९७.५९	२८२२.१५	२८२९.९०	२५४२७.४९	३७६५.५०	१५१४३.९४
२.	योजनेत्तर कामे	६१९	११५२९.५०	१३८४०.१८	१३२१४.७७	११८.००	११८.८७	१३३३३.६४	४१३.००	५०६.५४
	एकूण	८०४	४३७९९.५०	५४४११.६१	३५८१२.३६	२९४०.१५	२९४८.७७	३८७६१.१३	४१७८.५०	१५६५०.४८

१३.१ अमरावती प्रादेशिक विभागाअंतर्गत कामांचा गोषवारा

(योजनेअंतर्गत व योजनेत्तर कामे)

(रू.लाखात)

अ. क्र.	योजनेचे नांव	कामांची संख्या	मुळ अंदाजीत किंमत	सुधारीत किंमत	३१.३.२००२ पर्यतचा खर्च	अर्थसंकल्पीय मुळ तरतुद	२००२-०३ मधील खर्च	एकूण खर्च	मागणी २००३-०४	उर्वरित किंमत
१	योजनांतर्गत कामे	६०	९९८१.०२	१०११८.७२	४४१७.५४	८६५.६७	७४६.२६	५१६३.८०	९६५.००	११९७.०६
२	योजनेत्तर कामे	७०	१६४६२.३०	२२२३९.००	२३०९६.१३	७७९.७६	७७९.७७	२३८७५.९०	२७६.००	२७६.००
	एकूण	१३०	२६४४३.३२	३२३५७.७२	२७५१३.६७	१६४५.४३	१५२६.०३	२९०३९.७०	१२४१.००	२१९३.०६

१४.० मराठवाडा विकासाचा कालबध्द कार्यक्रम :-

मराठवाडा विकासाचा सुधारीत कार्यक्रमाची घोषणा मार्च,२००० अखेर करण्यात आली. सदरहू कार्यक्रमात एकुण २९ कामांचा समावेश असुन त्यापैकी मार्च,२००३ अखेर १० कामे पूर्ण झाली असुन, १३ कामे प्रगतीत आहे व ६ कामे अद्याप सुरु व्हावयाची आहेत. म.रा.र.वि.महामंडळाकडे ६ कामे अद्याप सुरु होणे आहेत. या कार्यक्रमाचा ३/२००३ अखेरचा प्रगती अहवाल योजना निहाय सोबतच्या प्रपत्रात देण्यांत येत आहे.

गोषवारा

(रु.लाखात)

अ. क्रं.	एकुण कामे	मुळ किंमत	सुधारीत किंमत	३/२००२ पर्यन्तचा एकूण खर्च	३/२००२ अखेर उर्वरीत किंमत (४-५)	योजना	२००२-२००३ करीता			आतापर्यन्त झालेला एकूण खर्च (५+९)	भौतिक स्थिती		एकुण वाव	साध्य		मंजूर परंतु सुरु न झालेली	मंजूर नसलेली	दायित्व	पूर्णत्वाची टक्केवारी / पूर्णत्वाचा संभाव्य महिना/वर्ष	कामाची सद्यस्थिती
							तरतूद	खर्च	मागणी		बाब	परिमाण		पूर्ण	प्रगतीत					
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१
१	एकुण जुनी १२ कामे.	५५७५६.६८	४८०९३.००	४१६४२.८२	६४५०.१८	प्लॅन	३५९१.४४	१६६५.१०	६३०५.००	४३३०७.९२	सुधारणा	किमी	१०८२.४०	१००८.४०	४०.००	३४.००	०.००	१८००.००	८५	८ पूर्ण
		४०९४.६७	४०३३.००	३१५८.४४	८७४.५६	नॉनप्लॅन	१४५.३३	१४५.३३	८४८.००	३३०३.७७	पूल	संख्या	४	३	१	०	०		,३/२००५	३ प्रगतीत
		०.००	३५०९.००	३३३९.२६	१६९.७४	केंद्र शासन	२०७.०७	१२४.००	१७०.००	३४६३.२६	गांवे	संख्या	२५३	२०४	४२	३	४.००			१ सुरु नाही
		०.००	५०६७.००	१८३४.१४	३२३२.८६	मरारविमं	६४.७६	६४.७६	२२०.००	१८९८.९०										
		५९८५१.३५	६०७०२.००	४९९७४.६६	१०७२७.३४	एकुण	४००८.६०	१९९९.१९	७५४३.००	५१९७३.८५										
२	एकुण नविन १२ कामे.	९७५०.००	३३८०.००	६६३.७९	२७१६.२१	प्लॅन	६२०.३४	५२२.०८	९००.००	११८५.८७	सुधारणा	किमी	६५८.००	१६५.००	९३.००	३९५.००	५.००	१०००.००	१२	१ पूर्ण
		१३२५०.००	५०६७.००	१२४४.२६	३८२२.७४	नॉनप्लॅन	३६३.६६	३६३.६६	१३५०.००	१६०७.९२	पूल	संख्या	१	०	१	०	०		,३/२००५	८ प्रगतीत
		१४००.००	४६८७.००	८४१.८५	३८४५.१५	केंद्रशासन	१०८६.५४	९३४.३८	२४०५.००	१७७६.२३	गांवे	संख्या	७०४	२१०	२०५	११९	१७०			३ सुरु नाही
		४१६००.००	२४१०७.००	१६८८.२२	२२४१८.७८	मरारविमं	४२४.०६	४२४.०६	१५००.००	२११२.२८	कामे	संख्या	१८	५	४	९	०			
		६६०००.००	३७२४१.००	४४३८.१२	३२८०२.८८	एकुण	२४९४.६०	२२४४.१८	६१५५.००	६६८२.३०										
३	दि.२८.२.०१ रोजी. झालेल्या मंत्री परिषद बैठकीतील कार्यवृत्ताती ल ५ कामे.	२६७६३.००	२६८२८.००	४६१६.२१	२२२११.७९	मरारविमं	२५३.७३	२५३.७३	५०७१.००	४८६९.९४	सुधारणा	किमी	१७.५०	०.००	०.००	०.००	१७.५०	०.००	१८	१ पूर्ण
											पूल	संख्या	१	१	०	०	०		,३/२००५	२ प्रगतीत
											कामे	संख्या	५४	१२	४	२३	१५			२ सुरु नाही

	मराठवाडा विकासाचा सुधारीत कार्यक्रम. एकुण - २९ कामे.	६५५०६.६८	५१४७३.००	४२३०६.६१	९१६६.३९	प्लॅन	४२११.७८	२१८७.१८	७२०५.००	४४४९३.७९	सुधारणा	किमी.	१७५७.९०	११७३.४०	१३३.००	४२९.००	२२.५०	२८००.००	५०	१० पूर्ण १३ प्रगतीत ६ सुरु नाही
		१७३४४.६७	९१००.००	४४०२.७०	४६९७.३०	नॉनप्लॅन	५०८.९९	५०८.९९	२१९८.००	४९११.६९	पूल	संख्या	६	४	२	०	०		,३/२००५	
		१४००.००	८१९६.००	४१८१.११	४०१४.८९	केंद्रशासन	१२९३.६१	१०५८.३८	२५७५.००	५२३९.४९	गांवे	संख्या	९५७	४१४	२४७	१२२	१७४			
		६८३६३.००	५६००२.००	८१३८.५७	४७८६३.४३	मरारविमं	७४२.५५	७४२.५५	६७९१.००	८८८१.१२	कामे	संख्या	७२	१७	८	३२	१५			
		१५२६१४.३५	१२४७७१.००	५९०२८.९९	६५७४२.०१	एकुण	६७५६.९३	४४९७.१०	१८७६९.००	६३५२६.०९										
-	सा.बा. कडील कामे -१६	५९८५१.३५	६५७६९.००	५१८०८.८०	१३९६०.२०	सा.बा.	४०७३.३६	२०६३.९५	७७६३.००	५३८७२.७५	कामे	संख्या	१२	८	३	१	०	१८००.००	८०	७ पूर्ण ९ प्रगतीत
*	मरारविमं कडील कामे -१३	०.००	०.००	०.००	०.००	मरारविमं	०.००	०.००	०.००	०.००	कामे	संख्या	०	०	०	०	०	०.००	३०	३ पूर्ण ४ प्रगतीत ६ सुरु नाही
-	एकुण कामे -२९	५९८५१.३५	६५७६९.००	५१८०८.८०	१३९६०.२०	एकुण.	४०७३.३६	२०६३.९५	७७६३.००	५३८७२.७५	कामे	संख्या	१२	८	३	१	०	१८००.००	५०	१० पूर्ण १३ प्रगतीत सुरु नाही

१५.० वैधानिक विकास मंडळ कामे.

प्रादेशिक असमतोल दूर करण्याच्या उद्येशाने आणि सर्वागीण विकास साधण्याच्या दृष्टीने जूलै १९९४ मध्ये वैधानिक विकास मंडळाची निर्मीती करण्यात आली. यानुसार मा.राष्ट्रपतीचे अध्यादेशाद्वारे मा.राज्यपालाचे नियंत्रणाखाली तीन वैधानिक विकास मंडळे स्थापण्यात आली. त्यापैकी विदर्भ वैधानिक विकास मंडळ हे एक आहे व त्याचे मुख्यालय नागपूर येथे आहे.

१) उर्वरित महाराष्ट वैधानिक विकास मंडळ.
२) मराठवाडा वैधानिक विकास मंडळ.
३) विदर्भ वैधानिक विकास मंडळ.

सर्व वैधानिक विकास मंडळासाठी मा. राज्यपालांचे नियंत्रणाखाली एकूण १००.०० कोटी इतका निधी उपलब्ध होतो. सदर निधी दरवर्षी विविध विकास कामाकरीता व असमतोल दूर करणेकरीता प्राप्त होतो.

प्राप्त निधीपैकी सर्वसाधारण पणे २५ ते ३० टक्के एवढा निधी दरवर्षी वैधानिक विकास मंडळाकडून सा.बां. विभागास उपलब्ध करण्यात येतो. व मंडळाकडून खालील प्रकारची महत्वाची कामे तसेच लोकपयोगी कामे प्रस्तावित केली जातात.

अ. रस्ते व पुलाचे बांधकाम
ब. डांबरीकरणाची कामे.
क. इमारतीची कामे.
ड. साकव बांधकामे.

वरील प्रकारच्या कामांची निवड मंडळाचे बैठकित केली जात असून त्यावरील तरतूद शिफारस नियोजन विभाग मंत्रालयाकडे मंडळाद्वारे करण्यात येते.

नियोजन विभागाकडून रस्ते, पलांची व इमारतीच्या कामाचे प्रस्ताव मंत्रालय स्तरावर सा. बां. विभागाकडे प्राप्त झाल्यावर ही कामे अर्थसंकल्पीत होतात. या कामाकरीता ज्या तरतूदीची शिफारस मंडळाद्वारे केली जाते त्याच तरतूदी अर्थसंकल्पातून प्राप्त होतात. अर्थसंकल्पात कामांचा समावेश झाल्यानंतर ही कामे सा. बां. विभागामार्फत कार्यान्वीत करण्यात येतात.

१५.१. सार्वजनिक बांधकाम प्रादेशिक विभाग, मुंबई.

वैधानिक विकास मंडळाअंतर्गत मागील ६ वर्षात मंजूर केलेल्या ८९ कामाची प्रगतीनूसार वर्गवारी खालील प्रमाणे आहे.

(रु.कोटी)

अ.क्र.	जिल्हा	कामांची एकूण संख्या	कामाची एकूण अंदाजीत किंमत	पूर्ण झालेल्या कामांची संख्या	प्रगतीत असलेली कामांची संख्या	सुरू न झालेल्या कामांची संख्या	कामांचा सुरवातीपासून माहे मार्च २००३ पर्यंतचा एकूण खर्च
१	ठाणे	३१	२०३.२१	२१	९	१	१६३.७१
२	रायगड	२८	३७१.७३	२८	०	०	२१७.१०
३	रत्नागिरी	१९	१७.२५	१४	५	०	९.१२
४	सिंधुदूर्ग	११	७.८५	२	५	४	५.५५
	एकूण	८९	६००.०४	६५	१९	५	३९५.४८

१५.२ या अनुषंगाअंतर्गत एकंदर रू.६७०.५४ कोटी कार्यक्रमाची किंमत असून ती खालील प्रमाणे आहे.

मुद्दा क्र.	मुद्यांचे नांव	एकूण अनुशेष (उणिव) रू.लक्ष
१	राष्ट्रीय महामार्गाची जिल्हावार रस्त्यांची लांबी व त्यातील उणिवा दुर करण्यास लागणारा निधी.	निरंक
२	जे राज्य महामार्ग राष्ट्रीय महामार्ग करावयाचे ठरले आहे, अशा राज्य महामार्गाच्या लांबीचे जिल्हावार उद्यीष्टे साध्य.	निरंक
३	राज्य महामार्गाच्या जिल्हावार लांबीचे उद्दीष्टे, साध्य.	२३२२.४०
४.१	मुख्य जिल्हा रस्ते जिल्हावार लांबीचे उद्दीष्टे, साध्य.	९६६०.०९
४.२	इतर जिल्हा रस्ते जिल्हावार लांबीचे उद्दीष्टे, साध्य.	११९७७.५०
५	जिल्हावार ग्रामीण रस्त्यांची उद्दीष्टे, साध्य.	३६८२१.०८
६	जिल्हावार एकूण खेडी जाडणे कार्यक्रम	६२७३.००
	एकूण रूपये	**६७०५४.०७**

१५. ३ सार्वजनिक बांधकाम प्रादेशिक विभाग, पुणे.

वैधानिक विकास मंडळाने मागील ६ वर्षात मंजूर केलेल्या कामाची प्रगतीनूसार वर्गवारी खालील प्रमाणे आहे.

सा.बां.प्रादेशिक विभाग,पुणे

(रू.लक्ष)

अ.क्र.	जिल्हा	कामांची एकूण संख्या	कामाची एकूण अंदाजीत किंमत	पूर्ण झालेल्या कामांची संख्या	प्रगतीत असलेली कामांची संख्या	सुरू न झालेल्या कामांची संख्या	कामांचा सुरवातीपासून माहे मार्च २००३ पर्यंतचा एकूण खर्च
१.	पुणे	१७	७१०.१६	९	७	१	५६९.६८
२.	सातारा	६४	१३८५.२०	२०	४४	०	५२४.७४
३.	सांगली	३३	३५९.१०	१३	१८	२	१२९.७१
४.	कोल्हापूर	४८	८७१.३०	१९	२१	८	२२९.४६
५.	सोलापूर	१५	१२५.३४	७	६	२	८६.२२
	एकूण	**१७७**	**३४५१.१०**	**६८**	**९६**	**१३**	**१५३९.८१**

१५.४ या अनुषंगाअंतर्गत एकंदर रू.१०१५.२१ कोटी कार्यक्रमाची किंमत असून ती खालील प्रमाणे आहे.

मुद्या क्र.	मुद्यांचे नांव	एकूण अनुशेष (उणिव) रू.लक्ष
१	राष्ट्रीय महामार्गाची जिल्हावार रस्त्यांची लांबी व त्यातील उणिवा दुर करण्यास लागणारा निधी	००
२	जे राज्य महामार्ग राष्ट्रीय महामार्ग करावयाचे ठरले आहे, अशा राज्य महामार्गाच्या लांबीचे जिल्हावार उद्योष्टे साध्य.	३२६१५
३	राज्य महामार्गाच्या जिल्हावार लांबीचे उद्दीष्टे, साध्य.	१२५२०
४.१	मुख्य जिल्हा रस्ते जिल्हावार लांबीचे उद्दीष्टे, साध्य.	९६६०
४.२	इतर जिल्हा रस्ते जिल्हावार लांबीचे उद्दीष्टे, साध्य.	१००४४
५	जिल्हावार ग्रामीण रस्त्यांची उद्दीष्टे, साध्य.	२७४५०
६	जिल्हावार एकूण खेडी जाडणे कार्यक्रम	९२३२
	एकूण रूपये	**१०१५२१**

१५.५ सार्वजनिक बांधकाम प्रादेशिक विभाग, नाशिक.

वैधानिक विकास मंडळाने मागील ६ वर्षात मंजूर केलेल्या १५६ कामाची प्रगतीनूसार वर्गवारी खालील प्रमाणे आहे.

(रू. लक्ष)

अ.क्र.	जिल्हा	कामांची एकूण संख्या	कामाची एकूण अंदाजीत किंमत	पूर्ण झालेल्या कामांची संख्या	प्रगतीत असलेली कामांची संख्या	सुरू न झालेल्या कामांची संख्या	कामांचा सुरवातीपासून माहे मार्च २००३ पर्यंतचा एकूण खर्च
१	नाशिक	४२	५५३.४०	३७	४	१	४१८.२३
२	अहमदनगर	३४	२२४.९७	२०	१०	४	१३४.८८
३	धुळे	१३	१९८.६२	११	२	०	१८६.३८
४	नंदुरबार	१०	१३६.८३	७	२	१	१११.५३
५	जळगांव	५७	६१६.८०	४४	५	८	२४८.७५
	एकूण	**१५६**	**१७३०.६२**	**११९**	**२३**	**१४**	**१०९९.७७**

१५.६ या अनुषंगा अंतर्गत एकंदर रू१४.५५ कोटी कार्यक्रमाची किंमत असून ती खालील प्रमाणे आहे.

मुद्या क्र.	मुद्यांचे नांव	एकूण अनुशेष (उणिव) रू.लक्ष
१	राष्ट्रीय महामार्गाची जिल्हावार रस्त्यांची लांबी व त्यातील उणिवा दुर करण्यास लागणारा निधी	निरंक
२	जे राज्य महामार्ग राष्ट्रीय महामार्ग करावयाचे ठरले आहे, अशा राज्य महामार्गाच्या लांबीचे जिल्हावार उद्यीष्टे साध्य.	निरंक
३	राज्य महामार्गाच्या जिल्हावार लांबीचे उद्यीष्टे, साध्य.५८२४.०० कि.मी. उदीष्ट, ५६७८.५० साध्य	१४५५
४.१	मुख्य जिल्हा रस्ते जिल्हावार लांबीचे उद्यीष्टे, साध्य.६९९७.०० कि.मी. उदीष्ट, ६९९७.०० साध्य	निरंक
४.२	इतर जिल्हा रस्ते जिल्हावार लांबीचे उद्यीष्टे, साध्य.३२९०.०० किमी उदीष्ट, ३२९०.०० साध्य	निरंक
५	जिल्हावार ग्रामीण रस्त्यांची उद्यीष्टे, साध्य.१००७९.०० कि.मी. उदीष्ट, १००७९.०० साध्य	निरंक
६	जिल्हावार एकूण खेडी जाडणे कार्यक्रम ४९७८.०० कि.मी. उदीष्ट, ४९७८.००साध्य	निरंक
	एकूण रूपये	**१४५५**

१५.७ सार्वजनिक बांधकाम प्रादेशिक विभाग, औरंगाबाद -

वैधानिक विकास मंडळाने मागील ६ वर्षात मंजूर केलेल्या १५६ कामाची प्रगतीनूसार वर्गवारी खालील प्रमाणे आहे.

अ.क्र.	जिल्हा	कामांची एकूण संख्या	कामाची एकूण अंदाजीत किंमत	पूर्ण झालेल्या कामांची संख्या	प्रगतीत असलेली कामांची संख्या	सुरू न झालेल्या कामांची संख्या	कामांचा सुरवातीपासून माहे मार्च २००३ पर्यंतचा एकूण खर्च
१.	औरंगाबाद	६०	३२८.९५	४१	१८	१	२४०.०८
२.	जालना	७१	५५५.५०	४९	२२	०	३१५.५८
३.	परभणी	३९	२०३.३५	३९	०	०	२०१.५२
४.	हिंगोली	१०	१०३.४२	२	८	०	५५.१९
५.	नांदेड	१७	१४९.३०	२	१५	०	१११.२५
६.	लातूर	९	४९.३६	१	८	०	३६.८०
७.	बिड	४०	३७९.६१	८	३२	०	१४६.६८
८.	उस्मानाबाद	२७	२१३.८८	१७	१०	०	१४८.७१
	एकूण	२७३	१९८३.३७	१५९	११३	१	१२५५.८१

१५.८ या अनुषंगा अंतर्गत एकंदर रू २८९.५६ लक्ष कार्यक्रमाची किंमत असून ती खालील प्रमाणे आहे.

मुद्या क्र.	मुद्यांचे नांव	एकूण अनुशेष (उणिव) रू.लक्ष
१	राष्ट्रीय महामार्गाची जिल्हावार रस्त्यांची लांबी व त्यातील उणिवा दुर करण्यास लागणारा निधी	निरंक
२	जे राज्य महामार्ग राष्ट्रीय महामार्ग करावयाचे ठरले आहे, अशा राज्य महामार्गाच्या लांबीचे जिल्हावार उद्यीष्टे साध्य.	११०८२.००
३	राज्य महामार्गाच्या जिल्हावार लांबीचे उद्यीष्टे, साध्य.५८२४.०० कि.मी. उदीष्ट, ५६७८.५० साध्य	१८१३.००
४.१	मुख्य जिल्हा रस्ते जिल्हावार लांबीचे उद्यीष्टे, साध्य.६९९७.०० कि.मी. उदीष्ट, ६९९७.०० साध्य	१३८६५.००
४.२	इतर जिल्हा रस्ते जिल्हावार लांबीचे उद्यीष्टे, साध्य.३२९०.०० किमी उदीष्ट, ३२९०.०० साध्य	निरंक
५	जिल्हावार ग्रामीण रस्त्यांची उद्यीष्टे, साध्य.१००७९.०० कि.मी. उदीष्ट, १००७९.०० साध्य	निरंक
६	जिल्हावार एकूण खेडी जाडणे कार्यक्रम ४९७८.०० कि.मी. उदीष्ट, ४९७८.००साध्य	२१९६.००
	एकूण रूपये	**२८९५६.००**

१५.९ सार्वजनिक बांधकाम प्रादेशिक विभाग, नागपूर -

वैधानिक विकास मंडळाने मागील ६ वर्षात अर्थसंकल्पातील मंजूर ११५ कामाची प्रगतीनूसार वर्गवारी खालील प्रमाणे आहे.

(रू.लाखात)

अ. क्र.	जिल्हा	कामांची एकूण संख्या	कामाची एकूण अंदाजीत किंमत	पूर्ण झालेल्या कामांची संख्या	प्रगतीत असलेली कामांची संख्या	सुरू न झालेल्या कामांची संख्या	कामांचा सुरवातीपासून माहे मार्च २००२ पर्यंतचा एकूण खर्च	मार्च २००३ पर्यंतचा एकूण खर्च
१.	नागपूर	३९	२२७३.२१	२७	१२	०	९११.८१	९११.८१
२.	भंडारा	१२	२१८.०५	९	३	०	२२७.५३	२२७.५३
३.	गोंदिया	१०	२२४.५३	८	१	१	२१३.८४	२१३.८४
४.	वर्धा	२१	६०२.०५	११	१०	०	३६१.९८	३६१.९८
५.	चंद्रपूर	११	६९६.७५	८	३	०	५२५.२२	५२५.२२
६.	गडचिरोली	२२	४३९.०६	२२	०	०	५२५.११	५२५.११
	एकूण	११५	४४५४.६५	८५	२९	१	२७६५.४९	२७६५.४९
	वर्धा - १ काम वगळण्याकरिता प्रस्तावित					विभागाचा खर्च -	६८५.६१	६८५.६१
						विवैवि मंडळाकडून प्राप्त अनुदान	२०७९.८८	२०७९.८८

१५.१० सार्वजनिक बांधकाम प्रादेशिक विभाग, अमरावती -

या अनुशेषा अंतर्गत एकंदर रू.२४०.६३ कोटी कार्यक्रमाची किंमत असून ती खालील प्रमाणे आहे.

मुद्या क्र.	मुद्यांचे नांव	एकूण अनुशेष (उणीव) रू.लक्ष
१	राष्ट्रीय महामार्गाची जिल्हावार रस्त्यांची लांबी व त्यातील उणिवा दुर करण्यास लागणारा निधी	निरंक
२	जे राज्य महामार्ग राष्ट्रीय महामार्ग करावयाचे ठरले आहे, अशा राज्य महामार्गाच्या लांबीचे जिल्हावार उद्यीष्टे साध्य.	४८६४.००
३	राज्य महामार्गाच्या जिल्हावार लांबीचे उद्यीष्टे, साध्य.	१२६४९.००
४.१	मुख्य जिल्हा रस्ते जिल्हावार लांबीचे उद्यीष्टे, साध्य.	४२४३.००
४.२	इतर जिल्हा रस्ते जिल्हावार लांबीचे उद्यीष्टे, साध्य.	२२८३.००
५	जिल्हावार ग्रामीण रस्त्यांची उद्यीष्टे, साध्य.	२४.००
६	जिल्हावार एकूण खेडी जाडणे कार्यक्रम	०.००
	एकूण रूपये	**२४०६३.००**

वैधानिक विकास मंडळाने मागील ६ वर्षात मंजूर केलेल्या २५२ कामाची प्रगतीनूसार वर्गवारी खालील प्रमाणे आहे.

अ.क्र.	जिल्हा	कामांची एकूण संख्या	कामाची एकूण अंदाजीत किंमत	पूर्ण झालेल्या कामांची संख्या	प्रगतीत असलेली कामांची संख्या	सुरू न झालेल्या कामांची संख्या	कामांचा सुरवातीपासून माहे मार्च २००२ पर्यंतचा एकूण खर्च
१.	अमरावती	१३१	२६०७.०५	७२	५२	७	२३३९.३६
२.	अकोला	४६	६६७.५४	३१	१५	०	४७७.०१
३.	वाशिम	४०	१०९२.६८	१८	२१	१	७५४.०३
४.	बुलडाणा	५५	१४०७.९५	१२	३५	८	८६७.७२
५.	यवतमाळ	४६	११७७.९८	२५	१५	६	८१२.२२
	एकूण	३१८	६९५३.२०	१५८	१३८	२२	५२५०.३४

१५.११ या अनुशेषाअंतर्गत एकंदर रू.३५२.९० कोटी कार्यक्रमाची किंमत असून ती खालील प्रमाणे आहे.

मुद्या क्र.	**मुद्यांचे नांव**	**एकूण अनुशेष (उणिव) रू.लक्ष**
१	राष्ट्रीय महामार्गाची जिल्हावार रस्त्यांची लांबी व त्यातील उणिवा दुर करण्यास लागणारा निधी	निरंक
२	जे राज्य महामार्ग राष्ट्रीय महामार्ग करावयाचे ठरले आहे, अशा राज्य महामार्गाच्या लांबीचे जिल्हावार उद्यीष्टे साध्य.	९७००
३	राज्य महामार्गाच्या जिल्हावार लांबीचे उद्यीष्टे, साध्य.	२५०
४.१	मुख्य जिल्हा रस्ते जिल्हावार लांबीचे उद्यीष्टे, साध्य.	७०७०
४.२	इतर जिल्हा रस्ते जिल्हावार लांबीचे उद्यीष्टे, साध्य.	२६९०
५	जिल्हावार ग्रामीण रस्त्यांची उद्यीष्टे, साध्य.	१५४०
६	जिल्हावार एकूण खेडी जाडणे कार्यक्रम	१४०४०
	एकूण रूपये	**३५२९०**

१६.० आर्टेरिअल नेटवर्क - (थेट रस्ते सुधारणा)-

शासनाने सन १९८७ साली अस्तित्वात असलेल्या रस्त्यांपैकी संपूर्ण महाराष्ट्रासाठी ८११७.५४ कि.मी. लांबीचे रस्ते आर्टेरिअल नेटवर्क म्हणून घोषित केले. तेथील सन १९८८-८९ पासून नेटवर्कमधील रस्त्यांच्या सुधारणेच्या योजनांतर्गत मुख्य रस्ते सुधारणा कार्यक्रम (ए.आर.आय.पी.) या कार्यक्रमातून व त्यानंतर योजनेतर थेट रस्ते सुधारणा (आर.आय.एस.पी.) कार्यक्रमातून घेण्यात येत आहे. याशिवाय जागतिक बँक योजनेतून विविध रस्त्यांची कामेसुध्दा पूर्ण करण्यात येत आहे.

वरील मंजूर कामाव्यतिरिक्त सन १९९३-९४ यावर्षी शासन स्तरांवरून अतिरिक्त नेटवर्क कार्यक्रम मंजूर करण्यात आला. या कार्यक्रमात प्रादेशिक विभाग निहाय खालील लांबीचे रस्ते समाविष्ट करण्यात आले आहे. सदर कामे यावर्षापासून अनुक्रमे हाती घेण्यात आलेली आहेत.

रस्त्यावरील वाढती वाहतूक वर्दळ लक्षात घेता सन १९९६ मध्ये शासनाने परत एकदा काही अतिरिक्त लांबी नेटवर्क मध्ये समाविष्ट केली. त्याची प्रादेशिक विभाग निहाय माहिती खालीलप्रमाणे आहे.

अ. क्र.	सा. बां. प्रा. विभाग	१९८७ नुसार रस्ते आर्टेरिअल नेटवर्क मधील लांबी (कि.मी.)	जागतिक बँक यांच्या सहाय्यातून आर्टेरिअल नेटवर्क मधील करण्यात आलेल्या रस्त्यांतील कामांची लांबी (कि.मी.)	१९९३-९४ नुसार अतिरिक्त नेटवर्क कार्यक्रमातील लांबी (कि.मी.)	१९९६ नुसार अतिरिक्त समाविष्ट केलेली लांबी (कि.मी.)
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**
१.	मुंबई	५२५.१०	०.००	१२८३.००	०.००
२.	पुणे	१०२१.६०	०.००	२६७.००	१७९६.८०
३.	नाशिक	१६०२.००	२४५.६०	१०५२.३८	०.००
४.	औरंगाबाद	२०१५.६०	२०२.४०	२८९.२०	४७००.८६
५.	नागपूर	१०२१.६०	७१.४०	२६७.००	१७९६.८०
६.	अमरावती	११७३.६०	९६.००	३७६.००	११५१.००
७.	वि. प्र., मुंबई	- लागू नाही -			
	एकूण	७३५९.५०	६१५.४०	३५३४.५८	९४४५.४६

१६.१ थेट रस्ते सुधारणा - प्रादेशिक विभाग निहाय गोषवारा -

(रू.लाखात)

अ. क्र.	प्रादशिक विभाग	नेटवर्कची लांबी	नेटवर्कची मंजूर लांबी	मंजूर लांबीपैकी			प्रगतीतील कामांची उर्वरित किंमत	मंजूर नसलेल्या लांबीची अंदाजपत्रकीय किंमत	एकुण	नुतनिकरण		शेरा
				काम पूर्ण	प्रगतीत	मंजूर नाही				लांबी	किंमत	
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.
१.	मुंबई	१६४६.५७	१३७३.१७	१२५४.४८	१५६.६१	२३५.४८	२१२३.९४	३५३२.२०	५६५६.१४	७५६.८२७	६२५८.२४	--
२.	पुणे	३५८२.५७	३११४.१४	२४४०.८१	३७७.६२	२९५.७१	७८१.३१	७८९३.८०	८६७५.११	०.००	०.००	--
३.	नाशिक	४०२१.३८	२६५४.५४	२०६८.२६	१००.८०	४८८.४८	२६६.७०	५००	२६६.७०	१३२.६३	५६३.००	५ जुनी १९ नवीन
४.	औरंगाबाद	४७१९.५६	४७१९.५६	३२६४.८०	२९०.८०	११६४.७६	११९६.८५	१०२८२.००	११३८०.८५	३५४५.३०	५३६०.४०	--
५.	नागपूर	३११०.४१	३००१.२१	१७९९.६६	१३२.७५	१०६८.८०	१६७५.८५	२२६०३.२५	२४२७९.१०	७६६.११	५१३०.१०	--
६.	अमरावती	२६९८.८३	१८९७.२६	१८१२.५६	८४.७०	८०१.५७	१६३२.२२	१२२८७.६०	१३९१९.८२	१८७.०५	१०१३.२१	--
७.	वि.प्र.,मुंबई	- लागू नाही -										
एकूण		१९,७७९.३२	१६७५९.८८	१२६४०.५७	११४३.२८	४०५५	७६७६.८७	५७०९८.८५	६४१७७.७२	५३८७.९२	१८३२४.९५	

१६.२ थेट रस्ते सुधारणा कार्यक्रमास सन २००२-०३ व २००३-०४ शासनाची मंजूरी.

(रू.लाखात)

अ. क्र.	प्रादेशिक विभाग	कामाची संख्या	सुधारणेकरिता प्रस्तावित लांबी	अंदाजित किंमत	सन २००२-०३ ची मागणी	सन २००३-०४ ची मागणी
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**
१.	मुंबई	२२	६८.८०	१३४३.००	७७०.१६	७४४.२२
२.	पुणे	९१	३३०.१५	२६६५.२७	११००.५१	१७३७.२६
३.	नाशिक	२६	२७०.३८	९९८.२२	३७५.६०	१२१५.००
४.	औरंगाबाद	१४	८६.६०	१६७०.००	१४६२.००	३१३.००
५.	नागपूर	३८	९९.३७	१६१५.७९	१४१८.७९	१९७.२०
६.	अमरावती	२	८.००	१०९.००	४५.०१	६६.००
७.	वि.प्र.,मुंबई	- लागू नाही -				
एकूण		**१९३**	**८६३.३०**	**८४०१.२८**	**५१७२.०७**	**४२७२.६८**

१७.० नाबार्ड अर्थसहाय्य कामे -

खेडी बारमाही रस्त्याने जोडण्याचे संदर्भात ज्या विविध योजना शासनाने हाती घेतल्या आहेत. त्यापैकी एक योजना म्हणजे नाबार्ड बँकेच्या अर्थसहाय्याने बिगर जनजाती / जनजाती क्षेत्रातील रस्ते बांधकाम करणे होय.

नाबार्ड बँकेच्या निकषानुसार ग्रामिण रस्ते विकासावर भर घ्यावयाचा असून रस्ता बारमाही व डांबरी पृष्ठभागाचा असावा असे अभिप्रेत आहे. ज्यामुळे ग्रामीण क्षेत्रातून कृषिमालाला बारमाही वाहतूक उपलब्ध होईल.

आजपावेतो नाबार्ड ३,४,५,६,७,८ टप्पा एक योजनांना मंजूरी देण्यात आली असून कामे प्रगतीप्रथावर आहेत.

नाबार्ड ३,४,५,६,७ व ८ टप्पा एक ला प्रादेशिक विभाग निहाय प्राप्त अर्थसहाय्य, झालेला खर्च, पूर्ण व प्रगतीतील कामांची संख्या दर्शविणारे विवरण खालीलप्रमाणे आहे.

नाबार्ड -३.

(मार्च २००३ अखेर) (रू. लाखात)

अ. क्र	प्रादेशिक विभाग	मंजूर कामांची संख्या	उर्वरित किंमत	नाबार्ड अर्थसहाय्य	३/२००३ पावेतो झालेला खर्च	सद्यस्थिती			जोडल्या गेलेली खेडी
						पूर्ण कामे	प्रगतीतील कामे	सुरू न झालेली कामे	
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**	**१०.**
१.	मुंबई	८२	२५०३.८७	२५०१.२४	२२९३.१७	८२	०	०	५०
२.	पुणे	११३	४१५५.९५	४१३९.६१	४४२४.२०	११२	१	०	१६७
३.	नाशिक	७४	१८५०.९२	१८०९.९३	१९४२.९९	७४	०	०	३७
४.	औरंगाबाद	१५७	४९९५.६०	४७९८.००	५५७१.२९	१५७	००	००	१५७
५.	नागपूर	२०३	७९४९.८३	७९०४.८३	८१७४.०६	२०३	०	०	१६६
६.	अमरावती	९१	४३१६.६४	४२४२.०९	४४०१.६३	९१	०	०	१११
७.	वि.प्र.,मुंबई	- लागू नाही -							
	एकूण	७२०	२५७७२.८१	२५३९५.७०	२६८०७.३४	७१९	१	०	६८८

नाबार्ड - ४.

(मार्च २००३ अखेर) (रू. लाखात)

अ. क्र	प्रादेशिक विभाग	मंजूर कामांची संख्या	उर्वरित किंमत	नाबार्ड अर्थसहाय्य	३/२००३ पावेतो झालेला खर्च	सद्यस्थिती			जोडल्या गेलेली खेडी
						पूर्ण कामे	प्रगतीतील कामे	सुरू न झालेली कामे	
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**	**१०.**
१.	मुंबई	३३४	६६६८.८४	६५०६.०१	६१७०.३७	३३४	०	०	२२५
२.	पुणे	१९	४२३.५३	४२२.०३	४८३.२५	१९	०	०	२८
३.	नाशिक	५१	५९९.८४	५८३.३४	५९९.००	४९	०	२	१७
४.	औरंगाबाद	११८	३९७६.५०	३८३८.४८	४२१२.४५	१०१	१४	३	१०२
५.	नागपूर	१४५	५०६९.६७	४९१४.६३	५१६१.३७	१४५	०	०	९८
६.	अमरावती	२०९	३८२२.८६	३७०२.०१	४०९१.३२	२०९	०	०	११०
७.	वि.प्र.,मुंबई	- लागू नाही -							
	एकूण	८७६	२०५६१.२४	१९९६६.५	२०७१७.७६	८५७	१४	५	५८०

नाबार्ड - ५.

(मार्च २००३ अखेर) (रू. लाखात)

अ. क्र	प्रादेशिक विभाग	मंजूर कामांची संख्या	उर्वरित किंमत	नाबार्ड अर्थसहाय्य	३/२००३ पावेतो झालेला खर्च	सद्यस्थिती			जोडल्या गेलेली खेडी
						पूर्ण कामे	प्रगतीतील कामे	सुरू न झालेली कामे	
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**	**१०.**
१.	मुंबई	२६४	७०४८.०४	७०१०.८७	६७७३.८५	२६४	०	०	२२०
२.	पुणे	२७९	५४५६.१४	५३४८.५३	५२४९.६७	२७२	७	०	२७८
३.	नाशिक	२६०	४८१२.१०	४७३४.९३	४६५४.२०	२५१	१	८	१४८
४.	औरंगाबाद	३५७	७५५३.४०	७४५३.४८	७६३४.१२	३०९	४८	००	२८९
५.	नागपूर	२२७	६३७५.६६	६२३२.०६	६३४२.७६	२२४	३	०	६८
६.	अमरावती	१५४	४२३१.३०	४२०३.३२	४४६०.९०	१५४	०	०	१०१
७.	वि.प्र.,मुंबई	- लागू नाही -							
	एकूण	१५४१	३५४७६.६४	३४९८३.१९	३५११५.५०	१४७४	५९	८	११०४

नाबार्ड - ६.

(मार्च २००३ अखेर) (रू. लाखात)

अ. क्र	प्रादेशिक विभाग	मंजूर कामांची संख्या	उर्वरित किंमत	नाबार्ड अर्थसहाय्य	३/२००३ पावेतो झालेला खर्च	सद्यस्थिती			जोडल्या गेलेली खेडी
						पूर्ण कामे	प्रगतीतील कामे	सुरू न झालेली कामे	
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**	**१०.**
१.	मुंबई	८७	२२१६.८२	२१७६.६८	१८२८.३४	७७	१०	०	४७
२.	पुणे	३०७	७६७५.१२	७६७५.१२	६४२४.४७	१७९	१२८	०	२०८
३.	नाशिक	२२३	४९५४.५०	४८४८.४४	४२१८.७०	९७	१२५	१	७९
४.	औरंगाबाद	२२१	५७२२.१०	५५७७.०५	४४५२.९५	१११	१०८	२	८५
५.	नागपूर	११५	२९४५.३७	२८९८.५७	२७९९.१०	७४	४१	०	५
६.	अमरावती	१६५	३२६४.९५	३२११.१५	३१७५.६३	१३४	३१	०	१०७
७.	वि.प्र.,मुंबई	- लागू नाही -							
	एकूण	१११८	२६७७८.८६	२६३८७.०१	२२८९९.२	६७२	४४३	३	५३१

नाबार्ड - ७.

(मार्च २००३ अखेर) (रू. लाखात)

अ. क्र	प्रादेशिक विभाग	मंजूर कामांची संख्या	उर्वरित किंमत	नाबार्ड अर्थसहाय्य	३/२००३ पावेतो झालेला खर्च	सद्यस्थिती			जोडल्या गेलेली खेडी
						पूर्ण कामे	प्रगतीतील कामे	सुरू न झालेली कामे	
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**	**१०.**
१.	मुंबई	११६	३३३०.४६	३१७०.८१	१४२०.४४	७	८५	२४	१३
२.	पुणे	२५१	७०५६.९४	६८८१.५४	१९६२.९४	२	२४३	६	००
३.	नाशिक	२२६	५१४२.४४	५०५९.२८	७८५.४९	५६	१४०	३०	०
४.	औरंगाबाद	१९०	४८२६.३०	४७४६.९७	१४९४.७३	१०	१५७	२३	१५०
५.	नागपूर	००	००	००	००	००	००	००	००
६.	अमरावती	१८०	३६४९.६५	३५३५.५७	१३६९.५६	२५	१४५	१०	१५
७.	वि.प्र.,मुंबई	- लागू नाही -							
	एकूण	९६३	२४००५.७९	२३३९४.१७	७०३३.१६	१००	७७०	९३	१७८

नाबार्ड - ८.

(मार्च २००३ अखेर) (रू. लाखात)

अ. क्र	प्रादेशिक विभाग	मंजूर कामांची संख्या	उर्वरित किंमत	नाबार्ड अर्थसहाय्य	३/२००३ पावेतो झालेला खर्च	सद्यस्थिती			जोडल्या गेलेली खेडी
						पूर्ण कामे	प्रगतीतील कामे	सुरू न झालेली कामे	
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**	**१०.**
१.	मुंबई	१०४	३०११.६७	३०११.६७	००.००	००	००	१०४	०
२.	पुणे	२४३	६०२२.०८	५९९१.३७	००.००	०	०	२४३	०
३.	नाशिक	२५३	५२८३.०१	५२१२.४६	३८४.४३	०	३१	२२२	०
४.	औरंगाबाद	७५	१९७०.५९	१९३१.२७	११६.१९	०	१७	५८	५८
५.	नागपूर	९२	२५९०.२६	२५५७.७५	७९३.५६	२	६६	२४	०
६.	अमरावती	३७	९८७.२६	९६३.३४	००.००	०	०	३७	०
७.	वि.प्र.,मुंबई	- लागू नाही -							
	एकूण	८०४	१९८६४.८७	१९६६७.८६	१२९४.१८	२	११४	६८८	५८

१८. ०. हुडको - अर्थसहाय्यीत कामे -

अर्थसंकल्पात समाविष्ट कामाची शिल्लक किंमत पाहता तसेच दळणवळणाच्या सोई तातडीने पूर्ण करण्याच्या हेतून काही कामे हुडको अर्थ सहाय्यातून घेण्याचे शासनाने ठरविले.

ज्या कामांना हुडको अर्थसहाय्य देण्याचे ठरविण्यात आले अशी कामे नोव्हेंबर २००० च्या पुरवणी अर्थसंकल्पात हुडको सदराखाली कामे समाविष्ट करण्यांत आली. टप्प्या टप्प्याने अर्थसहाय्य प्राप्त होणार असल्यामुळे या संपूर्ण मंजूर कामाच्या खालील योजना करण्यात आल्या आहेत.

(१) योजना क्र. १६३६८.
(२) योजना क्र. १६४२०.
(३) योजना क्र. १७६१० (रू.३२७ कोटी).
(४) याजना १७६७०.
(५) योजना क्र. १७६७१ (३१८ कोटीची कर्जाखालील).
(६) योजना क्र. १७६७२.

सार्वजनिक बांधकाम प्रादेशिक विभाग यांची वरील योजना निहाय माहिती खालीलप्रमाणे आहे.

(रू. लाखात)

अ. क्र.	प्रादेशिक विभाग	एकूण मंजूर कामे		योजना क्र. १६३६८		योजना क्र. १६४२०		योजना क्र १७६१० (३२७ कोटी)		योजना क्र. १७६७०		योजना क्र. १७६७१ (३१८ कोटीची)		योजना क्र. १७६७२	
		संख्या	हुडको अर्थसहाय्य	संख्या	हुडको अर्थसहाय्य	संख्या	हुडको अर्थसहाय्य	संख्या	हुडको अर्थसहाय्य	संख्या	हुडको अर्थसहाय्य	संख्या	हुडको अर्थसहाय्य	संख्या	हुडको अर्थसहाय्य
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**	**१०.**	**११.**	**१२.**	**१३.**	**१४.**	**१५.**	**१६.**
१.	मुंबई	१५२	६४३३.००	१४	४०९.२०	१८	८५५.८०	१२४	५१६९.००	००	००	००	००	००	००
२.	पुणे	१०७४	१२५४०.१४	१२५	२२६८.४५	१३२	२१५८.२७	००	००	६१७	७६४६.७३	००	००	००	००
३.	नाशिक	५२२	७११२.०८	८३	१३२१.८०	७३	१२५२.३८	००	००	१२१	१२९०.९४	००	००	२४५	३०३३.४१
४.	औरंगाबाद	४४६	६५६२.६७	४०	५५६.८७	५०	१२९०.४०	००	००	००	००	३५६	४७१५.४०	००	००
५.	नागपूर	२७६	७८०८.८८	४९	१९७७.१६	५१	११२१.७२	००	००	००	००	१७६	४७१०.००	००	००
६.	अमरावती	३७५	६९८१.६८	६२	१६६६.९५	५७	१४६३.६०	००	००	००	००	२५६	३८५१.१३	००	००
७.	वि.प्र.,मुंबई	३	११.१६	१	५.९१	१	४.२५	१	००	००	००	००	००	००	००
एकूण		२८४८	४७४४९.६१	३७४	८२०६.३४	३८२	८१४६.४२	१२५	५१६९	७३८	८९३७.६७	७८८	१३२७७	२४५	३०३३

१९.० प्रधान मंत्री ग्राम सडक योजना -

● शुभारंभ २५ डिसेंबर २००० ●

१९.१ योजनेची माहिती -

केंद्र शासनाची ग्रामीण जनतेसाठी महत्वाकांक्षी योजना

योजनेची उद्दिष्टे :-

(१) मार्च २००३ अखेर पर्यंत १००० पेक्षा जास्त लांकसंख्येची गावे बारमाही रस्त्याने जोडणे.

(२) मार्च २००७ अखेर पर्यंत ५०० पेक्षा जास्त लोकसंख्येची गावे बारमाही रस्त्याने जोडणे.

गावे बारमाही जोडणेबाबत मार्च २००३ अखेरची स्थिती

(१९९१ चे जनगणनेप्रमाणे)

अ.क्र.	प्रादेशिक विभाग	एकूण गावे	१००० पेक्षा जास्त लोकसंख्येची गावे				५०० ते ९९९ लोकसंख्येची गावे			
			एकूण	बारमाही	आठमाही	न जोडलेली	एकूण	बारमाही	आठमाही	न जोडलेली
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.
१.	मुंबई	५७७७	१८३१	१८२७	२	३	२११७	२०२१	७२	२४
२.	पुणे	६४२१	३६१०	३५७१	३४	५	१६७१	१५४१	१२३	७
३.	नाशिक	६४७६	३३२८	३२९८	२५	५	१९६२	१८२१	११६	२५
४.	औरंगाबाद	८१४६	३६८९	३६५०	३७	२	२७३८	२५४२	१०८	२८
५.	नागपूर	७१५९	१८०९	१८०१	८	००	२०४०	१९६०	६१	१९
६.	अमरावती	६३९०	२०४५	२०१७	२१	७	१९३०	१७१५	१३९	७६
७.	वि. प्र., मुंबई	- लागू नाही -								
एकूण		४०३६९	१६३१२	१६१६४	१२७	२२	१२४५८	११६००	६१९	१७९

जिल्हा ग्रामीण रस्ते योजना

ठळक वैशिष्टे

१. ही योजना इतर जिल्हा मार्ग व ग्रामीण मार्गावरच राबवायची आहे.

२. सन २००१ ची जनगणना विचारात घेवून आराखडा तयार करायचा आहे.

३. गावे जोडणेसाठी रस्त्याची निवड करतांना शैक्षणिक संस्था आठवडी बाजार, प्राथमिक आरोग्य केंद्र यांना प्राधान्य द्यायचे आहे.

४. सन २००३ पर्यंत १००० पेक्षा जास्त लोकसंख्येची गावे बारमाही रस्त्याने जोडण्याचे उद्दिष्ट असून सन २००७ पर्यंत ५०० ते १००० लोकसंख्या गटातील गावे जोडायची आहे.

५. प्राधान्यक्रमाने ज्या गावांना अद्याप रस्ताच नाही अशी गावे प्रथम जोडण्याचे उद्दिष्ट आहे. त्यानंतर ज्या गावांना मुरूम, खडीचा रस्ता आहे. अशा गावांचे खडीकरण/डांबरीकरण करायचे आहे.

६. रस्ते विकास आराखडा तयार करणेसाठी तालुका स्तरावर समिती गठीत करून आराखडा तयार करणे व जिल्हा स्तरावरील समितीस मान्यतेसाठी सादर करणे. जिल्हा स्तरावरील समितीने छाननी करून राज्य स्तरावरील समितीस सादर करणे.

७. मा.खासदार, मा.आमदार यांचे सहमतीने तयार करायचा आहे.

रस्ते विकास आराखडा तयार करणेकरिता समित्या.

तालुका स्तरावरील समिती

(१) खंडविकास अधिकारी
(२) राजस्व विभागाचे समकक्ष अधिकारी
(३) इतर संबंधित विभागाचे समकक्ष अधिकारी
(४) तालुका स्तरावरील अभियंता - पदसिध्द सदस्य सचिव

ही समिती मुख्य कार्यकारी अधिकारी/जिल्हाधिकारी यांनी गठीत करायची आहे.

जिल्हा स्तरावरील समिती

(१) मुख्य कार्यकारी अधिकारी
(२) जिल्हाधिकारी
(३) अधिक्षक अभियंता (सा.बां.)
(४) जिल्हा नियोजन अधिकारी
(५) जिल्हास्तरीय अभियंता (सा.बां./जि.प.)

रस्ते विकास आराखडा तयार करतांना १० ठळक मुद्दे

(१) विविध समित्यांचे गठण करणे.
(२) डाटाबेस तयार करणे.
(३) नकाशे तयार करणे. (१:५०००० या स्केलमध्ये)
(४) न जोडलेल्या गावांची यादी तयार करणे व ते जोडण्यासाठी रस्त्यांची निकषानुसार निवड करणे.
(५) तालुका स्तरावरील पंचायत समितीमध्ये मान्यता घेणे.
(६) तालुका स्तरावरील आराखडा जिल्हा स्तरावरील समितीस सादर करणे.
(७) जिल्हा स्तरावरील समितीने प्रस्तावाची छाननी करणे.
(८) जिल्हा परिषदेला (जिल्हा पंचायतीने) आराखडा मंजूर करणे.
(९) राज्य स्तरीय स्थायी समितीस मंजूर आराखडा सादर करणे.
(१०) राज्य स्तरीय समितीने केंद्र शासनाकडे आराखडा मंजुरीकरिता सादर करणे.

मा.खासदार/मा.आमदार यांचे मत व सहमती जिल्हा स्तरीय समितीने मंजुरी देणेपूर्वी विचारात घेणे बंधनकारक आहे. तसेच तालुका स्तरीय समितीने सुध्दा मा.खासदार, मा.आमदार यांच्या सुचना विचारात घ्यावयाच्या आहेत.

तालुका स्तरीय समितीने आराखडा तयार करतांना खालील प्राधान्यक्रम विचारात घ्यावा.

(१) १००० पेक्षा जास्त लोकसंख्येचे न जोडलेले गाव बारमाही रस्त्याने जोडणे.

(२) ५००-१००० लोकसंख्येचे न जोडलेले गाव बारमाही रस्त्याने जोडणे.

(३) १००० पेक्षा जास्त लोकसंख्येचे मुरूम/खडी पृष्ठभागाचे डांबरीकरण करणे.

(४) ५००-१००० लोकसंख्येचे मुरूम/खडी पृष्ठभागाचे डांबरीकरण करणे.

(५) १००० पेक्षा जास्त लोकसंख्येचे खडी पृष्ठभागाचे गावाचे डांबरीकरण करणे.

(६) ५००-१००० लोकसंख्येचे खडी पृष्ठभागाचे डांबरीकरण करणे.

१९.२ प्रधानमंत्री ग्राम सडक योजना सन २०००-०१

सार्वजनिक बांधकाम विभागाकडे प्रगतीत असलेली कामे
मंजूर कार्यक्रमाची जिल्हा निहाय माहिती

(रू.लक्ष)

अ. क्र.	प्रादेशिक विभाग	एकूण मंजूर कामे		बि.एम.एस. कामे		नविन कामे		कामाची स्थिती मार्च २००३ अखेर		
		संख्या	किंमत	संख्या	किंमत	संख्या	किंमत	पूर्ण कामे	प्रगतीतील कामे	सुरू न झालेली कामे
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**	**१०.**	**११.**
१.	मुंबई	७२	१५८६.९५	३३	१३२४.८०	३९	१००४.४०	७२	०	०
२.	पुणे	१२२	२३८८.१७	६१	७६८.९२	६१	१४०५.५४	१२०	०	२
३.	नाशिक	११७	१९४१.४८	६८	७८६.२३	४९	११५५.२५	११६	०	०
४.	औरंगाबाद	२५९	३२८३.४०	१६९	१६४६.४३	९०	१६३६.९७	२५९	०	०
५.	नागपूर	१०७	१९१६.५६	८३	१३५१.७९	२४	५६४.७९	१०७	०	०
६.	अमरावती	१२७	२००६.२०	१०२	१२७५.७६	२५	७३०.४४	१२७	०	०
७.	वि.प्र., मुंबई	- लागू नाही -								
	एकूण	८०४	१३१२२.७६	५१६	७१५३.९३	२८८	६४९७.३९	८०१	०	२

१९.३ प्रधान मंत्री ग्राम सडक योजनेच्या उद्यीष्टानुसार २००७ पर्यंत ५०० लोकसंख्ये वरील गांवे बारमाही डांबरी रस्त्याने जोडावयाची असल्यामुळे त्यानुसार राज्याच्या ग्रामीण विकास विभागातर्फे कार्यक्रम तयार करण्यात आला. भारत सरकारच्या ग्राम विकास विभाग मंत्रालय नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र. आर १७०१४ / १३ /२००१-आर सी, दि. २७/१२/२००१ अन्वये सन २००१-२००२ साठीच्या प्रथम टप्प्यास मंजूरी प्रदान केली आहे.

सन २००१-०२ या आर्थिक वर्षापासून ही योजना जिल्हा परिषदेमार्फत ग्राम विकास विभाग राबविणार असून २००१-०२ पासूनच्या सर्व प्रस्तावांची **तांत्रिक छाननी राज्य तांत्रिक संस्था मार्फत सुरू आहे**.

जिल्हा परिषद मार्फत राबवावयाच्या २००१-०२ च्या कार्यक्रमांची सविस्तर माहिती खालीलनुसार आहे.

स्थानिक क्षेत्र

(रू.लक्ष)

अ.क्र.	प्रादेशिक विभाग	नविन जोडणी			रस्ता सुधारणा			एकूण	शेरा
		रस्ता लांबी	किंमत	लाभान्वित गावे	रस्ता लांबी	किंमत	लाभान्वित गावे		
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.
१.	मुंबई	१३७.६४	२९९३.१४	८१	२२.२५	३१८.९१	१९	३३१२.०५	२००३-०४ नुसार मंजूर
२.	पुणे	२३१.२८	३०४५.४६	१०२	६७.६१	७८१.८४	३०.००	३८२७.३६	--
३.	नाशिक	१३२.७८	२५५५.००	५४	९०.९१	१६२४.००	३०	४१७९.००	--
४.	औरंगाबाद	१२७.८२	१७५२.३१	६१	३१९.०३	४०२०.४५	१४८	५७७२.७६	--
५.	नागपूर	१२८.७३	२१११.१६	१३२	२०४.०२	२९८९.२४	८२	४८००.४०	रस्ते सुधारणा व नविन जोडणी अशी एकत्रित आहे.
६.	अमरावती	१२८.३९	२३५४.६६	५५	९०.९७	१२१७.४७	२६	३५७२.१३	
७.	वि.प्र.,मुंबई	- लागू नाही -							
	एकूण	८८६.६४	१४८११.७३	४८५	७९४.७९	१०९५१.९१	३३५	२५४६३.७०	

प्रधानमंत्री ग्राम सडक योजनांतर्गत सन २००३-२००५ करिता मंजूर कार्यक्रम.

(रू.लक्ष)

अ. क्र.	प्रादेशिक विभाग	जोडण्यात येणाऱ्या गावांची संख्या			रस्त्याची लांबी (कि.मी.)	अंदाजित किंमत	शेरा
		न जोडलेली	रस्त्याचे दर्जोन्नती द्वारे जोडणी	एकूण			
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.
१.	मुंबई	६६	३	६९	१६४.४५५	३७९८.८२	--
२.	पुणे	७९	५४	१३३	३६७.५१	५५८५.४६	--
३.	नाशिक	७६	००	७६	२५.०८७	४४३७.१११	--
४.	औरंगाबाद	१४	२५८	२७२	६५६.३३	७९६०.१३	--
५.	नागपूर	१०	१६५	१७५	५७१.९०	७८.२८	--
६.	अमरावती	२०	१०९	१२९	३४३.३९	४९९५.३७	--
७.	वि.प्र.,मुंबई	- लागू नाही -					
	एकूण	२६५	५८९	८५४	२१२८.६७२	२६८५५.१७१	

२०.० केंद्रीय मार्ग निधीतील कामे (सी. आर. एफ.).

केंद्रीय मार्ग निधीअंतर्गत घेण्यात आलेल्या कामाचा प्रादेशिक विभाग निहाय तपशिल खालीलप्रमाणे आहे.

(रू.लक्ष)

अ. क्र.	प्रादेशिक विभाग	कामाची संख्या	अंदाजित किंमत	मार्च २००३ अखेर झालेला खर्च	२००३-०४ ची तरतुद	मागणी २००३-०४	कामांची सद्यस्थिती	
							पूर्ण	प्रगतीत
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**	**९.**
१.	मुंबई	११	३६८०.६२	२४३६.४४	१००२.०४	१३१३.६५	३	९
२.	पुणे	३९	११२३०.६४	६०१४.६७	००.००	४९७१.३०	७	३२
३.	नाशिक	२०	४६८२.२८	२५२९.८८	१२४.०७	२३८६.५१	७	१० प्रगतीत २-निविदास्तरावर १ खाजगीकरणांतर्गत
४.	औरंगाबाद	३७	७८५१.२५	२७९९.२१	१२२१.८३	१४०७.६९	५	२३
५.	नागपूर	१२	२३०१.३३	१३६५.९४	२५९.१६	८६०.००	६	६
६.	अमरावती	१०	२६६७.३४	४०१.९३	१०७८.४५	११०५.२५	०	१०
७.	वि.प्र.,मुंबई	- लागू नाही -						
	एकूण	१२९	३२४१३.४६	१५५४८.०७	३६८५.५५	१२०४४.४	२८	

२१.० राष्ट्रीय महामार्गावरील कामे -

महाराष्ट्रातील राष्ट्रीय महामार्गाबाबतची संक्षिप्त माहीती

महाराष्ट्रात एकूण १४ राष्ट्रीय महामार्ग जातात. त्यांचा तपशील खालीलप्रमाणे **एकूण लांबी ३७०९ . ७० कि.मी.**			
अ.क्र.	**रा.म.क्रमांक**	**नाव**	**लांबी (कि.मी.)**
१)	३	मुंबई आग्रा	३९४.६२
२)	४	मुंबई-पुणे -बेंगलोर	३८९.१९
३)	४ ब	रा.म.क्र ४ ते नाव्हा शेवा बंदर	२६.१३
४)	६	धुळे-नागपूर-रायपूर	७९४.७०
५)	७	नागपूर -हैद्राबाद	२५२.९०
६)	८	मुंबई-अहमदाबाद	१२०.७७
७)	९	पुणे-सोलापूर-हैद्राबाद	३३९.९२
८)	१३	सोलापूर-चित्रदुर्ग	३०.३०
९)	१६	निजामाबाद-जगदलपूर	४९.६३
१०)	१७	पनवेल-महाड-पणजी	४७५.२१
११)	५०	पुणे-नाशिक	१९६.४६
१२)	६९	नागपूर-ओबेदुल्लागंज	५८.८७
१३)	२०४	रत्नागिरी-कोल्हापूर	१२६.००
१४)	२११	धुळे-औरंगाबाद -बीड- उस्मानाबाद - सोलापूर	४५५.००

महाराष्ट्रातील एकूण १४ राष्ट्रीय महामार्गापैकी राष्ट्रीय महामार्ग क्रमांक ४, ४ - ब, ७, व ८ भारतीय राष्ट्रीय राजमार्ग प्राधिकरण,नवी दिल्ली यांचेकडे हस्तांतरित करण्यात आले आहेत.

भारतीय राष्ट्रीय़ राजमार्ग प्राधिकरणाकडे वर्ग केलेली राष्ट्रीय महामार्गाची एकूण लांबी - ७८२.५७० कि.मी. एवढी आहे.

राष्ट्रीय महामार्ग क्रमांक १६ -बांधकामासाठी सीमा रस्ते संघटनेकडे बांधकामासाठी हस्तांतरित करण्यात आलेला आहे.

महाराष्ट्रातून जाणा-या राष्ट्रीय महामार्गाची विभागवार लांबी खालीलप्रमाणे आहे.

१) मुंबई	-	८४०.८० कि.मी.
२) पुणे	-	७७७.४९ कि.मी.
३) नाशिक	-	७७६.६९ कि.मी.
४) औरंगाबाद	-	४४५.७२ कि.मी.
५) अमरावती	-	३२१.८५ कि.मी.
६) नागपूर	-	५४७.१५ कि.मी.

वरीलपैकी १०९ कि.मी. लांबीचे चौपदरीकरण पूर्ण झाले आहे. ते खालीलप्रमाणे -

रा.म.क्र.	कि.मी.
३ व ४	२०.२०
६	७.३०
७	१५.६०
८	५८.००
५०	६.४०
६९	२.५०
एकूण	**११०.००**

राष्ट्रीय महामार्ग क्रमांक ८ मधील घोडबंदर ते मनोर या ५८ कि. मी. रस्त्याच्या चौपदरीकरणाचे काम व नवीन वसई खाडी पुलाचे ५५५ मी. चे काम जोड रस्त्यासह नुकतेच जागतिक बँक सहाय्य प्रकल्प अंतर्गत पूर्ण करण्यात आले आहे.

राष्ट्रीय महामार्ग क्रमांक ८ वर मनोर ते काजळी ह्या सुमारे ६० कि.मी.लांबीत भारतीय राष्ट्रीय राजमार्ग प्राधिकरणामार्फत चौपदरीकरणाचे काम प्रगतीपथावर आहे.

मा. पंतप्रधान यांच्या चार महानगरांना जोडणा-या सुवर्ण चौरस योजनेचा राष्ट्रीय महामार्ग क्रमांक ४ हा भाग असल्याने पुणे ते कोल्हापूर ह्या २४२ कि.मी.लांबीच्या रस्त्याचे चौपदरीकरणाचे काम भारतीय राष्ट्रीय राजमार्ग प्राधिकरणातर्फे सुरू आहे.

महाराष्ट्रातील राष्ट्रीय महामार्गाच्या एकूण लांबीपैकी १९५.३४ कि.मी.लांबी राष्ट्रीय महामार्ग मानकाप्रमाणे नाही (७ मीटरपेक्षा कमी रूंदी). सदरहू लांबीतील रस्त्याची रुंदी राष्ट्रीय महामार्ग मानकाप्रमाणे करण्याकरिता ही लांबी वार्षिक योजना २००३-२००४ मध्ये प्रस्तावित केली आहे.

राष्ट्रीय महामार्गाची धावपट्टीची सुधारणा करणेबाबत.

केंद्रीय रस्ते, वाहतूक व महामार्ग मंत्रालयाने ऑक्टोबर १९९९ मध्ये घेतलेल्या निर्णयानुसार प्रत्येक वर्षी राष्ट्रीय महामार्गाच्या धावपट्टीची सुधारणा करणे याला प्राथम्याने महत्व दिले आहे. सन १९९९-२००० ते २००२-२००३ मध्ये रस्ते, वाहतूक व महामार्ग मंत्रालयाकडून मंजूर करण्यात आलेल्या लांबीपैकी १६५५ कि.मी.लांबीत कामे पूर्ण झाली आहेत, तर ७२०.०० कि.मी.लांबीत कामे प्रगतीत आहेत. या सर्व कामांसाठी अंदाजे रू.३९६.००कोटी एवढा खर्च अपेक्षित आहे.

अजून १५४.६४ कि.मी. लांबीची रू. २५.६५ कोटी किंमतीची कामे मंजूर करावीत, जेणेकरून राज्यातील संपूर्ण राष्ट्रीय महामार्गाच्या लांबीत धावपट्टी सुधारणेची कामे पूर्ण होतील, यासाठी केंद्र शासनाकडे प्रस्ताव पाठविला आहे.

खाजगीकरणांतर्गत प्रकल्प -

भिवंडी वळण रस्त्याच्या बळकटीकरणाच्याखाजगीकरणा अंतर्गत करण्यात आलेल्या राष्ट्रीय महामार्गावरील पहिल्याच यशस्वी प्रकल्पाचा अनुभव विचारात घेऊन बांधा वापरा हस्तांतरण करा अंतर्गत खाजगीकरणातून राष्ट्रीय महामार्गावर सात प्रकल्प राबविण्यात आले. त्यांची अंदाजित रक्कम रु. २२५.४० कोटी आहे. यापैकी रु. १५६.४० कोटीचे सहा प्रकल्प पूर्ण झाले. ठाणे भिवंडी वळण रस्त्याच्या कामात रस्त्याचे काम पूर्ण झाले असून कशेळी खाडीवरूल पुलाचे काम मार्च २००३ पर्यन्त पूर्ण होण्याची अपेक्षा आहे. या संपूर्ण प्रकल्पाची किंमत रु ६९.३० कोटी एवढी आहे.

खाजगीकरणा अंतर्गत केंद्रीय रस्ते वाहतूक व महामार्ग मंत्रालय, नवी दिल्ली यांचेकडे एकूण अकरा प्रकल्पांचे रु १११२.९० कोटीचे प्रस्ताव सादर केलेले आहेत. त्यापैकी आठ प्रकल्पांना केंद्र शासनाकडून मान्यता प्राप्त झाली आहे. एका प्रकरणी केंद्र शासनाकडून सविस्तर अहवाल तयार करण्याचे काम चालू आहे.

राष्ट्रीय महामार्गावर एकूण रू.६२६.७९ किंमतीची ८ कामे बांधा, वापरा आणि हस्तांतर करा (B.O.T.) तत्वावर हाती घेण्यात येणार आहे.

राष्ट्रीय महामार्गावरील खाजगीकरणांतर्गत कामे. (जुलै २००३).

अ) अंतिमत: मान्यता मिळालेली रू.२३०.४९ कोटीची एकूण ३ कामे खालील प्रमाणे-

क्र. अ.	कामाचे नांव	कामाचा वाव	लांबी	अंदाजीत किंमत (रू.कोटी)	सवलतीचा कालावधी	काम सूरू केल्याचा दिनांक	सद्यस्थिती
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**
१.	रा.म.क्रमांक ९ वरील कि.मी. १४/०० ते ४०/०० रस्त्याचे चौपदरीकरण करणे	रस्ता	२६.०० कि.मी.	८८.७४	१६ वर्षे	२०/२/२००३	मार्च २००३ पासून काम प्रगतीपथावर
२.	पुणे - नाशिक रा.म. क्र ५० वरील कि.मी. १२/१९० ते ४०/०० रस्त्याचे मजबूतीकरणासह चौपदरीकरण करणे.	रस्ता	२७.८१ कि.मी.	१२७.६०	१८ वर्षे	-	केंद्र शासनाने दिनांक २६/५/२००३ रोजी मान्यता दिली. करार पत्रावर स्वाक्ष-या झाल्या आहेत.
३)	रा.म. क्र. ६ वरील कि.मी. ११३/८०० वरील पिंगळाई नदीवरील पूल बांधणे.	पूल	१ नग	१४.१५	११ वर्षे ८ महिने	-	केंद्र शासनाने दिनांक ४/७/२००३ रोजी मान्यता दिली. करार पत्रावर स्वाक्ष-या व्हावयाच्या आहेत.
		(अ) एकूण		**२३०.४९**			

ब) <u>केंद्र शासनाकडे कार्यवाहीत असलेले प्रकल्प रू.४५९.०९ कोटीची एकूण ५ कामे खालील प्रमाणे</u>

अ.क्र.	कामाचे नांव	कामाचा वाव	लांबी	अंदाजीत किंमत (रू. कोटी)	सवलतीचा कालावधी	काम सूरू केल्याचा दिनांक	सद्यस्थिती
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**
१)	रा.म. क्र.६ वरील अकोला बायपासचे काम	रस्ता	१३.५५ कि.मी.	४६.८७	१० वर्षे	-	बीडर्स कडून प्रतिसाद नाही. सदरहु काम आता वार्षिक योजना २००३-२००४ मध्ये केंद्रशासनाने अंतर्भूत केले आहे.
२)	रा.म. क्रमांक ३ वरील गोंदे ते नाशिक पिंपळगांव रस्त्याचे चौपदरीकरण	रस्ता	६०.०० कि.मी.	२४६.००	२२ वर्षे	-	या कामासाठी फक्त एकाच ठेकेदारा कडून प्रतिसाद मिळालेला आहे. ह्याचे बरोबर निविदा पूर्व बैठक घेण्यात आली असून त्याचा अहवाल कें द्र शासनाकडे २३/०७/२००३ रोजी पाठविला आहे.
३)	रा.म.क्रमांक ५०नाशिक कि.मी. २०८/६४९ ते सिन्नर १८०/००० मधील चौपदरीकरण	रस्ता	२८.६५ कि.मी.	८०.००	१५ वर्षे	००	पूर्व अहर्ताप्राप्त ठेकेदाराकडून दिनांक ३०/९/२००३ पर्यंत माहिती मागविण्यात आली आहे.
४)	रा.म.क्रमांक ६ वरील कि.मी. ३९९/०० जवळील फेकरी येथे रेल्वे उड्डाण पूल बांधणे	आर. ओ.बी.	१ नग	१६.८४	११ वर्षे	००	कंत्राटदाराकडून प्राप्त पूर्व अर्हता कागदपत्रांची छाननी करून मुल्यांकन अहवाल केंद्र शासनास दि. १७/६/२००३ रोजी मान्यतेसाठी सादर करण्यात आली आहेत. मान्यता अप्राप्त.
५)	पुणे - सोलापूर हैद्राबाद रा.म.क्र ९ वरील कि.मी. २०९/५८० ते २४१/०० चे चौपदरीकरण करणे	रस्ता	३१.४२० कि.मी.	६९.३८	१५ वर्षे ५ महिने	-	पूर्व अर्हता कंत्राटदारां बरोबर निविदा पूर्व बैठक २१/०७/२००३ रोजी घेण्यात आली असून त्याचा अहवाल कें द्र शासनाकडे पाठविण्यात येत आहे.
	(ब) एकूण			**४५९.०९**			

क) <u>भूसंपादना अभावी प्रलंबीत राहीलेले प्रकल्प रू. ५६.०० कोटीची एकूण २ कामे खालील प्रमाणे</u>

अ. क्र.	**कामाचे नांव**	**कामाचा वाव**	**लांबी**	**अंदाजीत किंमत (रू.कोटी)**	**सवलतीचा कालावधी**	**काम सूरू केल्याचा दिनांक**	**सद्यस्थिती**
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**	**८.**
१)	रा.म.क्र ९ वरील भिमा नदी वरील पूल	पूल	१ नग	२१.००			जोड रस्त्याच्या भूसंपादनाचे काम प्रगतीत आहे.
२)	रा.म. क्र ५० वरील संगमनेर बायपासचे बांधकाम	रस्ता	-	३५.००			केंद्र शासनाने दिनांक ३०/१०/२००२ रोजी अधिसूचना निर्गमित केलेली आहे. भूसंपादना ची कार्यवाही प्रगतीत आहे.
	(क) एकूण			**५६.००**			

(ड) राष्ट्रीय महामार्गावरील रू.२३२.७७ कोटीची एकूण ७ कामे पूर्ण झालेली आहेत.

राष्ट्रीय महामार्ग म्हणून घोषित करण्यासाठी प्रस्तावित केलेले राज्य मार्ग-

खालील १० प्रमुख राज्य महामार्ग हे राष्ट्रीय महामार्ग म्हणून घोषित करण्यासाठी केंद्र शासनाकडे प्रस्तावित केलेले आहेत.

अ.क्र.	रस्त्याचे नाव	लांबी कि.मी.
१)	धुळे वडोदरा	२०८
२)	मुंबई- अहमदनगर - नांदेड- जबलपूर रोड.	६३३
३)	कोल्हापूर - सोलापूर -नागपूर	५७९
४)	पश्चिम किनारी सागरी महामार्ग	६६७
५)	ओरंगाबाद-नांदेड-हैद्राबाद	३४०
६)	इंदोर-अमरावती-यवतमाळ-चंद्रपूर -दुर्ग	५५५
७)	ओरंगाबाद-अजंठा-एदलाबाद-ब-हाणपूर	१९७
८)	बेतुल-नागपूर-चंद्रपूर-मुळपट्टगुडम	३२७
९)	अमरावती-पांढुर्णा	९६
१०)	मंगळवेढा-जत-बेळगांव	८७
	एकूण लांबी	**३६८९**

२२.० खाजगीकरणांतर्गत कामे

अ) पार्श्वभूमी

महाराष्ट्र राज्य हे देशातील प्रगतीशील राज्य असून महाराष्ट्राने औद्योगिक कृषि, मत्स्यव्यवसाय इत्यादि विभागात बरीच प्रगती केलेली आहे. महाराष्ट्रातील वाहतूक वर्दळीत औद्योगिक व व्यावसायिक प्रभागात प्रचंड प्रमाणामध्ये वाढ झालेली आहे. सार्वजनिक बांधकाम विभागातर्फे महाराष्ट्र राज्यातील रस्ते व पुलाचे बांधकाम आणि त्याचे परिरक्षण व दुरूस्तीचे काम केले जाते. राज्याच्या रस्ते विकासाकरिता महाराष्ट्र शासनाने १९८१-२००१ रस्ते विकास योजना आखली असून या योजनेनुसार रस्त्याचा विकास केल्यास अंदाजे २६ हजार कोटी रूपयांची गरज भासते. दरवर्षी अंदाजे ४०० कोटी रूपयांच्या तरतुदीप्रमाणे सदरहू कार्यक्रम पुर्तीस जवळपास ६५ वर्षाचा कालावधी लागेल. सद्यःस्थितीत व पुढील कालावधीत येणा-या नवनविन वाहने, जादा वेग आणि जलद दळण- वळणाचा विचार करता राज्यांकडे असलेल्या आर्थिक तरतुदी अत्यल्य आहेत. रस्ते विकास करिता लागणारी आर्थिक तरतूद व राज्य शासनाकडे उपलब्ध आर्थिक तरतुदीतील तुटीचा विचार करता महाराष्ट्र शासनाने रस्त्याचे विकासाकरिता खाजगीकरणांतर्गत कामे करून खाजगी क्षेत्राकडून रस्ते विकासाकरिता पाठबळ उभारणीला मंजुरी प्रदान केलेली आहे.

ब) बांधा वापरा व हस्तांतरीत करा -

मुलभूत सुविधेच्या विकासाचे प्रकल्प हाती घेवून ते यशस्वीरित्या पार पाडण्याबाबत खाजगी क्षेत्रातील उद्योजकांनी पुरेशी क्षमता संपादन केलेली आहे. रस्ते व इमारतीचे व्यापारी दृष्टया किफायतशीर ठरवू शकतील व ज्यासाठी वित्तीय संस्था मार्फत अर्थबळ पुरवठा होवू शकेल असे प्रकल्प खाजगी क्षेत्रांकडून त्यांचे अर्थबळासह बांधून घेवून निश्चित कालावधी करिता वापराचे अधिकार खाजगी क्षेत्रास प्रदान करण्यात येवून उद्योजकाने केलेल्या आर्थिक गुंतवणूकीवर

सुयोग्य दराने व्याज, चलनवाढ, नफा इत्यादि देण्यात येवून निश्चित कालावधी करिता उद्योजकास पथकर वसुलीचे अधिकार प्रदान करण्यात येवून उद्दोगजकाने केलेल्या गुंतवणूकीची वसुली झाल्यानंतर असे प्रकल्प शासनास हस्तांतरीत करण्यात येतील.

सर्व प्रादेशिक विभागांतर्गत खाजगीकरणांतर्गत बांधा, वापरा व हस्तांतरीत करा या तत्वावर एकूण ३३ प्रकल्प पूर्ण करण्यात आलेले आहे. व २३ कामे प्रगती पथावर आहे. त्याच प्रमाणे प्रस्ताविक कामे ४३ आहे असे एकूण ९९ प्रकल्प असून त्यांची अंदाजित रक्कम रू. ५९८१०.८१ लक्ष एवढी आहे. प्रादेशिक विभाग निहाय माहिती खालीलप्रमाणे आहे.

अ. क्र.	प्रादेशिक विभाग	कामांची संख्या	अंदाजित खर्च (रू..लाखात)	कामे पूर्ण	कामे प्रगतीत	प्रस्तावित कामे
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**
१.	मुंबई	१४	५५७.७४	६	३	५
२.	पुणे	१६	२६८.८४	८	८	००
३.	नाशिक	२१	२५७६१.००	३	६	१२
४.	औरंगाबाद	१९	९७३७.३१	५	१	१३
५.	नागपूर	१८	१८९५५.०८	८	१	९
६.	अमरावती	११	४५३०.८४	३	४	४
७.	वि.प्र.,मुंबई	३३	८५९०८.६३	९	१२	१२
	एकूण	१३२	१४५७१९.४४	४२	३५	५५

२३.० <u>सागरी महामार्ग</u> :-

महाराष्ट्र पश्चिम किनार पट्‌टीवर समुद्रालगत जाणारा असा सलग महामार्ग अस्तित्वात नसल्याने किनारपट्‌टीवर लोकांना दळणवळणासंबंधी बऱ्याच अडचणींना तोंड द्यावे लागते. ही अडचण दूर करण्याच्या दृष्टीने सदरहू सागरी महामार्गाची आखणी करण्यात आली आहे. यामुळे किनार पट्‌टीवरील लोकांना वहातुकीच्या सुविधा, मच्छीमारीच्या मालास सुलभ वहातुकीची सोय, चोरटया मालाच्या आयातीस निर्बंध, पर्यटन विकासास चालना आणि तसेच भारताच्या संरक्षणाच्या दृष्टीने अनेक सुविधा उपलब्ध होणे शक्य होणार आहे.

किनारी महामार्गाची एकूण लांबी (राष्ट्रीय महामार्ग वगळून) ६६७.०० कि.मी. असून त्यापैकी ६२३.४० कि.मी. लांबीचे बांधकाम पूर्ण झाले आहे. ४३.६० कि.मी. लांबीचे बांधकाम नव्याने करावयाचे आहे. किनारी महामार्गाच्या आखणीवर एकूण ४५ मोठे पूल येतात. त्यापैकी ३२ पूल पूर्ण झाले आसून ४ पूलांची कामे प्रगतीपथावर आहेत आणि ४ कामे अंदाजपत्रक स्तरावर आहेत व ५ कामे हाती घेतलेली नाहीत. अर्थसंकल्पातील कामांची अंदाजित किंमत रु. १२७.३४ कोटी आहे. सदर कामावर सन २००१-२००२ सालाकरीता रु. १९.९१ कोटी अनुदान प्राप्त आहे. अर्थसंकल्पीय कामावर ३/२००२ पर्यत एकूण ६७.३८ कोटी इतका खर्च झाला आहे. या आर्थिक वर्षात ३.१३ कोटी इतका खर्च झाला आहे. तो अर्थसंकल्पात मंजूर व्हावयाचा आहे. (त्यापैकी रत्नागिरी जिल्हयातील जैतापूर व दांडे येथे सध्या जंगलजेट्‌टी प्रस्तावित करता येईल.) या सर्व पूलांसाठी अंदाजित रु. ३०.०० कोटी खर्च अपेक्षित आहे व नविन ४३.६० कि.मी. रस्ता बांधणीसाठी रु. ६८.०० कोटी अंदाजित खर्च अपेक्षित आहे. एकूण सागरी महामार्ग पूर्ण होण्यासाठी नविन कामाकरीता रु. ९८.०० कोटी तसेच अर्थसंकल्पीय कामे पूर्ण करण्याकरीता ६२.२३ कोटी इतक्या निधीची आवश्यक आहे. म्हणजेच एकंदरीत १६०.२३ कोटी इतक्या निधीची आवश्यकता आहे.

सागरी महामार्गाचे बांधकाम पूर्ण करण्याकरता शासनाने जास्तीत जास्त प्रयत्न केले असून ही कामे वेगाने पूर्णत्वाच्या मार्गावर वाटचाल करत आहेत. शासनाने या महामार्गावरील सर्वात मोठा पूल म्हणजे रेवस-करंजा पूल, खाजगीकरणाच्या माध्यमातून करण्याचे योजिले आहे.

तसेच सागरी महामार्गावर राजापूरी, बाणकोट, दाभोळ, जयगड, जैतापूर, विजयदुर्ग या सहा ठिकाणी जंगलजेट्टी बांधण्याचे प्रस्तावित आहे. त्यापैकी राजापूरी खाडीवर वरच्या बाजूला मांदाड येथे पूल अस्तित्वात आहे. जयगड खाडीवर बरच्या बाजूला राई, भातगांव येथे व विजयदुर्ग खाडीवर तिर्लोट आंबेरी येथे पूलांची कामे प्रगतीपथावर आहेत. तसेच दाभोळ खाडीवर वरच्या बाजूस परचूरी फरारे पुलाचे काम अर्थसंकल्पात समाविष्ठ असून सविस्तर अंदाजपत्रके करण्याची कार्यवाही चालू आहे.

२३.१ सागरी महामार्गाची ठळक माहिती -

(रेवस करंजा पूल वगळून)

अ. क्र.	कामाचा वाव	एकूण	जिल्हानिहाय			
			ठाणे	रायगड	रत्नागिरी	सिंधुदूर्ग
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**
१	एकूण लांबी (कि.मी.)	७२९.०७३	१७०.१७६	१७९.००	२२७.३६७	१५२.५३०
२	लांबी (बांधकाम झालेली लांबी नव्याने बांधावयाची)	६८५.४७३ ४३.६०	१३८.५५६ ३१.६२०	१७०.४२० ८.५८०	२२३.९६७ ३.४०	१५२.५३० ०.०००
३	एकूण मोठे पूल	४५	११	६	१७	११
४	४ अ) पूर्ण झालेले पूल	३२	६ (वैतरणा, पायगाव, खारबाव, घोलवड,नरपड, तारापूर)	५ नागाव, रेवदंडा, मांदाड, बोर्लीमांडला, वाळवंटी	११ (हेदवी, नेवरे साखरतर, भाटये, पावस, पूर्णगड, वेळास, बरवडे, रोहिले, तवसाळ आडे)	१० (मोंड (वाडातर) आचरा, काळावली, कोळंब, केळूस, मोचेमाड, टाक (रेड्डी) तेरेखेल (सातर्डा) तारकली, मिठबाव
	४ ब) अर्थसंकल्पात समाविष्ट असलेले पूल (पूर्ण पूल)	८	१	२	३	२
	४ ब १. प्रगतीपथावरील पूल अर्थसंकल्पीय तरतूद मूळ - १७.६१	४	१ डहाणू	०	२ मालमुंड अंजर्ली	१ आंबेरी
	४ ब २. निविदा / अंदाज पत्रकीय स्तरावर असलेले पूल / जेट्टी	४	१ बोर्डी	१ अराठी काळिंजे	२ केळशी कोतवडे	--
५	अर्थसंकल्पीय समावेश नसलेले नवीन बांधावयाचे पूल / जेट्टी	५	३ आगवण, दापोली, केळवा	-	२ जैतापूर (जेट्टी) दांडा (पूल)	--
६	नव्याने बांधावयाचा रस्ता व पूल यांची अंदाजित किंमत रु.कोटीत					
	रस्ते	६८	५५.००	११.००	२	०.००
	पूल	३०	६.००	०.००	२४	०.००
	एकूण	**९८**	**६१.००**	**११.००**	**२६**	**०.००**
	२००१-२००२ सालाकरीता रस्ते +पूल अर्थसंकल्पीय तरतूद	**१९.९१**				

वरील ठळक माहितीमध्ये पूलाची माहिती रेवस करंजा पूला व्यतिरिक्त आहे. या पूलांची १९९५ च्या निर्देशांकानुसार अंदाजित किंमत १०० कोटी इतकी आहे. त्यानुसार या पुलाच्या निविदा खाजगीकरणांतर्गत काढण्यात आल्या होत्या. परंतू त्याला प्रतिसाद मिळालेला नाही. सदर पूलाची सध्याची अंदाजित किंमत १८० कोटी इतकी आहे.

२४.० पालखी मार्ग -

श्री.संत ज्ञानेश्वर महाराज व श्री.संत तुकाराम महाराज पालखी मार्ग-

दक्षिण भारतातील काशी समजल्या जाणा-या सोलापूर जिल्हयातील श्री. श्रेत्र पंढरपूर या ठिकाणी विठ्ठलाचे पौराणिक मंदिर आहे त्या ठिकाणी वर्षातून आषाढी, कार्तिकी, माघी व चैत्री अशा चार मोठया यात्रा भरतात.

या प्रमुख यात्राच्या वेळी ७ ते ८ लाख वारकरी आळंदी व देहू येथून श्री. क्षेत्र पंढरपूर येथे पायी चालत येत असतात.याशिवाय या मार्गावरुन हजारो भाविकांची श्री. विठ्ठलाच्या दर्शनासाठी दररोज ये जा चालू असते.

या मार्गावरील वाहतूकीची होणारी कोंडी व पायी चालत येणा-या वारक-यांची गैरसोय दूर करण्यासाठी श्री. संत ज्ञानेश्वर महाराज पालखी मार्ग (आळंदी ते पंढरपूर) व श्री. संत तुकाराम महाराज पालखी मार्ग (देहू ते पंढरपूर) तीन पदरीकरणाचा निर्णय महाराष्ट्र शासनाने घेतला आहे. त्याचा तपशिल खालीलप्रमाणे.

२४.१ श्री. संत ज्ञानेश्वर महाराज पालखी मार्ग -

आळंदी पुणे हडपसर सासवड जेजूरी निरा लोणंद धर्मपूरी वाखरी मार्गे पंढरपूर एकूण लांबी २११.०० कि.मी. वरील लांबी पैकी ७३.०० कि.मी. पुणे जिल्हयातून, ५८.०० कि.मी. सातारा जिल्हयातून व ८०.०० कि.मी. सोलापूर जिल्हयातून जाते.

२४.२ श्री.संत तुकाराम महाराज पालखी मार्ग :-

देहू पुणे हडपसर यवत पाटस वासुंदे बारामती इंदापूर अकलूज लवंग फाटा तोंडले बोंडले वाखरी मार्गे पंढरपूर एकूण लांबी. २१४.०० कि.मी. वरील लांबी पैकी १८२.०० कि.मी. पुणे जिल्हयातून, ३२.०० कि.मी. लांबी सोलापूर जिल्हयातून जाते. या पालखी मार्गाच्या एकूण ४२५.०० कि.मी. लांबी पैकी १६५.०० कि.मी. लांबीच्या रस्त्याचा वाहन मार्ग ५.५० मी. रुंदीचा असून १५०.०० कि.मी. लांबीच्या रस्त्याचा वाहनमार्ग ७.०० मी. रुंदीचा आहे व ११० कि.मी.१० मी.रुंदीचा .आहे. या अरुंद रस्त्यामुळे पालखी सोहळयाची सुसुत्रता विस्कळीत होते. अशा परिस्थितीमुळे अपघात होण्याचा संभव उद्‌भवतो. त्याकरीता अरुंद वाहन मार्गाचे रुंदीकरण करुन रस्त्याची सुधारणा करणे, वारक-यांना पायी चालताना सावली मिळण्याच्या दृष्टीने रस्त्याच्या दुतर्फा वृक्षारोपण करणे. तसेच वारक-यांसाठी विश्रांती स्थाने बांधणे इ. कामे केल्यामुळे पालखीचा व भक्तांचा प्रवास सुरळीतपणे पार पाडण्यास मोठा हातभार लागणार आहे.

वरील दोन्ही पालखी मार्ग तीन पदरी करण्यासाठी रु. १२८ कोटी इतका खर्च अपेक्षित असून काही कामे प्रगतीपथावर आहेत व इतर कामे विविध योजनेतून घेवून ती येत्या तीन वर्षात पूर्ण करण्याचा प्रस्ताव आहे.

श्री. संत तुकाराम महाराज पालखी मार्गावरील कदमवाक वस्ती ते भरतपूर फाटा मधील २६.०० कि.मी. लांबीचे (रा.म.९ वरील) चौपदरीकरणाचे रु.८९.०० कोटी किंमतीचे काम व श्री. संत ज्ञानेश्वर महाराज पालखी मार्गावरील सातारा जिल्हयातील रा.मा.६१ वरील निरा नदीवरील पूल, २ रेल्वे उड्डाण पूल व ६ कि.मी. रस्त्याचे ३ पदरी रुंदीकरणाचे ११.०० कोटी किंमतीचे खाजगीकरणांतर्गत करण्याचे प्रस्तावित आहे.

२५.० इमारतीचे बांधकाम :-

सार्वजनिक बांधकाम विभाग प्रशासकीय कार्यात्मक आणि निवासी इमारती बांधण्याचे काम करते. प्रशासकीय व निवास इमारतीचे नियोजन व बांधकाम 'सार्वजनिक बांधकाम विभाग' करतो, तर कार्यात्मक इमारतीचे नियोजन संबंधित प्रशासकीय विभाग करतात आणि प्रत्यक्ष बांधकाम मात्र सार्वजनिक बांधकाम विभाग करतो.

इमारतीच्या बांधकामासाठी (निवासी इमारती धरून) मागील तीन वर्षातील मंजूर निधी व खर्चाचे आकडे खालील तक्त्यात आहेत.

अ.क्र.	प्रादेशिक विभाग	सन १९९९-२०००		सन २००० -२००१		सन २००१ -२००२		सन २००२ - २००३	
		अंतिम तरतूद	प्रत्यक्ष खर्च	अंतिम तरतूद	प्रत्यक्ष खर्च	अंतिम तरतूद	प्रत्यक्ष खर्च	अंतिम तरतूद	प्रत्यक्ष खर्च
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.
१.	मुंबई	३४६४.१३ (१७३.७०)	३४९६.३६ (१९३.५५)	२७९८.७२ (१९३.३४)	२८५३.४९ (१९९.१७)	१८०७.४६ (१७४.२७)	२२३१.७१ (२०९.६१)	२०१३.९४ (१७४.०२)	२०१२.३३ (१७४.०३)
२.	पुणे	२१६७.५२ (००)	२२३७.३८ (००)	१२२९.२३ (००)	१२५२.४० (००)	१०४३.१२ (००)	१०४५.०४ (००)	११२०.८५ (००)	११२१.९६ (००)
३.	नाशिक	१७३२.०४ (१६७.१४)	१७६६.७९ (१६०.८६)	१३९६.५९ (१७६.९८)	१५९१.६५ (१५९.३३)	१२४४.५९ (२६४.२७)	१३२५.४९ (२७१.५९)	२७१२.१६ (००)	२७३७.५५ (००)
४.	औरंगाबाद	३२२८.६१ (६०.५०)	३९३१.७९ (६१.५७)	२३३३.२४ (१५.००)	२६७८.१९ (१५.१७)	१४८५.६० (२०.७८)	१७८५.७१ (२०.८४)	१३२६.३६ (४७.१५)	१३३९.५९ (३६.००)
५.	नागपूर	२४३२.८७ (५८९.९८)	२४४८.४५ (५९०.२२)	१३१८.४९ (२६६.५४)	१३१५.३२ (३७३.१२)	१४३६.७१ (११६.२९)	१४७४.५५ (१४६.२१)	१५६१.१८ (१११.५१)	१५६१.१८ (१११.५१)
६.	अमरावती	२०२४.३५ (१६३.६४)	२०१८.७६ (१६३.७६)	१९१५.६१ (१६३.६४)	१८५२.५६ (१६३.७२)	११४३.७० (८०.९६)	११४३.८० (८०.९२)	७०८.०१ (३७.९५)	७८२.०६ (३७.९९)
७.	वि.प्र.,प्रकल्प	- लागू नाही -							
	एकूण	१५०४९.५२ (११५१.९६)	१५८९९.५३ (११६९.९६)	१०९९१.८८ (८१५.५०)	११५४३.६१ (९१०.५१)	८१६१.१८ ६५६.५७	९००६.३० (७२९.१७)	९४४२.५० (३७०.६३)	९५५४.६७ (३५९.५३)

टीप. कंसातील आकडे जनजाती क्षेत्र उपयोजनेखालील तरतूद व खर्चाचे आहेत.

अर्थसंकल्पात समाविष्ट इमारतींचे बांधकाम -

प्रादेशिक विभाग निहाय माहिती खालीलप्रमाणे आहे. (बिगर जनजाती क्षेत्र)

(रू.लाखात)

अ.क्र.	प्रादेशिक विभाग	कामांची संख्या	अंदाजित किंमत	मार्च ०३ पर्यंतचा खर्च	२००३-०४ ची तरतूद	२००३-०४ ची मागणी	कामांची प्रगती		
							पूर्ण कामे	प्रगतीतील कामे	सुरू न झालेली कामे
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	८.	१०.
१	मुंबई	२२८	३१९७०.१९	१५३८१.२४	१२५७.४०	३१८०.५९	१४४	५१	३०
२.	पुणे	३१४	१६५०८.१०	११८१६.१०	१०४०.६६	२२६९.४०	१६६	११०	३८
३.	नाशिक	१७९	१११२९.७५	६५९४.०८	१२२८.९९	२६५५.६४	८७	५३	३९
४.	औरंगाबाद	३९८	२५४९६.२५	१८८२४.८४	१८५२.३६	४३७५.४९	२३०	१३८	३०
५.	नागपूर	२०१	१७३०३.७२	६७७५.६१	१४२७.५५	४७३६.०४	८१	९६	८
६.	अमरावती	१८४	१३९८०.५८	७४६६.१४	८५५.८९	२३८९.९९	११०	५७	१७
७.	वि.प्र.,प्रकल्प	- लागू नाही -							
	एकूण	१५०४	११६३८८.५९	६६८५८.०१	७६६२.८५	१९६०७.१५	८१८	५०५	१६२

प्रादेशिक विभाग निहाय माहिती खालीलप्रमाणे आहे. (जनजाती क्षेत्र).

(रू. लाखात)

अ.क्र.	प्रादेशिक विभाग	कामांची संख्या	अंदाजित किंमत	मार्च ०३ पर्यंतचा खर्च	२००३-०४ ची तरतूद	२००३-०४ ची मागणी	कामांची प्रगती		
							पूर्ण कामे	प्रगतीतील कामे	सुरू न झालेली कामे
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	८.	१०.
१	मुंबई	३३	१९७१.५३	१३११.१९	१०९.२६	२३८.२५	१८	१३	२
२.	पुणे	१०	८८.१९	१३४.५९	०.००	०.००	१०	००	००
३.	नाशिक	११०	४३८०.६६	१६००.६६	४७९.७२	११४४.१०	८०	२८	२
४.	औरंगाबाद	०१	३२.७१	०.००	२.५४	१०.००	००	००	०१
५.	नागपूर	६८	४१७२.२१	२०२०.५९	४६३.४८	११०३.८२	४३	२२	३
६.	अमरावती	३७	१३५२.१८	८६९.९८	५.२२	२५४.७४	२८	७	२
७.	वि.प्र.,प्रकल्प	- लागू नाही -							
	एकूण	२५९	११९९७.४८	५९३७.०१	१०६०.२२	२७५०.९१	१७९	७०	१०

इमारतीचे परिरक्षण व दुरूस्ती -

परिरक्षण व दुरूस्तीसाठी असलेल्या इमारतीचे जोता क्षेत्रफळ -

मार्च २००३ अखेरच्या सांख्यिकी माहितीप्रमाणे प्रादेशिक विभागवनिहाय माहिती देखभाल व दुरूस्तीसाठी असलेल्या-

(क्षेत्रफळ - लक्ष चौरस मी.)

अ.क्र.	प्रादेशिक विभाग	राज्यक्षेत्रातील अनिवासी व निवासी जोता क्षेत्रफळ	स्थानिक क्षेत्रातील इमारतींचे (मे १९६२ पूर्वीच्या) जोता क्षेत्र	१९९१ नुसार हस्तातरीत झालेल्या	
				पशुसंर्वधन विभागाच्या इमारतीचे जोता क्षेत्रफळ	मत्स्य विकास विभागाच्या इमारतीचे जोता क्षेत्रफळ
१.	२.	३.	४.	५.	६.
१	मुंबई	४३.३३ (१४.६९)	२.५२ (१.११)	०.१९	०.१६
२.	पुणे	३५.०८८४५	२.३५८१३	१.२७४७३	०.१०४९३
३.	नाशिक	२५९.२१ (९८.५६)	५.३४ (१.३०)	१.५६ (०.४७)	०.००३९३ (०.००)
४.	औरंगाबाद	२६.६९ (८.४२)	१.७५ (१.२१)	०.६४	०.०८७
५.	नागपूर	२३.२३ (९.५३)	१.४० (०.५९)	०.५१	०.०५
६.	अमरावती	१४.०७ (५.४४)	२.५५ (१.४९)	०.५४	०.०५
७.	वि.प्र.,मुंबई	- लागू नाही -			
	एकूण	**४०१.६१८४५ (१३६.६४)**	**१६.२१८१३ (५.७०)**	**४.७१४७३ (०.४७)**	**०.४५५८६ (०.००)**

टिप - कंसातील आकडे ४० वर्षाहून जुन्याइमारतींचे जोताक्षेत्र आहे.

एकत्रित निवासस्थानांची माहिती -

मार्च २००३ अखेरच्या सांख्यिकी माहितीप्रमाणे प्रादेशिक विभागनिहाय अस्तित्वात असलेल्या एकत्रित निवासस्थानांची माहिती खाली दिल्याप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	प्रादेशिक विभाग	टाईप - I	टाईप - II	टाईप - III	टाईप - IV	टाईप - V	टाईप - VI	एकूण
१.	**२.**	**३.**	**४.**	**५.**	**६.**	**७.**		**८.**
१.	मुंबई	५०२२	४१७३	१११९	८२०	८१	५१	११२६६
२.	पुणे	६३८	८०९	४७६	२०७	११६	००	२२४६
३.	नाशिक	१८८५	१०११	६०१	२६७	२२	००	३७८६
४.	औरंगाबाद	१७०६	२००२	५१२	२९३	३२	००	४५४५
५.	नागपूर	२४८१	१६२४	४१०	२२६	३९	०	४७८०
६.	अमरावती	३१८	४८०	२४६	१३४	०	०	११७८
७.	वि.प्र.,मुंबई	- लागू नाही -						
	एकूण	१२०५०	१००९९	३३६४	१९४७	२९०	५१	२७८०१

दिनांक ३१/३/२००३ रोजी विभागवार शासकीय इमारतींचे जोता क्षेत्र दर्शविणारे विवरणपत्र.

(राज्य क्षेत्र) ***(क्षेत्रफळ- चौरसमीटर)***

अ.क्र.	प्रादेशिक विभाग	प्रशासकीय इमारती						रूग्णालये		निवासी इमारती			
		स्मारक रूप व प्रतिष्ठीच्या इमारती (अे-१)		राज्य / विभागीय कार्यालयीन इमारती (अे-२)		तालुका स्तरीय व त्याखालील कार्यालयीन इमारती (अे-३)		दवाखाना / वैद्यकीय कॉलेज व नागरी इमारती (एच)		वर्ग-६ निवासी इमारती /महाराष्ट्र सदन /राजभवन / आमदार निवास / विश्रामगृह इ. (आर-१)		निवासी इमारती, रूग्णालये इ. (आर-२)	
		४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या	४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या	४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या	४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या	४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या	४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.
१.	मुंबई	७३७.००	१८०.००	९४२८४.००	७२१९८.००	००.००	००.००	९२८३.००	४७३१.००	९७९.००	६०५१.००	५९१६.००	५८४१८.००
२.	पुणे	१७२१२.००	२६८०.००	४३२९५७.००	६६१०५०.००	१७१२९४.००	२८६५१०.००	१३६५७८.००	२६८८३७.००	७०७९८.००	४३९३८.००	५९८५७९.००	८१८४१२.००
३.	नाशिक	००.००	००.००	१७३७४३.७४	२३६९५२.८४	१२५९८४.८०	२४९६८३.७१	१३३०९.२९	७८६४६.९५	२२८०२.४२	२७६२२.३८	२४५४७६.६८	४५०५६१.३२
४.	औरंगाबाद	००.००	६१६.००	१९०३८२.००	४३२४०१.००	१०९५०८.००	३७२३०४.००	६४२६९.००	३७३९०५.००	२४९७९.००	६०८३४.००	१०८३७१.००	९५७४४०.००
५.	नागपूर	२३४४०.००	१०२९३.००	२७९५१२.००	३३१६७२.००	५७१४९.००	२६९४७७.००	१४९०८६.००	१२९२१४.००	६६६८१.००	७९६७३.००	३७८२६९.००	५५०३६२.००
६.	अमरावती	००.००	००.००	१४५६०८.००	१६९४५४.००	११२५६९.००	१६४४१४.००	७३३७६.००	१३०९२८.००	२७४०१.००	२२१८४.००	१८५३२०.००	३७६१९०.००
७.	वि.प्र.,मुंबई	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००
	एकूण	४१३८९	१३७६९	१३१६४८६.७४	१९०३७२७.८४	५७६५०४.८	१३४२३८८.७१	४४५९०१.२९	९८६२६१.९५	२१३६४०.४२	२४०३०२.३८	१५२१९३१.६८	३२११३८३.३२

दिनांक ३१/३/२००३ रोजी विभागवार शासकीय इमारतींचे जोता क्षेत्र दर्शविणारे विवरणपत्र.

(स्थानिक क्षेत्र) **(क्षेत्रफळ- चौरसमीटर)**

अ.क्र.	प्रादेशिक विभाग	प्रशासकीय इमारती						रूग्णालये		निवासी इमारती			
		स्मारक रूप व प्रतिष्ठीच्या इमारती (अे-१)		राज्य / विभागीय कार्यालयीन इमारती (अे-२)		तालुका स्तरीय व त्याखालील कार्यालयीन इमारती (अे-३)		दवाखाना / वैद्यकीय कॉलेज व नागरी इमारती (एच)		वर्ग-६ निवासी इमारती /महाराष्ट्र सदन /राजभवन / आमदार निवास / विश्रामगृह इ. (आर-१)		निवासी इमारती, रूग्णालये इ. (आर-२)	
		४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या	४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या	४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या	४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या	४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या	४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.
१.	मुंबई	१८५६९७.००	१८१२४०.००	२१९९१४.८०	४३०५०७.७७	३०६२१५.६१	४७६५७८.४१	२८०११९.१५	३५५७२८.७५	४८७८४.९६	४८१७७.३५	४२८९९२.७८	१३७१८९८.०९
२.	पुणे	२४६७.००	००.००	५९२३.००	८०९.००	१३१०२७.००	३०५६.००	५८७५९.००	४१४४.००	४७१३.००	८५७.००	१३१११.००	१०९४७.००
३.	नाशिक	२१७८.००	००.००	४९८१.००	६२८६.२०	७९०८७.०१	२०४३४३.७९	१४४६४.३९	८११४५.०५	१०५७६.२७	१५२३३.४५	१९४३३.७४	९७११७.२५
४.	औरंगाबाद	१६९१.००	३५९.००	१६१९८.००	५२३२.००	६६८४०.००	५८२५९.००	१७५३५.००	२५३५९.००	८४७.००	५६५.००	६६५९.००	१६८९९.००
५.	नागपूर	००.००	००.००	४६७७.००	२२२४.००	२५८२९.००	३३७५१.००	१५८७०७.००	१६८९६.००	२०५६.००	८६.००	१११७३.००	२७४९७.००
६.	अमरावती	१३९.००	००.००	१३९५०.००	३७४८.००	१०३६२९.००	३३४७४.००	१२६६२.००	१८९५४.००	७५४.००	००.००	३०१९०.००	३७१९३.००
७.	वि.प्र.,मुंबई	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००
	एकूण	१९२१७२.००	१८१५९९.००	२६५६४३.८०	४४८८०६.९७	७१२६२७.६२	८०९४६२.२०	५४२२४६.५४	५०२२२६.८०	६७७३१.२३	६४९१८.८०	५०९५५९.५२	१५६१५५१.३४

दिनांक ३१/३/२००३ रोजी विभागवार शासकीय इमारतींचे जोता क्षेत्र दर्शविणारे विवरणपत्र (पशु संवर्धन विभाग).

अ.क्र.	प्रादेशिक विभाग	प्रशासकीय इमारती						रूग्णालये		निवासी इमारती			
		स्मारक रूप व प्रतिष्ठीच्या इमारती		राज्य / विभागीय कार्यालयीन इमारती		तालुका स्तरीय व त्याखालील कार्यालयीन इमारती		दवाखाना / वैद्यकीय कॉलेज व नागरी इमारती		वर्ग-६ निवासी इमारती /महाराष्ट्र सदन /राजभवन / आमदार निवास / विश्रामगृह इ.		निवासी इमारती, रूग्णालये इ.	
		(अे-१)		(अे-२)		(अे-३)		(एच)		(आर-१)		(आर-२)	
		४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या	४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या	४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या	४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या	४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या	४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.
-- पशु संवर्धन विभाग --													
१.	मुंबई	००.००	००.००	५२५.४९	२८२०.०९	२६७५.००	८८४६.६६	००.००	८१५.००	००.००	००.००	००.००	४००१.६९
२.	पुणे	००.००	००.००	२८८९८.००	३९५६२.००	००.००	२२००३.००	१८६७.००	७६१.००	००.००	२९८.००	५०१५.००	२९०६९.००
३.	नाशिक	००.००	००.००	७०२.४४	२२८३३.४२	११३४.५३	११५०३.४२	५९७.४८	११११४.८९	००.००	००.००	२०७३.७३	११६१६.५५
४.	औरंगाबाद	००.००	००.००	२७३०.००	१८२६१.००	३०६.००	१४४६१.००	११९०.००	५७६७.००	००.००	००.००	००.००	११४०५.००
५.	नागपूर	००.००	००.००	४०७८.००	११२१६.००	११५५.००	१७३०५.००	१८०.००	१६०२.००	००.००	००.००	१४४८.००	१३५६१.००
६.	अमरावती	००.००	००.००	००.००	२६१४६.००	००.००	१२७९१.००	००.००	३५०४.००	००.००	००.००	००.००	११७२०.००
७.	वि.प्र.,मुंबई	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००
	एकूण	००.००	००.००	३६९३३.९३	१२०८३८.५१	५२७०.५३	८६९१०.०८	३८३४.४८	२३५६३.८९	००.००	२९८	८५३६.७३	८१३७३.२४

दिनांक ३१/३/२००३ रोजी विभागवार शासकीय इमारतींचे जोता क्षेत्र दर्शविणारे विवरणपत्र (मत्स्य व्यवसाय विभाग).

अ.क्र.	प्रादेशिक विभाग	प्रशासकीय इमारती						रूग्णालये		निवासी इमारती			
		स्मारक रूप व प्रतिष्ठीच्या इमारती		राज्य / विभागीय कार्यालयीन इमारती		तालुका स्तरीय व त्याखालील कार्यालयीन इमारती		दवाखाना / वैद्यकीय कॉलेज व नागरी इमारती		वर्ग-६ निवासी इमारती /महाराष्ट्र सदन /राजभवन / आमदार निवास / विश्रामगृह इ.		निवासी इमारती, रूग्णालये इ.	
		(अे-१)		(अे-२)		(अे-३)		(एच)		(आर-१)		(आर-२)	
		४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या	४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या	४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या	४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या	४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या	४० वर्षावरील जुन्या	४० वर्षाखालील जुन्या
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.
-- मत्स्य व्यवसाय विभाग --													
१.	मुंबई	००.००	००.००	७६१.००	२९९८.७४	२५३९.५६	७३४१.१३	००.००	२००.००	००.००	५४०.००	१५७०.००	९१८.००
२.	पुणे	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	९९८०.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	५१३.००
३.	नाशिक	००.००	००.००	००.००	१५६.००	००.००	२५४.३०	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	५३२.८७
४.	औरंगाबाद	००.००	००.००	००.००	४०४०.००	००.००	३२३७.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	४७६७.००
५.	नागपूर	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	२२७७.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	२१२०.००
६.	अमरावती	००.००	००.००	००.००	२५१.००	३२४.००	२२७८.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	२३९६.००
७.	वि.प्र.,मुंबई	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००	००.००
	एकूण	००.००	००.००	७६१.००	७४४५.७४	२८६३.५६	२५३६७.४३	००.००	२००.००	००.००	५४०.००	१५७०.००	११२४६.८७

परिरक्षण व दुरूस्तीसाठी मंजूर निधी -

प्रादेशिक विभाग निहाय मागील तीन आर्थिक वर्षात इमारतींच्या देखभाल व दुरूस्तीसाठी मंजूर निधी व प्रत्यक्ष खर्च खाली दिल्याप्रमाणे आहे.

(रू. लाखात)

अ. क्र.	प्रादेशिक विभाग	सन १९९९-२०००		सन २०००-२००१		सन २००१-२००२		सन २००२-२००३	
		मंजूर निधी	प्रत्यक्ष खर्च	मंजूर निधी	प्रत्यक्ष खर्च	मंजूर निधी	प्रत्यक्ष खर्च	मंजूर निधी	प्रत्यक्ष खर्च
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.
१.	मुंबई	८५९१.९४	८५७७.७०	८६३३.८९	८७१०.५४	६७२२.४४	७१७८.३५	९७०६.०१	९६९७.९७
२.	पुणे	३०६९.११	३०६९.८०	३१६८.४६	३१११.७९	२५०३.६९	२६६५.७९	२८१७.०३	२८१७.०६
३.	नाशिक	१३५१.५१	१६९३.६१	१४६७.६५	१६५४.३०	८८१.२२	१०३२.९२	६६५.४९	६९०.०६
४.	औरंगाबाद	१६३८.५७	३२४४.७३	१७९७.३२	२४२२.७२	१०८८.२९	१७०४.०३	११४८.९९	१४५१.०९
५.	नागपूर	२२३१.६८	२३०७.६४	१७७१.४३	१७८१.७०	१४९०.०८	१६७९.९९	१७३८.२०	१७३६.७०
६.	अमरावती	२२३१.६८	२३०७.६४	१७७१.४३	१७८१.७०	१४९०.०८	१६७९.९९	१७३८.२०	१७३६.७०
७.	वि.प्र.,मुंबई	- लागू नाही -							
	एकूण	१९११४.४९	२१२०१.१२	१८६१०.१८	१९४६२.७५	१४१७५.८	१५९४१.०७	१७८१३.९२	१८१२९.५८

ठेवीची कामे -

सार्वजनिक बांधकाम प्रादेशिक विभाग अंतर्गत मागील तीन वर्षातील १ कोटी पेक्षा जास्त किंमत असणाऱ्या ठेवीच्या कामांची संख्या व एकूण किंमत खालील प्रमाणे आहे.

(रू. लाखात)

अ.क्र.	प्रादेशिक विभाग	एकूण कामे	कामाची अंदाजित किंमत
१.	**२.**	**३.**	**४.**
१.	मुंबई	९	२३३४.९६
२.	पुणे	२	१०२७.२४
३.	नाशिक	३	१५०८.००
४.	औरंगाबाद	७	२७०६.६१
५.	नागपूर	५	३३५३.८२
६.	अमरावती	५	२३१२.०७
७.	वि.प्र., मुंबई	निरंक	निरंक
	एकूण	३१	१३२४२.७०